

**STRATEGICKÝ PLÁN ROZVOJE
MĚSTA LITOMYŠL**

2022 - 2030

Květen 2022

Obsah

SLOVO STAROSTY MĚSTA	6
CHARAKTERISTIKA MĚSTA.....	7
STAV MĚSTA.....	9
VIZE.....	12
PRIORITNÍ OKRUHY A KLÍČOVÉ OBLASTI.....	13
Prioritní okruh A) MĚSTO PRO BYDLENÍ A KVALITNÍ ŽIVOT	14
OBLAST A1) BYDLENÍ, ARCHITEKTURA A ROZVOJ MĚSTA.....	15
OBLAST A2) SLUŽBY.....	20
OBLAST A3) BEZPEČNOST VE MĚSTĚ	30
OBLAST A4) EKONOMIKA A TRH PRÁCE.....	35
Prioritní okruh B) VZDĚLANÉ MĚSTO S MODERNÍM PŘÍSTUPEM.....	38
OBLAST B1) ŠKOLSTVÍ A VZDĚLÁVÁNÍ	39
OBLAST B2) MODERNÍ A EFEKTIVNÍ VEDENÍ MĚSTA, KOMUNIKACE S VEŘEJNOSTÍ.....	44
OBLAST B3) HOSPODAŘENÍ A FINANČNÍ ŘÍZENÍ MĚSTA	53
Prioritní okruh C) AKTIVNÍ A ATRAKTIVNÍ MĚSTO	59
OBLAST C1) KULTURA	60
OBLAST C2) CESTOVNÍ RUCH	66
OBLAST C3) SPORT A VOLNÝ ČAS	71
Prioritní okruh D) ZELENÉ A ČISTÉ MĚSTO	76
OBLAST D1) DOPRAVA A KOMUNIKACE V MAJETKU MĚSTA	77
OBLAST D2) ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ A TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA	81
OBLAST D3) SPRÁVA A ÚDRŽBA MAJETKU MĚSTA.....	90
Další kroky v oblasti strategického plánování	94
Přílohy	96
ZÁVĚR.....	97

ÚVOD

Co je to strategický plán města a k čemu slouží?

Město Litomyšl zahájilo tvorbu **Strategického plánu rozvoje města pro období 2022-2030** v červnu 2020. Strategický plán je jedním ze základních dokumentů, který definuje směřování města ve střednědobém a dlouhodobém časovém horizontu.

Strategický plán rozvoje města je pořizován jako koncepční dokument dlouhodobé koordinace veřejných a soukromých aktivit demografického, ekonomického, sociálního, kulturního a ekologického charakteru na území města. Zahrnuje jak cíle, ke kterým by měl rozvoj města směřovat, tak i cesty, které by měly vést k jejich dosažení. Jeho hlavním smyslem je nastínit možný rozvoj a směřování města na období dalších let tak, aby prosperovalo jako celek, a také se v něm dobře žilo každému z nás.

Jeho hlavním úkolem je především:

- definovat společné zájmy města, jejich obyvatel a podnikatelských subjektů,
- definovat předpoklady realizace těchto zájmů včetně zajištění zdrojů jejich financování,
- optimalizovat podmínky pro život a podnikání ve městě,
- koordinovat vynakládání veřejných investic,
- definovat dlouhodobé záměry politiky města,
- posilovat sounáležitost a odpovědnost za rozvoj města u obyvatel a podnikatelů.

Strategický plán bude sloužit jako podklad pro zpracování podnikatelských a investičních záměrů realizovaných ve městě, sestavování městského rozpočtu, práce na novelizacích územního plánu a regulačních plánů, rozpracování programových dokumentů jednotlivých oblastí života města a pro sestavování finančních projektů k žádostem o finanční zdroje z EU i z dalších zdrojů.

Jak a kým byl zpracován?

Strategický plán byl zpracováván od června 2020 realizačním týmem a pracovními skupinami. Realizační tým tvoří starosta města, tajemník úřadu a vybraní zaměstnanci města. Pracovních skupin je celkem 7 a tvoří je vedoucí dané pracovní skupiny a jejich členové, kteří jsou odborníky v dané oblasti.

V červnu 2020 proběhlo úvodní jednání, na kterém byl upřesněn proces jeho tvorby, včetně stanovení harmonogramu tvorby jednotlivých částí dokumentu.

V červenci a srpnu 2020 došlo k ustanovení a schválení pracovních skupin radou města.

Od září 2020 do dubna 2022 probíhala tvorba analytické a návrhové části dokumentu.

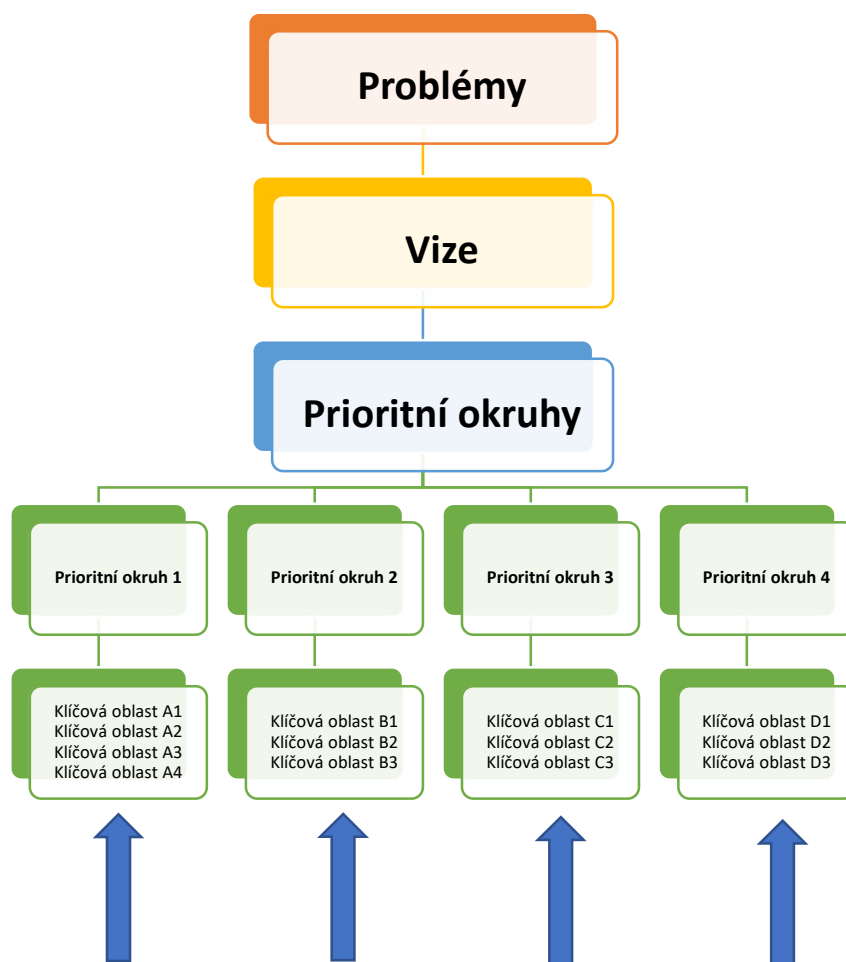
V lednu 2021 proběhlo dotazníkové šetření mezi obyvateli města a následně v červenci 2021 proběhlo dotazníkové šetření podnikatelské sféry.

Od srpna 2021 do dubna 2022 probíhalo zpracování akčního plánu – tedy konkrétních projektů k přípravě a následné realizaci.

Jaká je základní struktura dokumentu?

NÁVRHOVÁ ČÁST A JEJÍ STRUKTURA

- **Problémy** – jedná se o rozpor mezi aktuálním a požadovaným stavem v klíčových oblastech (hlavní problémy jsou vydefinované v kapitole Stav města).
- **Vize** – představuje oblast budoucnosti, soubor představ a priorit.
- **Prioritní okruhy** – jedná se o tematické zastřešení klíčových oblastí, ve kterém jsou definovány cíle, kterých chce město dosáhnout.
- **Klíčové oblasti** – obsahují popis a vyhodnocení stavu. Definují opatření, která zastřešují soubor aktivit a projektů a naplňují stanovené cíle.
- **Další kroky v oblasti strategického plánování - realizace strategie a hodnocení plnění cílů** – obsahuje popis práce s dokumentem.

Realizace strategie a hodnocení plnění cílů

IMPLEMENTAČNÍ ČÁST

- Návrhy konkrétních projektů se stanovením nákladů, termínů realizace atd.

Litomyšl

Jaká byla východiska pro jeho zpracování?

Současnou situaci ve městě výstižně zachycuje návrhová část dokumentu. Základním východiskem pro tvorbu návrhové části byla důkladná analýza dostupné dokumentace jak z veřejných zdrojů, tak z interních dokumentů města.

Následovala analýza dat z proběhlých dotazníkových šetření obyvatel města a podnikatelské sféry a následně došlo ke srovnání vybraných ukazatelů s velikostně podobnými městy v Pardubickém kraji. Dokument „Vyhodnocení dotazníkového šetření spokojenosti obyvatel města“ je přílohou č.1 strategického plánu

Komparace Litomyšle s okolními městy byla vytvořena na základě dat z projektu „Obce v datech“. Porovnána byla tato města: Česká Třebová, Chrudim, Lanškroun, Moravská Třebová, Polička, Svitavy, Ústí nad Orlicí a Vysoké Mýto, a to na základě dat z roku 2019.

Při zpracování strategického plánu vykonávaly svou činnost pracovní skupiny, jejichž účelem bylo získat přehled o dané oblasti, zhodnotit stávající situaci a navrhnout vhodná řešení pro plnění cílů. Dokument byl v souladu s participací zpřístupněn veřejnosti na webových stránkách města a byl také projednáván se zastupiteli města. Cílem bylo zapojit do jeho tvorby všechny cílové skupiny.

Jak bude probíhat realizace strategie a hodnocení plnění cílů?

Jakým způsobem bude probíhat vyhodnocení plnění stanovených cílů je popsáno v závěru návrhové části dokumentu. Úspěšnost realizace strategického plánu je závislá především na tom, aby strategický plán zůstal stále „živým“ dokumentem.

SLOVO STAROSTY MĚSTA

Jaká bude Litomyšl po roce 2030? To je těžká otázka, na niž dnes nikdo nemůže přesně odpovědět. Přesto je to úvaha, kterou se již teď musíme začít zabývat. Budování a rozvoj města je během na velmi dlouhou trať. Některé projekty či plány připravují lidé, kteří pak už u realizace samotné nemusí být. Proto je důležité mít určené jasné priority k řešení, odsouhlasené v maximální možné míře zastupiteli města a konzultované s veřejností, nastavit pravidla, koncepci a dbát na jejich dodržování. Mít zkrátka vytyčenou jasnou linku, čeho, jak a kdy chceme dosáhnout, protože pak je zajištěna kontinuita a stabilita rozvoje.

Říká se, že když člověk plánuje, Bůh se směje. Návrhy řešení problémů, které najdete na následujících stránkách, jsou v roce 2022 pouhými plány. Investicemi, které chceme realizovat, ale nevíme, zda se nám je nakonec podaří dotáhnout do konce s ohledem na to, že nikdo z nás neví, co přinese zítřek. Vezměte si, jak zčista jasna přišla koronakrize či válka na Ukrajině a řada plánů musela vzít za své. Já jsem však optimista a věřím, že většinu níže popsanych příležitostí a problémů se nám či našim následovníkům podaří vyřešit.

Globalizace, válka na evropském území, propojení pomocí sociálních sítí a internetu, změna klimatu či třeba migrace přináší i do Litomyšle prvky nestability, nejistoty a drobných konfliktů a hrozeb, které jsou nyní více vidět. Pouze maximální otevřenost radnice, naslouchání občanům, hledání řešení, kompromisů a koncensů může obyvatele přesvědčit o tom, že demokracie a svoboda jsou nejlepším způsobem vládnutí a správy věcí veřejných. Litomyšl byla, je, a velice doufám, i bude o spolupráci a kontinuitě.

Co však vím už teď určitě, je, že Litomyšl v roce 2030 bude v řadě věcí dost podobná té současně z roku 2022. I nadále budeme staročeským městem pomezí Čech a Moravy, městem vzdělání, kultury, ale i úspěšných firem a podnikatelů. Městem historickým i moderním. Kvalitní místem pro život v bezpečí s dobrými službami.

Naším úkolem, jehož část jsme si stanovili v tomto dokumentu, je předat starobylou, ale zároveň moderní Litomyšl našim potomkům ideálně v lepším stavu, než jsme ji přebrali my. Za sebe slibuji, že pro to udělám maximum. Z části to pomůže zařídit tento dokument, ale hlavní břímě je na nás, lidech, kteří zde žijeme a spoluvytváříme město tím, co děláme.

Proto mi na závěr dovolu, abych poděkoval všem občanům a podnikatelům, kteří se zúčastnili anonymního dotazníkového šetření, a dali nám tak najevo, co je podle nich potřeba řešit. Vždy je lepší se podobnými záležitostmi zabývat komplexně a na základě „tvrdých“ dat. Díky, že jste je nám svou aktivitou dodali. Poděkování patří i všem kolegům, kteří spolupracovali na tvorbě tohoto dokumentu a budou jej později používat při rozvoji Litomyšle. A hlavní poděkování patří všem občanům Litomyšle, kteří třeba velmi drobně, ale po svém každý den přispívají ke kvalitnímu životu v rodišti Bedřicha Smetany. Děkuji!

Mgr. Daniel Brýdl, LL.M., starosta města Litomyšle

CHARAKTERISTIKA MĚSTA

Město Litomyšl se se rozléhá na přibližně 34 kilometrech čtverečních a nachází se ve svitavském okrese v Pardubickém kraji na pomezí Čech a Moravy. Kromě města samotného spadají pod Litomyšl i integrované obce (místní části) Nedošín, Pohodlí, Nová Ves u Litomyšle, Kornice, Suchá a Pazucha.

Ke dni 26.3.2021 (den rozhodný pro Sčítání lidu, domů a bytů 2021) žilo v Litomyšli celkem 10 027 obyvatel. Z celkového počtu se jedná o 49 % mužů a o 51 % žen. Průměrný věk obyvatel města je 43,6 let, což je mírně nad republikovým průměrem (42,7). Počet vysokoškolsky vzdělaných přesáhl 18 %. Obyvatelé s cizí státní příslušností se na celkovém počtu obyvatel podíleli téměř 6 % a jednalo se o cizince s trvalým, nebo přechodným pobytem nad 90 dnů. Ve více než polovině případů se jednalo o obyvatele ukrajinské národnosti. Oproti cenzu žije v současné době na území Litomyšle větší procento ukrajinských občanů, a to souvislosti s probíhajícím konflikt na Ukrajině. K 31.12.2021 žilo v Litomyšli 9914 obyvatel s trvalým i dlouhodobým pobytem, bez ohledu na státní občanství. (Zdroj: Český statistický úřad, Veřejná databáze).

Město plní úlohu mikroregionálního střediska, je centrem dojížděky do škol, na úřady, za zdravotnictvím, nákupy a službami. Pro větší vzdálenost a horší dostupnost nadřazených center v okolí, tj. Pardubic, Hradce Králové, přejímá i část jejich funkcí, o něž se dělí s okolními sídly mikroregionálního významu. Tato spádovost hraje významnou roli v ekonomické oblasti, ale i v koncentraci zařízení vyšší vybavenosti na území města.

Reliéf je charakteristický pahorkatinným až vrchovinným rázem severního okraje Českomoravské vysočiny (respektive Svitavské pahorkatiny a územní jednotky Loučenské tabule). Nadmořská výška Litomyšle se pohybuje mezi 347 až 370 m.n.m. Okolní terén se vyznačuje velkou rozmanitostí a podstatnou měrou je ovlivněn činností říčního toku Loučné, která Litomyšlí protéká od východu k západu. Litomyšl a její nejbližší okolí spadají do povodí řeky Labe. Litomyšl se nachází v klimatické oblasti mírně teplé, mírně vlhké, s intenzivním využíváním zemědělských půd.

První písemná zmínka o Litomyšli se vztahuje již k roku 981 a pochází z Kosmovy Kroniky české, kdy měl na litomyšlském návrší stávat strážní hrad, střežící panství Slavníkovců a nedaleko procházející obchodní cestu evropského významu – tzv. Trstěnickou stezku. Roku 1259 byla Litomyšl českým králem Přemyslem Otakarem II. povýšena na město a v roce 1344 zde Karel IV. založil biskupství. Znakem města se stala premonstrátská lilie podle řádu, který zde působil. I tyto události a postupná správa města Kostky z Postupic, Pernštejny, posléze rody Trauttmansdorffů, Valdštejnů-Vartemberků a naposledy Thurn-Taxisů přinášely městu nebývalý rozkvět a užitek. Litomyšl byla vždy významným sídlem a tomu odpovídaly i stavitelské počiny. Vratislav II. z Pernštejna zde nechal vystavět renezanční zámek (1568–1581) a roku 1722 byl dostavěn monumentální piaristický chrám Nalezení sv. Kříže.

Litomyšl

Po příchodu piaristů v roce 1640 začíná výstavba piaristické koleje a roku 1722 byl dostavěn chrám Nalezení sv. Kříže. Právě příchod piaristů a založení vzdělávacího ústavu, pozdějšího gymnázia, velmi přispělo k rozvoji vzdělanosti ve městě.

V 19. století město sice ztrácelo na významu z hlediska obchodního (hlavní železniční trať byla vedena přes nedalekou Českou Třebovou), nicméně se stále více stávalo centrem společenského dění, školství, vzdělanosti a umění. Důležitou roli v tom hráli místní rodáci, ať už budoucí zakladatel české národní hudby skladatel Bedřich Smetana, vynikající představitel české krajinářské školy malíř Julius Mařák či astronom Zdeněk Kopal. Řada významných českých osobností zde působila, a to například Božena Němcová, Alois Jirásek, Magdalena Dobromila Rettigová, Josef Váchal či Olbram Zoubek.

Ve 20. století se město postupně rozrůstalo, zprvu o vilové čtvrti, později o panelová sídliště. V 80. letech pak bylo necitelně rozděleno tzv. průtahem silnice I/35 a také výstavba panelového sídliště a autobusového nádraží znamenala nenávratné zmizení části historického města, včetně židovské synagogy. Litomyšl však stále zůstává mimořádně významným městem regionu a jeho jedinečnost, půvab, historie i bohatý současný život, památky i moderní architektura přitahují pozornost turistů a návštěvníků doslova z celého světa.

Historické jádro Litomyšle je památkově chráněno od roku 1950 a o pět let později byla vyhlášena městská památková rezervace. Areál renesančního zámku, v němž se již od roku 1949 koná věhlasný Národní hudební festival Smetanova Litomyšl, je od roku 1999 zapsán v Seznamu světového kulturního dědictví UNESCO.

Kromě Smetanovy Litomyšle se v Litomyšli koná mnoho dalších kulturních a společenských akcí (Smetanova výtvarná Litomyšl, Lázně ducha, Gastronomické slavnosti M.D. Rettigové, Toulcovy prázdninové pátky a mnoho dalších).

V posledních letech se město zviditelnilo především množstvím citlivých rekonstrukcí, obnovou veřejných prostranství, výstavbou nových staveb a revitalizací zámeckého návrší. Městu se podařilo skloubit moderní architekturu s historickou výstavbou ve městě a často je označována za „hlavní město moderní architektury“ nebo „moderní historické město“.

Přestože se jedná o oblíbený přívlastek, Litomyšl se především snaží být „městem pro lidi“. Litomyšl je městem krátkých vzdáleností, důležitou roli hraje hlavní Smetanovo náměstí jako obchodní živé centrum města, město je známo kvalitním urbanismem a kvalitními veřejnými prostory. Na rozdíl od mnoha obdobných měst nedochází k odlivu obyvatelstva, spíše se do Litomyšle lidé stěhují za kvalitou života a velmi širokým zázemím pro rodinný život. Partnerskými městy jsou nizozemský Roden, italské San Polo d'Enza a slovenská Levoča.

Od sametové revoluce v roce 1989 existuje na české poměry mimořádná kontinuita ve vedení radnice – všech 5 porevolučních starostů patří do stejné středopravicové skupiny politických uskupení, která pravidelně v Litomyšli vyhrávají volby a v zastupitelstvu drží velkou většinovou koalici.

STAV MĚSTA

V čem jsme silní a co nás může naopak ohrozit?

Litomyšl je městem vzdělání, kultury, městem historickým i moderním. Je kvalitním místem pro život občanů v bezpečí s nabídkou širokého spektra kvalitních služeb. Je známé kvalitním urbanismem a kvalitními veřejnými prostory. Právě jeho přístup k architektuře se stal vzorem pro mnoho ostatních měst.

V oblasti sociální péče funguje ve městě velmi dobře komunitní sounáležitost, spolupráce mezi poskytovateli a na sociální služby také navazují fungující aktivity, např. služby, které poskytuje Rodinné centrum Litomyšl, uznávání zaměstnavatelé pro osoby se zdravotním postižením, spolky, dobrovolníci apod.

Ve městě je bohatá nabídka komerčních služeb, a to především individuální potřeby. Litomyšl nabízí také mnoho služeb v oblasti zábavy a kultury a také nabídka provozoven v oblasti gastronomie a ubytování je nadstandardně široká.

Z hlediska bezpečnosti je Litomyšl klidné město s nízkým indexem a klesající mírou kriminality. Velmi je tak kvitováno zřízení městské policie s odpovídajícím počtem strážníků a nepřetržitou službou.

Ziskové, úspěšné firmy se silným vztahem k městu, spolupráce mezi místními firmami a sociální složení obyvatelstva je možné definovat jako jedny z faktorů nízké nezaměstnanosti. Silnou stránkou je také vzdělanost obyvatel města, tradice vzdělání ve městě, zájem ze strany veřejnosti o diskuse, debaty, konference a dostatečná síť a kapacita mateřských i základních škol.

Ohledně vedení města je významným faktorem kontinuita (návaznost na činnost předcházejících zastupitelstev a pokračování v započatých projektech), široká spolupráce v rámci zastupitelstva a také zapojení veřejnosti do rozhodování o veřejných otázkách. Pro komunikaci s veřejností město nabízí a využívá široký záběr komunikačních kanálů.

Město má zkušenosti a je úspěšné v čerpání prostředků z různých dotačních zdrojů. Úspěšné jsou projekty ve školství, na obnovu památek, na rekonstrukci a vybavení sportovních objektů, na protipovodňová opatření apod.

Pospolitosť, občanská aktivita, zdravý patriotismus a sounáležitost místních s městem přispívá na území Litomyšle rozvoji bohaté spolkové činnosti, a to nejen v oblasti kultury a sportu, ale i v mnoha dalších odvětvích.

Ve městě je velké množství historických památek a objektů vhodných pro pořádání kulturních akcí, od historických po moderní budovy. K setkávání a občanské pospolitosti přispívají i kvalitní veřejné prostory.

Nabídka kulturních aktivit je opravdu pestrá. Jedná se o široké možnosti akcí, festivalů, slavností apod. Právě kulturní akce zvyšují prestiž a dobrou reklamu města a turismus zvyšuje kvalitu a množství služeb. Město je udržované a vznikají nové pracovní příležitosti.

Na území města je také pestrá sportovní infrastruktura a s tím související nabídka sportovních aktivit. Nachází se zde velký počet sportovních klubů a organizací nabízejících své aktivity.

Zavedený systém sběru odpadů, odpovědnost občanů za dobrovolné třídění, kvalitní činnost Městských služeb Litomyšl s.r.o. vede k poměrně vysoké spokojenosti obyvatel s údržbou a čistotou veřejných prostranství.

Hrozbou pro město a strategické plánování pak zůstává stále trvajícím riziko nepředvídatelné situace s koronavirovou epidemií, které může opětovně omezit mimo jiné i nabídku služeb, nabídku pracovních míst a turismus. Prvky nestability, nejistoty, drobných konfliktů a hrozeb, může přinést do Litomyšle i globalizace, propojení pomocí sociálních sítí a internetu, změna klimatu (sucha, přívalové deště a bleskové povodně), ale také migrace navazující nejen na válku na území Ukrajiny.

Hrozbou zůstává i možné zachování průtahu I/35 po výstavbě dálnice D35 beze změn a bez realizování revitalizace území, nebo výrazné opoždění realizace D35 kolem města po zprovoznění dálnice před Vysoké Mýto.

Velká obava také souvisí se snižováním lůžkové péče Litomyšlské nemocnice, a.s., spočívající v přesouvání oddělení do jiných měst. Důvodem je nedostatek zdravotnického personálu.

Problémem může být i odchod mladší generace mimo Litomyšl z důvodu nedostatku bytů a pozemků pro individuální výstavbu nebo nižší porodnost a s tím související stárnutí obyvatelstva.

V oblasti vzdělávání je hrozbou nedostatek kvalitních lidských zdrojů – nekvalitní pedagogové mohou snížit standard v poskytovaném vzdělání žákům a studentům ve městě.

Z hlediska zajištění efektivního vedení města hrozí únava některých úředníků vedoucí k omezení dostatečné a přívětivé komunikace s veřejností.

Současná ekonomická situace a z ní vycházející vysoká inflace může mít negativní vliv na znehodnocení volných finančních prostředků města, které jsou určeny na budoucí stavbu nového domova pro seniory nebo i další projekty. Nedostatek vlastních finančních zdrojů spolu se snižováním příjmů ze státního rozpočtu a snižující se příspěvky na státní správu ztěžují podmínky pro zajištění efektivního vedení města a zejména pro zajištění dostatečné péče o majetek města (opravy, úpravy). Příliš jednostranné zaměření Litomyšle na cestovní ruch může být ze strany občanů vnímáno stále více negativně.

Jaké budeme řešit klíčové problémy?

- Zvyšující se náklady na údržbu a opravy majetku města i na energetické potřeby města a městských organizací, nedostatek finančních zdrojů na údržbu městského majetku.
- Nedostatek pozemků pro individuální výstavbu, výstavbu bytových domů i další rozvoj průmyslových zón.
- Zastaralé budovy domova pro seniory.
- Rozdělení města průtahem, velice intenzivní tranzitní doprava.
- Nedostatek parkovacích míst.
- Klimatické změny – sucha, přívalové deště, bleskové povodně, změny počasí.
- Nevyužitý potenciál jména Bedřicha Smetany pro turismus.
- Nedostatečná dopravní infrastruktura s řešením pěšího pohybu a cyklistické dopravy.
- Riziko zrušení či omezení nemocnice ve městě.
- Problémy související s nakládáním s odpady.

Jaké priority by měla samospráva města řešit?

- *Podpořit výstavbu startovacích bytů pro mladé rodiny a novou výstavbu bytů a domů všeobecně, nájemních i do osobního vlastnictví.*
- *Vytvořit nejlepší podmínky pro spokojený život občanů a tím zamezit jejich odchodu z Litomyšle.*
- *Podpořit péči o seniory a hendikepované.*
- *Zajistit nový domov pro seniory s využitím všech možností k získání finančního příspěvku od státu nebo Evropské unie.*
- *Usilovat o další rozvoj nemocnice v Litomyšli nejen pomocí nadačního fondu, ale i nabídkou bydlení pro lékaře a zdravotnický personál.*
- *Podporovat moderní přípravu dětí pro jejich současný a budoucí život.*
- *Podporovat další vzdělávání pedagogů a aktivitu studentů a mladých lidí.*
- *Zajistit aktualizaci koncepčního materiálu ve vztahu k efektivní, moderní a přátelské samosprávě (vize, strategie, cíle).*
- *Omezit byrokracii, přechod na oboustrannou on-line komunikaci MěÚ x klient/občan.*
- *Otevřeně komunikovat s občany města pro zajištění včasných informací o připravovaných projektech a plánech vedení města.*
- *Nabízet veřejnosti efektivní nástroje demokracie pro možnost přímé participace na správě věcí veřejných.*
- *Zajistit zdravé finanční řízení rozpočtu města s cílem krytí výdajů dostatečnými příjmy.*
- *Podporovat tradiční a nové kulturní občanské a spolkové aktivity ve městě Litomyšl a v integrovaných obcích.*
- *Nadále podporovat čilý turistický ruch ve městě ve spolupráci se zainteresovanými subjekty.*
- *Zajistit přípravu a následnou výstavbu cyklostezek.*
- *Podporovat sport a volnočasové vyžití dětí a mládeže.*
- *Podporovat iniciativu státu a kraje na opravu přetížených komunikací ve městě a okolí. Podporovat výstavbu dálnice D35 s úpravami co nejlepšími pro Litomyšl a její občany.*
- *Podpořit výstavbu nových parkovacích míst, v závislosti na ekonomických možnostech města nechat vybudovat záchytné parkování v blízkosti centra města.*
- *Realizovat opatření pro zadržování vody v krajině a její hospodárnější využívání.*
- *Pokračovat v péči o městskou zeleň a připravit projekt na výsadbu a údržbu alejí.*
- *Zajistit dostatečnou opravu a údržbu majetku města, včetně co nejnižších nákladů na provoz a energie.*
- *Nadále usilovat o sdružené financování ze zdrojů Evropské unie, státu, Pardubického kraje a rozpočtu města u nových stavebních projektů.*

VIZE

Litomyšl by měla i v budoucnosti zůstat rezidenčním „moderním historickým městem“, aktivním a atraktivním pro občany i návštěvníky.

Chceme, aby Litomyšl byla v následujících letech:

- Městem **bezpečným**, nabízejícím občanům **bohaté kulturní i sportovní vyžití**.
- Městem **vzdělání**, podporující **kvalitní školství** a další vzdělávání pedagogů, poskytující **volnočasové aktivity** nejenom pro děti.
- Městem, v němž i nadále bude kladen důraz na maximální **kvalitu veřejných prostranství**, architekturu veřejných i soukromých staveb, **urbanismus**, omezení reklamního smogu a posilování modrozelené infrastruktury.
- Městem podporujícím **výstavbu nového bydlení** se **silným segmentem sociálních služeb a kvalitním zdravotnictvím**.
- Městem, kam se **mladí lidé rádi vrací zakládat rodiny**, jež poskytuje **kvalitní služby a dobře se v něm žije** lidem všech věkových kategorií.
- Městem nabízejícím živnostníkům, podnikatelům i firmám kvalitní **zázemí pro jejich rozvoj**.
- Městem, jež dbá na **udržitelný rozvoj**, zdravější a **ekologičtější budoucnost** jako **reakci na klimatické změny**.
- Městem podporujícím **udržitelnou mobilitu** a **investujícím do kvalitnější infrastruktury** pro všechny zdejší druhy dopravy.
- Městem, jež pravidelně vynakládá **značné finanční prostředky** nejenom na **opravy a rekonstrukce** komunikací, ale i na opravy dalšího městského majetku.
- Městem stavěným na **participaci obyvatel, spolupráci**, dávající prostor k **iniciativě lidem**, organizacím i podnikatelům a firmám.
- Městem **otevřené komunikace** s občany, které je **efektivně** spravované s co nejnížší mírou byrokracie.
- Městem **řízeným na základě dat**, s využitím moderních technologií, ale při zachování „**zdravého selského rozumu**“.
- Městem s vysokou politickou kulturou, maximální shodou napříč politickým spektrem, **vedeným v konsensu a kontinuitě**.
- Městem **inspirujícím** se nejlepšími příklady v ČR i zahraničí, zároveň městem **inspirujícím** ostatní.
- Městem rozvíjejícím odkaz nejslavnějšího rodáka Bedřicha Smetany a **kulturního dědictví**.

PRIORITNÍ OKRUHY A KLÍČOVÉ OBLASTI

Přehled prioritních okruhů a klíčových oblastí

Prioritní okruh A) MĚSTO PRO BYDLENÍ A KVALITNÍ ŽIVOT	
Klíčová oblast	
A1)	Bydlení, architektura a rozvoj města
A2)	Služby
A3)	Bezpečnost ve městě
A4)	Ekonomika a trh práce

Prioritní okruh B) VZDĚLANÉ MĚSTO S MODERNÍM PŘÍSTUPEM	
Klíčová oblast	
B1)	Školství a vzdělávání
B2)	Moderní a efektivní vedení města, komunikace s veřejností
B3)	Hospodaření a finanční řízení města

Prioritní okruh C) AKTIVNÍ A ATRAKTIVNÍ MĚSTO	
Klíčová oblast	
C1)	Kultura
C2)	Cestovní ruch
C3)	Sport a volný čas

Prioritní okruh D) ZELENÉ A ČISTÉ MĚSTO	
Klíčová oblast	
D1)	Doprava a komunikace v majetku města
D2)	Životní prostředí a technická infrastruktura
D3)	Správa a údržba majetku města

Prioritní okruh A) MĚSTO PRO BYDLENÍ A KVALITNÍ ŽIVOT

Prioritní okruh A) zastřešuje první z významných oblastí života občanů města Litomyšle. Průřezově se zabývá tématy, jako jsou bydlení a architektura, sociální a zdravotní péče, bezpečnost, ekonomika a trh práce.

Přehled oblastí:

A.1 Bydlení, architektura a rozvoj města

A.2 Služby

A.3 Bezpečnost ve městě

A.4 Ekonomika a trh práce

STANOVENÉ CÍLE

- Rozvoj města především s ohledem na potřeby obyvatel města.
- Zahušťování výstavby, bez dalšího záboru kvalitní zemědělské půdy v okolí města.
- Průběžná neustálá obnova majetku města – bytový fond, spolupráce s architekty, s ohledem na praktičnost návrhů, maximální rekonstrukce stávajících budov.
- Podpora aktivní mobility (pěší, cyklo, MHD), budování modrozelené infrastruktury.
- Ponechání náměstí jako hlavního obchodního centra (ne budování nákupních zón na okraji města) + podmínky pro residenční bydlení v historickém centru.
- Důraz na kvalitu výstavby pro bydlení – společné prostory, veřejné prostory, komunitní prostory, parkování pod zemí, zelené fasády a zadržování vody, maximalizace zeleně v ulicích i na budovách a v okolí budov.
- Pravidelná komunikace s poskytovateli sociálních služeb a v rámci finančních možností města projednávání jejich potřeb a požadavků.
- Maximum potřebných služeb pro občany přímo ve městě, podpora místních podnikatelů a živnostníků.
- Důraz na bezpečnost ve městě (městská policie, doporučení odborníků v oblasti dopravy, prevence, práce s dětmi a mládeží).
- Podpora projektů na zvýšení bezpečnosti občanů, podpora spolupráce Policie České republiky, Městské policie Litomyšl a dalších složek IZS.
- Pomocí úsekového měření zvyšování respektování pravidel silničního provozu na komunikacích pro zajištění bezpečnosti chodců a řidičů.
- Rozvoj průmyslové zóny směrem k vyšší přidané hodnotě podnikání (vývoj, technologicky náročnější výroba) s podporou místních firem.
- Pokračování v přípravě inženýrských sítí pro individuální i nájemní výstavbu a vyhledávání možných dotačních programů, které nám pomohou s financováním.

OBLAST A1) BYDLENÍ, ARCHITEKTURA A ROZVOJ MĚSTA

PŘEDSTAVENÍ SOUČASNÉHO STAVU

ARCHITEKTURA A ROZVOJ MĚSTA

Rozvoj kvalitní soudobé architektury je v posledních desetiletích pro Litomyšl stejně charakteristická jako její obecná známost v oblasti historie a kultury. Cílevědomé prosazování kvalitních staveb se stalo normou, která je vyžadována jak u staveb veřejných, tak privátních. Trend nastolený v prvních porevolučních letech starostou Miroslavem Brýdlem za pomoci městské architektky byl přijat nejen výkonným aparátem městského úřadu, ale v nastoleném směru pokračovala i všechna následující vedení města. Tato názorová kontinuita je v realizacích jasně patrná. Žádný ze starostů nenegoval úsilí svého předchůdce, ale naopak pokračoval v přípravě a realizaci akcí zahájených v předchozích letech. Také pro špičkové české architektky je ctí mít v Litomyšli svoji realizaci a kvalita vybraných architektů se projevuje nejen v jimi navržených stavbách, ale také v celé řadě ocenění (např. Cena odborného časopisu Architekt, Grand prix Obce architektů, Architekt roku nebo Česká cena za architekturu). Litomyšl se stala vzorem pro mnoho ostatních měst, jejichž vedení se do Litomyšle přijíždí inspirovat ve velkém počtu, ale funguje také jako cíl mnohých exkurzí odborné veřejnosti, studentů i veřejnosti široké právě za novodobou architekturou. Město průběžně připravuje široké portfolio studií a projektů a právě tato připravenost umožňuje reagovat na vypisování dotačních titulů a s jejich pomocí uskutečnit i záměry, které přesahují rámec města této velikosti. Za všechny lze jmenovat realizaci revitalizace zámeckého návrší či postupné zaplnění sportovního areálu Černá hora (staro)novými sportovišti. Veškeré úsilí vychází ze schváleného územního plánu a vyhotovování množství zastavovacích plánů a programových studií. Velká pozornost je věnována také veřejným prostorům, mobiliáři, omezování reklamního smogu a designu maxima prvků, které se v městském prostoru uplatňují. Právě kontrast a prolínání starého (památkově chráněného) s novým je pro Litomyšl zvláště charakteristické a nejlépe to ukazuje a prokazuje, že stavební vývoj (i stabilizovaného historického města) není nikdy u konce.

ÚZEMNÍ PLÁN

Územní plán nabyl účinnosti 29.12.2011 a v současné době, začátkem roku 2022, je pořizována jeho změna č.5. Rozvojové plochy pro bydlení jsou vymezeny v každé části města Litomyšl a jejich celková plocha činí několik desítek ha půdy. Mezi hlavní rozvojové plochy pro bydlení patří lokalita Na Lánech, Sídliště Vertex, plochy přiléhající k ulici Z. Kopala, Lidická a Strakovská.

Rozvojové plochy pro výrobu a skladování jsou soustředěny zejména do jádrového území města Litomyšl. Jedná se o průmyslovou zónu Svitavská, plochu u společnosti Invekta a u Adfors Saint Gobain a dále o plochy v areálu bývalého vysílače v integrované obci Pohodlí. Žádné větší plochy pro rozvoj výrobních aktivit již k dispozici nejsou.

BYDLENÍ

Jak je zřejmé z tabulky č.1 níže, má počet domů v Litomyšli od roku 1869 do současnosti převážně rostoucí tendenci. Dle posledního Sčítání lidu, domů a bytů bylo v Litomyšli k 26.3.2021 celkem 2358 domů. Od posledního sčítání z roku 2011 tedy došlo k nárůstu o 172 domů, což je druhý nejvyšší nárůst za dobu, kdy k cenzům dochází.

Tab. č.1 - Počet domů v letech 1869-2021

Rok	1869	1880	1890	1900	1910	1921	1930	1950
počet domů	1008	1019	1034	1040	1074	1134	1302	1440
přírůstek		11	15	6	34	60	168	138

Rok	1961	1970	1980	1991	2001	2011	2021
počet domů	1415	1511	1677	2000	2021	2186	2358
přírůstek	-25	96	166	323	21	165	172

V Litomyšli se nachází celkem 460 domů, které byly vystavěny v době válečné a předválečné. Období mezi lety 1946 – 1990, tedy víceméně období socialismu, zastupuje 1086 domů. Z porevoluční doby je v Litomyšli 642 domů, u 167 doba výstavby není zjištěna. Celkem 2006 domů je ve vlastnictví fyzických osob, 59 vlastní obec, či stát a 72 domů je ve vlastnictví právnických osob.

Bytová výstavba probíhá na celém území města Litomyšl, a to jak formou rodinných domů, tak domů bytových. V současné době jsou soukromými investory připravovány bytové domy v ulici Havlíčkova (52 bytových jednotek), Zelená alej (38 bytových jednotek), u nemocnice (74 bytových jednotek), v ulici Dukelská a 17.listopadu, u areálu okrasných školek a na Smetanově náměstí – dům U černého medvěda.

Městem Litomyšl jsou připravovány dvě lokality pro výstavbu rodinných domů – Lokalita Na Lánech – 32 RD, za Husovou čtvrtí - 20 RD, developersky pak lokalita Na Prokopu – 27 RD.

Město Litomyšl má ve svém majetku dva domy zvláštního určení (dříve dům s pečovatelskou službou). Město Litomyšl dále disponuje celkem 317 městskými byty, a to zejména v ulicích J.E. Purkyně a Z. Kopala.

Městské byty jsou přidělovány výhradně radou města (RaM) na návrh pracovní skupiny pro bytovou politiku. RaM může přidělit byt přímo bez výběrového řízení, zejména v případě živelních událostí, pokud je to potřebné pro město nebo v jiných naléhavých případech.

Na možnosti bydlení v Litomyšli se opakovaně táže zaměstnanců MěÚ mnoho zájemců nejen z Litomyšle a nejbližšího regionu, ale také mladé rodiny ze vzdálenějších míst. Takto vysoký zájem vytváří tlak na zvyšování cen nájmu i cen bytů a pozemků a celkově nedostatečnou nabídku v této oblasti. Desítky nájemních bytů ve městě jsou ve školním roce obsazeny také studenty středních škol a fakulty restaurování.

VÝSLEDKY DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

Z výsledků dotazníkového šetření obyvatel města Litomyšl vyplývá, že v otázce dostupnosti považuje pouze 14 % zapojených obyvatel nájemní bydlení v Litomyšli za dostupné, 60 % ho naopak považuje za nedostupné. Téměř 80 % zapojených obyvatel města poté považuje bydlení ke koupi za nedostupné, nabídka je malá, byty a pozemky ke koupi jsou pak za pro většinu z dotazovaných za nedostupné ceny. S dalším růstem města, respektive se záborem půdy na okrajích města pro novou výstavbu, souhlasí 68 % zapojených obyvatel.

ZHDNOCENÍ STÁVAJÍCÍ SITUACE – SWOT ANALÝZA

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
Dlouhodobá kontinuita při řízení města a přípravě investičních záměrů, dobrá práce stavební komise města.	Nedostatek dostupného bydlení k nájmu i ke koupi (malá nabídka, vysoké ceny, nedostupnost pro místní), pomalé tempo výstavby bytů/rodinných domů.
Dobrá občanská vybavenost města – školy, sportoviště, kulturní zařízení.	Nedostatečné vlastní kapacity pro ubytování studentů, např. středních škol a fakulty restaurování.
Sklobení historické a moderní zástavby.	Nedostatečná dopravní infrastruktura s řešením pěšího pohybu a cyklistické dopravy.
Stabilizované městské prostředí s množstvím historických památek, kvalitní novodobé architektury a veřejných prostranství.	Zvýšená dopravní zátěž v centru, nedostatek parkovacích ploch.
Město krátkých vzdáleností, kde se dá na řadu míst v klidu dojít pěšky	Vysoká finanční náročnost údržby stavebního fondu (historického i novodobého).
Velký zájem lidí o bydlení v Litomyšli.	Rozdílná kvalita veřejných prostranství.
Práce městské architektky a stavební komise – maximalizace kvalitní výstavby.	Nedostatečná nabídka nájemních bytů pro mladé rodiny
Omezování reklamního smogu, důraz na kvalitní urbanismus a veřejná prostranství.	Neakceptace požadavků města a památkářů některými subjekty na regulaci reklamy či např. vysokých neprůhledných plotů směrem do veřejného prostoru.
Dobré zkušenosti se spoluprací s developery v bytové výstavbě.	
PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
Budování cyklostezek vedoucích z města do sousedních obcí.	Výstavba dálnice D 35 s sebou přinese tlak na výstavbu logistických nebo skladových areálů.
Aktivní přístup města a spolupráce s developery, vytváření kvalitních veřejných prostranství i u soukromých projektů.	Stěhování občanů z města kvůli malé nabídce a vysokým cenám.
Využití části průtahu I/35 po vybudování dálnice na parkovací plochy poblíž centra a zeleného koridoru.	Následky klimatických změn a intenzivního hospodářství – extrémní lijáky, povodně, ale i období sucha ohrožující majetek.

Výsadba alejí, sadů a cílů cest v okolí města.	Vylidňování centra a odliv služeb pro místní obyvatele.
Udržet kvalitní prostředí podél dálnice D 35, zabránit rozvoji šedé zóny, příležitost vytvořit zelený koridor podél D35.	Rozrůstání města do krajiny - růst města může zapříčinit zábory orné půdy a tím ohrozit místní zemědělce.
Participace veřejnosti na rozvoji města.	Při zahušťování stávajících území hrozí tlak na výšku nových staveb a celková nepřiměřenost záměrů ve vztahu k danému území a možnostem jeho využití.
Zachycování vody ve městě i v přírodě – modrozelená infrastruktura.	Pronajímání bytů/rodinných domů ke krátkodobému ubytování.
Regulace reklamního smogu po městě, omezení betonových neprůhledných plotů.	S výstavbou D35 možný tlak na výstavbu penzionů a hotelů na úkor bytů v centru.
Zahušťování rodinné zástavby včetně odpovídajícího množství zeleně.	Zachování průtahu I/35 po výstavbě dálnice D35 beze změn a bez realizování revitalizace území ve smyslu propojení města.
Tvorba příměstské krajiny – aleje, parky, propojky.	Vylidňování centra na úkor kanceláří a ubytování pro turisty.

OPATŘENÍ

A.1.1 Pokračování v přípravě inženýrských sítí pro individuální i nájemní výstavbu a vyhledávání vhodných dotačních programů pro financování (zasíťování pozemků vhodných pro výstavbu rodinných domů).

A.1.2 Zahušťování výstavby, bez dalšího záboru kvalitní zemědělské půdy v okolí města.

A.1.3 Podpora výstavby nových bytů, domů a dalších ubytovacích zařízení, nabízení městských pozemků developerům a spolupráce s nimi na soukromých projektech (podpora výstavby všech forem sociálního bydlení a výstavby startovacích bytů, podpora soukromých i veřejných investorů).

A.1.4 Revitalizace sídlišť a veřejných prostranství (revitalizace sídlišť a místního hřbitova, regulace reklamního smogu).

A.1.5 Průběžná obnova majetku města s ohledem na praktičnost návrhů, včetně rekonstrukce stávajících budov (opatření proti vlhkosti bytových domů, opravy a rekonstrukce městských domů).

A.1.6 Podpora aktivní mobility (pěší, cyklo, MHD), budování modrozelené infrastruktury (zvětšení zóny bez aut, monitoring možností pro vznik a zkvalitnění infrastruktury pro pěší a pro cyklodopravu, vybudování drobné architektury kolem města, umístování soch do intravilánu města, podpora vybudování zelených střech, fotovoltaiky na střechách budov, ozelenění stěn budov, výsadbu stromů v ulicích, vsakovací parkoviště i chodníky apod.)

Litomyšl

A.1.7 Důraz na kvalitu výstavby pro bydlení – společné prostory, veřejné prostory, komunitní prostory, parkování pod zemí, zelené fasády a zadržování vody, maximalizace zeleně v ulicích i na budovách a v okolí budov.

A.1.8 Spolupráce s krajem a zřizovateli škol na posílení ubytovací kapacity *(podpora výstavby dalšího hromadného ubytování pro studenty středních a vysokých škol).*

A.1.9 Regulace území prostřednictvím Územního plánu s cílem zkvalitnění obytného prostředí a dosažení odpovídající kvality staveb *(řešením stavu objektů v průmyslové zóně, omezení možnosti vzniku logistických nebo skladovacích areálů v místech, které nejsou pro výstavbu těchto areálů vhodné).*

V závorkách je (v některých případech) za výše definovanými opatřeními uvedeno zacílení projektů. Konkretizace je poté popsána v příloze č.2 Akční roční plán a zásobník projektů města Litomyšl.

OBLAST A2) SLUŽBY

SOCIÁLNÍ SLUŽBY

PŘEDSTAVENÍ SOUČASNÉHO STAVU

Vzhledem ke stárnutí populace, rozvírajícím se nůžkám mezi chudými a bohatými skupinami obyvatelstva, ale také vzhledem k problémům s neschopností/nemožností zvládnout svou životní situaci vlastními silami je třeba předpokládat nárůst zájmu o sociální služby a mít koncepční řešení této oblasti.

Litomyšl je co se týče sociálních služeb poměrně dobře zasíťována. Sociální služby zde poskytují zřizovatelé s místem sídla, zřizovatelé v dojezdové vzdálenosti a také nadregionální poskytovatelé. V Litomyšli funguje celá řada poskytovatelů sociálních služeb, například Centrum sociální pomoci města Litomyšl, Farní charita Litomyšl, Středisko sociálních služeb Salvia, Občanské sdružení Naděje, Ruka pro život, a další. Přímá podpora města do sociální oblasti je ve výši 7,5 milionu korun ročně.

Přehled jednotlivých sociálních služeb či aktivit v Litomyšli a v okolí

Forma poskytování služby	Služba a počet zařízení registrovaných i pro obyvatele Litomyšle
Pobytové	azylové domy (4), domovy pro osoby se zdravotním postižením (3), domovy pro seniory (4), domovy se zvláštním režimem (4), domy na půl cesty (2), chráněné bydlení (2), odlehčovací služby (3)
Ambulantní	denní stacionáře (3), nízkoprahová zařízení pro děti a mládež (1), noclehárny (1), odborné sociální poradenství (5), sociálně terapeutické dílny (3), sociální rehabilitace (5)
Terénní	osobní asistence (3), pečovatelská služba (3), podpora samostatného bydlení (1), průvodcovské a předčitatelské služby (1), raná péče (3), sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi (3), telefonická krizová pomoc (1), tísňová péče (2)
	aktivity: uznávaný zaměstnavatel OZP (9), spolky a další organizace na pomezí sociálních služeb (7)

Konkrétní přehled všech sociálních služeb a návazných aktivit je uveden na odkazu zde: https://www.litomysl.cz/socialni_pece

Na sociální služby jsou v Litomyšli a okolí dobře navázány další aktivity, ať to jsou spolky či jiné komunitní sdružení, zacílené na konkrétně vymezený problém/handicap/potíž, jako například Rodinné centrum Litomyšl, Středisko volného času Litomyšl či Dobrovolnické centrum Farní charity Litomyšl.

Velmi dobře v Litomyšli funguje komunitní sounáležitost, fungování spolků a nadací, spolupráce poskytovatelů, poskytovatelé sociálních služeb o sobě mají přehled, informacemi disponují též pracovníci městského úřadu – odbor školství a sociální péče.

Oblast sociální politiky je konkrétněji zakotvena v dokumentu:

Koncepce sociální politiky města Litomyšl pro období 2020–2025
https://www.litomysl.cz/strategicky_plan/koncepce_socialni_politiky

VÝSLEDKY DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

Dostupnost a kvalita sociálních služeb je uspokojující pro 59 % zapojených obyvatel města, třetina tuto oblast nedokáže posoudit (sociální služby neřeší). V odpovědích se objevují pochvalné komentáře ke kvalitě služeb i pracovním týmům. Z výsledků šetření dále vyplývá, že se obyvatelé města mnohdy neorientují ve spleti nabízených služeb či jejich fungování. Logicky se pak domnívají, že zde některé služby chybí či fungují jinak, přestože tomu tak není. Jako nejpalčivější problém je veřejnost, ale i pracovní skupinou vnímána nutnost výstavby nové budovy pro klienty Centra sociální pomoci města Litomyšl, která s sebou přinese i významné navýšení kapacity míst.

SROVNÁNÍ S OSTATNÍMI MĚSTY

V otázce nejvyššího podílu osob v exekuci na počet obyvatel mělo město Litomyšl v roce 2019 porovnání s osmi dalšími vybranými městy Pardubického kraje jeden z nejnižších podílů. S tímto souvisí i téměř nejnižší počet osob v exekuci (404) mezi městy v porovnání.

V otázce nejnižšího počtu příspěvků na živobytí v roce 2019 při přepočtu na 1000 obyvatel se město Litomyšl umístilo na 4. místě s hodnotou 65,84.

Stejná situace je počtem vyplaceným doplatků na bydlení, kde město zaujímá 4. místo s nejnižším počtem vyplacených doplatků 23,45 na 1000 obyvatel v roce 2019.

ZHODNOCENÍ STÁVAJÍCÍ SITUACE – SWOT ANALÝZA

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
Rozmanitost již nabízených služeb na poměry desetitisícového města.	Nízké povědomí o poskytovatelích sociální péče a jejich programu a nízké povědomí a službách navazujících.
Spolupráce poskytovatelů služeb (synergie, doporučení, předávání si klientů), dobrá přístupnost, spolupráce poskytovatelů sociálních služeb a veřejnosti.	Chybí budova domova pro seniory odpovídající standardům 21. století.
Fungující navazující aktivity na sociální služby, např. rodinné centrum, uznávání zaměstnavatelé pro osoby se zdravotním postižením, spolky, dobrovolníci, komunity atd.	Nedostatečná kapacita chráněného bydlení pro osoby s duševním onemocněním (celorepublikový problém).
Odborný a zodpovědný personál.	Nedostatek zaměstnanců v oboru.- např. absence zodpovědné osoby – síťáře s přesahem ORP.
Zpracovaný projekt na výstavbu nové budovy pro péči o seniory v odpovídající kapacitě na základě prognózy stárnutí populace, politická shoda na nutnosti výstavby nového domova pro seniory, odkládání financí na budoucí výstavbu.	Nedostatek míst a kvalita prostorů s v domovech pro seniory.
Nízká míra exekucí a zadluženosti obyvatelstva ve městě.	Malá nabídka sociálního bydlení.

PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
Meziresortní spolupráce – města, sociálních služeb, veřejnosti, školských zařízení, dobrovolníků, NNO apod.	Nedostačující kapacita odborných pracovníků (psychoterapeut, psycholog) a nedostatek personálu (zvyšující se nároky na jednotlivé pozice).
Hledání nových finančních zdrojů - možnost získání financí z nově avizovaných dotačních programů.	Nedostatek financí na vybudování nového domova pro seniory (celková odhadovaná cena 250 milionů Kč) a nemožnost sehnat dotaci.
Všeobecná politická i odborná shoda na plánu vybudování nového domova pro seniory.	Stárnutí obyvatel, nárůst lidí bez vyplácených důchodů, prodloužení doby dožití obyvatelstva způsobuje neustálý nárůst finančních prostředků ze sociálního a zdravotního pojištění a dalších zdrojů.
Rozvoj domácí péče na úkor ústavní.	Nejisté financování – není mandatorním výdejem.
Informační kampaně o nabízených službách i problematice v oblasti sociálních služeb a pomoci potřebným.	Celosvětové či celorepublikové epidemie virových či bakteriálních onemocnění – snižuje schopnost předvídatelnosti chování zájemců o sociální služby.
Návaznost na další příležitosti, kulturní akce, sportovní příležitosti, církevní a společenské.	Neodborné/politické zásahy vlády – snížení schopnosti predikovat další budoucnost (finance, podporované cílové skupiny, ...).
Podpora vzniku alternativních možností bydlení pro seniory.	Válečný konflikt na území Evropy a s tím související uprchlické vlny apod.

OPATŘENÍ

A.2.1 Výstavba nového domova pro seniory provozovaného městem, případně i vznik komerčního zařízení pro seniory na území města, mimo systém úhrady z veřejných zdrojů (výstavba „Domova pro seniory“ - nové budovy pro příspěvkovou organizaci CSP – domov se zvláštním režimem/Domov pro seniory v Litomyšli).

A.2.2 Finanční podpora rozvoje oblasti sociálních služeb prostřednictvím finančních prostředků získaných z pokut úsekového měření

A.2.3 Podpora nestátních poskytovatelů sociálních služeb (průběžné poskytování financí na činnost Farní charity Litomyšl pro služby, které charita poskytuje, zejména v sociální a zdravotní oblasti).

A.2.4 Zefektivnění komunitního plánování rozvoje sociální služeb, včetně realizace souvisejících aktivit pro občany (prohloubení spolupráce mezi poskytovateli soc. služeb, městem, krajem a dalšími institucemi v této oblasti - webové stránky, Lilie, setkání, plánování).

A.2.5 Lepší informovanost veřejnosti o poskytování sociálních služeb a souvisejících aktivitách (*zvýšení povědomí veřejnosti o fungování sociálních služeb a služeb navazujících, propagace aktivit z vnějšku - např. Seniorská obálka – Pce kraj*).

A.2.6 Podpora rozvoje a spolupráce v sociálních službách (*setkávání zástupců sociálních služeb a služeb navazujících se zástupci města*).

A.2.7 Podpora rozvoje domácí péče na úkor péče ústavní v oblastech, kde je to možné.

A.2.8 Realizace a podpora aktivit zvyšující finanční gramotnost obyvatel.

A.2.9 Efektivní dotační management - průběžné vyhledávání vhodných dotačních titulů (*průběžné vyhledávání vhodného dotačního titulu na vybudování výtahu v budově polikliniky*).

V závorkách je (v některých případech) za výše definovanými opatřeními uvedeno zacílení projektů. Konkretizace je poté popsána v příloze č.2 Akční roční plán a zásobník projektů města Litomyšl.

ZDRAVOTNÍ PÉČE

PŘEDSTAVENÍ SOUČASNÉHO STAVU

Léčebnou péči v Litomyšli poskytují v rámci svých privátních ambulancí specialisté mnoha oborů. V Litomyšli je lůžkové zařízení, jejímž zřizovatelem je Pardubický kraj, nemocnice Litomyšl má i samostatné ambulance. Pokud se odborné pracoviště nevyskytuje v Litomyšli, většinou je v dojezdové vzdálenosti 50 km (nemocnice Svitavy, Ústí nad Orlicí, Chrudim, Pardubice).

Město již několik let zřizuje Nadační fond pro rozvoj zdravotnictví Litomyšlska, který nákupy chybějícího vybavení a dalšími příspěvky pomáhá udržovat a zlepšovat kvalitu léčebné péče v regionu. Na tento účel fond poskytl přes 2 miliony korun.

Všeobecně nedostatečná kapacita lékařů a středního zdravotnického personálu znamená, že obyvatelé Litomyšle často využívají zdravotních ambulancí v ORP Litomyšl, stejně tak obyvatelé okolních měst/obcí využívají ambulancí v Litomyšli.

Mezi poskytovatele zdravotní péče patří zejména:

- **Nemocnice Pardubického kraje, a.s., Nemocnice Litomyšl.** Zařízení zajišťuje zdravotní péči lůžkovou i ambulanci. V současné době má nemocnice 250 lůžek, ročně ošetří přes 266 tisíc pacientů a provede skoro 4 tisíce plánovaných a neplánovaných operací.

Litomyšl

- **Všeobecní praktičtí lékaři pro dospělé.** V Litomyšli a okolí bylo ke konci roku 2021 celkem 13 ambulancí. Střídavě poskytují pohotovostní službu ve stanovenou dobu o víkendech a svátcích v prostorách nemocnice.
- **Praktičtí lékaři pro děti a dorost.** V Litomyšli se ordinuje ve třech ambulancích. Během víkendů a svátku slouží v nemocnici pohotovostní službu.
- **Stomatologové.** V Litomyšli je provozováno 13 samostatných stomatologických ordinací. V některých poskytuje péči více lékařů, některé jsou neaktivní. Během víkendů a svátků funguje vždy vybraný specialista (ve své ordinaci) v dojezdu cca 25 km.
- **Lékárny.** V Litomyšli je v současné době v provozu 7 lékáren. O víkendu či svátcích zajišťuje vždy jedna pohotovost.
- **Zdravotnická záchranná služba Pardubického kraje** má jedno z výjezdových míst v nemocnici Litomyšl.
- Dlouhou historii v rámci domácí zdravotní péče má **Charitní ošetřovatelská služba a Charitní ošetřovatelská a hospicová služba** poskytovaná **Farní charitou Litomyšl**. Jsou určeny pro seniory, osoby se zdravotním postižením, osoby s tělesným postižením, osoby s jiným zdravotním postižením, osoby s chronickým onemocněním, osoby (pre)terminálně nemocné, nevléčitelně nemocné a lidé v konečném (terminálním) stádiu nemoci.
- V roce 2020 vznikla **Bílá Holubice mobilní hospicová péče** z. s. poskytující zdravotní domácí péči osobám v terminální stadium nádorového onemocnění.

Zdravotní péči poskytují dále různě specializované ordinace, např. fyzioterapeut, ortoped, rehabilitace, alergologie, gynekologie, logopedie, neurologie, psychiatrie apod.

VÝSLEDKY DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

Dostupnost a kvalita lékařské péče je uspokojivá pro 69 % zapojených obyvatel města. Spokojenost snižuje omezování rozsahu služeb nemocnice, rezonuje hlavně rušení jednotlivých oddělení. Obyvatelům pak chybí také stomatologové a odborné ambulance.

Celkem 95 % do průzkumu zapojených obyvatel považuje zachování nemocnice ve městě za prioritu, vnímaná důležitost zachování navíc roste s věkem. Zachování nemocnice respondenti vnímají jako zachování stávajících oddělení, případně obnovení zrušených (rezonuje hlavně zrušení porodnice a dětského oddělení). Panuje obava z nedostupnosti kvalitní péče, nemocnice ve městě je chápána jako základ pro život v něm.

SROVNÁNÍ S OSTATNÍMI MĚSTY

V Litomyšli ordinuje celkem 8 praktických lékařů, v přepočtu na 1000 obyvatel se jedná o 0,77 lékaře na 1000 obyvatel. V porovnání s 8 dalšími vybranými městy Pardubického kraje v roce 2019 zaujímá město Litomyšl 5. místo s nejnižší hodnotou.

V otázce srovnání počtu dětských lékařů zaznamenala Litomyšl druhý nejvyšší počet dětských lékařů na 1000 obyvatel (0,58).

Město Litomyšl má ze všech porovnávaných měst nejnižší dojezdovou dobu k nejbližší nemocnici či fakultní nemocnici (91 sekund).

ZHODNOCENÍ STÁVAJÍCÍ SITUACE – SWOT ANALÝZA

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
Fungující nemocnice.	Bariérovost města.
Většina potřebných zdravotních služeb v dojezdové vzdálenosti 50 km.	Zrušení dětského oddělení a porodnice v nemocnici
Pomoc Nadačního fondu pro rozvoj zdravotnictví Litomyšlska.	Chybějící zubaři a další personál – obavy o budoucnost nemocnice.
Vybudovaná infrastruktura pro sport umožňující zdravý životní styl (sportovní areály, hřiště, lesoparky, cyklotrasy, cyklostezka) a další projekty v přípravné fázi.	Nedostatek aktualizovaných informací o poskytovatelích zdravotních služeb.
Spolupráce města, nemocnice a dalších poskytovatelů zdravotní péče.	Bariérovost polikliniky.
PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
Dovybavení nemocnice chybějícím vybavením (magnetická rezonance).	Nedostatek stomatologů, do budoucna i dalších praktických lékařů, psychiatrů a dalších specializovaných odborníků.
Podpora aktivního životního stylu.	Nemocnice – snižování lůžkové péče (přesouvání oddělení do jiných měst z důvodu nedostatku zdravotnického personálu).
Užší spolupráce s vedením Litomyšlské nemocnice v oblasti informování občanů.	Omezování služeb nemocnice, rušení oddělení. Nedostatek zubařů, psychiatrů a dalších specializovaných odborníků. Nejasná koncepce rozvoje nemocnice. Dlouhé čekací doby na vyšetření a zákroky. Nedostatek personálu.
Lepší přístup k bydlení pro potenciální zájemce (lékaře, zdravotní sestry) o práci v nemocnici, soukromých ambulancích.	Dlouhodobě nejasná koncepce a strategie nemocnice pro veřejnost, dlouhá čekací lhůta na vyšetření a operace, zvyšující se věk odborných lékařů, např. pediatrů.

OPATŘENÍ

A.2.10 Pokračování ve spolupráci s Pardubickým krajem a zdůrazňování potřeby zachování Litomyšlské nemocnice (*zdůrazňování nutnosti další existence a rozvoje Litomyšlské nemocnice, a to jak na politické, tak odborné a mediální úrovni*).

A.2.11 Spolupodílení se na rozvojových projektech Pardubického kraje v oblasti zdravotnictví.

A.2.12 Spolupráce s vedením Litomyšlské nemocnice a aktivní nabídka pomoci v mimořádných situacích (*průběžná komunikace a podpora vedení Litomyšlské nemocnice jak při financování drobnějších investic v nemocnici, zajišťování bytů pro zaměstnance Litomyšlské nemocnice*).

A.2.13 Dostatečné informování o činnosti Nadačního fondu pro rozvoj zdravotnictví Litomyšlska a zajištění jeho pokračující prospěšné činnosti pro občany v nesnázích (*pokračující výpomoc s nákupem potřebného vybavení a další podporou služeb, aktivní komunikace s veřejností s odbornou lékařskou veřejností o existenci a činnosti Nadačního fondu*).

A.2.14 Nabídka nájemního bydlení pro zaměstnance Litomyšlské nemocnice a další profese působící ve zdravotnictví.

A.2.15 Spolupráce a výpomoc poskytovatelům zdravotnických zařízení při získávání dotačních prostředků.

A.2.16 Pokračování v investicích do volnočasových aktivit a sportu s cílem podpory zdravého životního stylu.

A.2.17 Výpomoc při zprostředkovávání informací pro veřejnost.

V závorkách je (v některých případech) za výše definovanými opatřeními uvedeno zacílení projektů. Konkretizace je poté popsána v příloze č.2 Akční roční plán a zásobník projektů města Litomyšl.

OSTATNÍ SLUŽBY

PŘEDSTAVENÍ SOUČASNÉHO STAVU

V oblasti dalších (komerčních) služeb zastává důležitou funkci Smetanovo náměstí, kde i přes covidem způsobené škody v ekonomice funguje na sto různých provozoven, obchodů, restaurací, kaváren či poskytovatelů služeb. Tuto oblast radnice propaguje jako „litomyšlské obchodní centrum“, které umožňuje zákazníkům nákup zboží i služeb, a tím podporuje život v centru města.

Litomyšl

- **Obchod**

Obyvatelé města Litomyšl, ale také okolních obcí mohou potraviny nakoupit ve čtyřech supermarketech (Albert, Billa, Kubík, Penny market), v roce 2022 dojde k výstavbě ještě pátého supermarketu (Lidl). Kromě toho je v Litomyšli i několik menších prodejen potravin a smíšeného zboží. Hlavním centrem obchodu je Smetanovo náměstí, na kterém se nachází obchody s oděvy, obuví, sportovním vybavením, potravinami, dárkových zbožím, keramikou, domácími potřebami, papírnictví, železářství, optiky, lékárny a mnoho dalších.

Na periferii města, konkrétně v průmyslové zóně na ul. Trstěnická, jsou umístěny prodejny se sanitou, náradím, pro zahradu, ale také kuchyňská a koupelňová studia. V dalších částech Litomyšle jsou i další významné prodejny, např. Savos, Mountfield, či velké prodejní prostory okrasných Školek Litomyšl. Větší nákupní centra jsou v dojezdové vzdálenosti cca 15-20 minut (Svitavy, Česká Třebová, Vysoké Mýto).

- **Finanční služby**

V Litomyšli mají pobočku čtyři banky, jedná se o Komerční banku, Českou spořitelnu, Monetu Money bank a ČSOB (která má být z rozhodnutí centrály uzavřena), všechny tyto banky provozují v Litomyšli i bankomaty, kromě toho se zde nachází i bankomaty dalších bank. Dále zde funguje několik dalších poskytovatelů finančních služeb, finančního poradenství a také pobočky pojišťoven. V Litomyšli je také v provozu jedna směnárna.

- **Gastronomická nabídka a ubytování**

Nadstandardní je nabídka restaurací, hospod, kaváren a dalších gastronomických podniků, kterých je v Litomyšli celkem 62. Nabídka provozoven v oblasti gastronomie je uvedena na tomto odkazu: <https://www.litomysl.cz/stravovani>

Ve městě jsou také široké možnosti pro návštěvníky města na ubytování, a to na odkazu zde: <https://www.litomysl.cz/ubytovani> . Více je uvedeno v kapitole cestovní ruch.

- **Další služby**

Ve městě je také bohatá nabídka dalších služeb, a to především individuální potřeby, tedy kadeřnictví, holičství, čistírna, opravná obuv, manikúra, pedikúra, masáže, kosmetika a mnoho dalších. Litomyšl nabízí i mnoho služeb v oblasti zábavy a kultury. V Litomyšli chybí provozovatel STK (státní technická kontrola).

VÝSLEDKY DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

Necelá čtvrtina zapojených obyvatel sdílí příklady služeb, které jim ve městě chybí, opakovaně se objevuje:

- *LIDL – nejčastěji se opakující odpověď.*
- *Rozvoz potravin a jídla – možnost nákupu potravin/hotových jídel vč. dovozu.*
- *Nákupní zóna – velkoplošné prodejny elektroniky, oděvů, sportovních potřeb, obuvi a hraček.*

Litomyšl

- Stanice technické kontroly (STK).
- Opravna obuvi.
- Fungující vlakové spojení – chybí pravidelné spoje a dostupné zázemí pro čekání na spoj.

Další chybějící služby byly pak sdíleny spíše jednotlivci: Prodejny potravin na předměstí - např. na Záhradí, ve čtvrti Fügnerova Carsharing/bikesharing, půjčovna kol – pro řešení mikromobility v rámci města, Hobbymarket Centrum, rehabilitace – zvýšení dostupnosti, řešení dlouhých čekacích lhůt v nemocnici, bezobalová prodejna, komunitní dílna – poskytnutí zázemí pro tvoření/opravy, možnost využití veřejností, specializované opravny – elektroniky, hudebních nástrojů, broušení nožů/nůžek.

SROVNÁNÍ S OSTATNÍMI MĚSTY

V otázce počtu restaurací na území obce na 1000 obyvatel dosahuje město Litomyšl v porovnání s ostatními 8 městy nejvyšší hodnoty. Na 1000 obyvatel v Litomyšli tedy připadá 3,26 restaurací.

Co se týká počtu supermarketů ve městě v porovnání s dalšími městy v regionu, řadí se Litomyšl na zadní příčky, po výstavbě Lidlu se situace zlepšil. Litomyšl má ale hned po Chrudimi druhý nejvyšší počet supermarketů v dojezdové vzdálenosti do 30 minut. Podobně je na tom Litomyšl i co do počtu bankomatů. V Litomyšli se promítne průměrných 8 filmů týdně, což odpovídá 0,72 filmu na 1000 obyvatel. V dojezdové vzdálenosti do 30 minut se pak promítne průměrně 33 filmů. Což je průměrný výsledek i v porovnání s okolními městy.

ZHDNOCENÍ STÁVAJÍCÍ SITUACE – SWOT ANALÝZA

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
Dobrá nabídka služeb v oblasti gastronomie a ubytování.	Vzhledem k velikosti města absence některých služeb, např. bezobalové prodejny, komunitní centra apod.
Dobrá dojezdová vzdálenost do dalších obchodních center v okolních městech.	Omezená otevírací doba obchodů.
Nižší počet supermarketů – udržení drobných obchodníků s velmi širokou nabídkou služeb na Smetanově náměstí – „živé náměstí“.	Slabá nabídka rozvozu potravin a jídla.
	Chybí stanice technické kontroly (STK).
	Kvůli špatným dopravním spojmům je pro některé občany obtížné cestovat za nákupy mimo Litomyšl.
	Nedostatečný počet supermarketů - občanům chybí supermarket Lidl.

PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
Otevření nového supermarketu.	Internetový prodej nebo výstavba nákupního centra na okraji města – ohrožení místních obchodníků.
Podpora místních poskytovatelů služeb, prodejců a zdejších produktů.	Vylidnění centra a přestěhování služeb na periferii města.
Podpora drobného podnikání a zachování živého náměstí.	Nedostatek personálu v některých sektorech služeb.
	Ekonomické dopady epidemie Covidu19+ – uzavírání některých provozoven.

OPATŘENÍ

A.2.18 Podpora vzniku nových potřebných služeb pro občany města (*stanice technické kontroly, obchodního řetězce LIDL*).

A.2.19 Podpora a propagace Smetanova náměstí jako hlavního obchodního centra města (*zkvalitňování veřejného prostoru na Smetanově náměstí, zamezení vzniku nákupních center za městem, řešení parkování, zvětšování ploch pro chodce a cyklisty*).

A.2.20 Nepodpora výstavby velkých nákupních center na okraji města kvůli úbytku zákazníků místním podnikatelům.

A.2.21 Spolupráce s místními podnikateli v jejich rozvoji.

A.2.22 Efektivní komunikace a spolupráce s místními podnikateli pro zajištění dostatečné propagace poskytovaných služeb (*včasná komunikace s podnikateli nejenom z historického centra o plánech radnice a aktivní vyhledávání a využívání zpětné vazby týkající se možné pomoci města s propagací či fungováním tohoto segmentu služeb*).

V závorkách je (v některých případech) za výše definovanými opatřeními uvedeno zacílení projektů. Konkretizace je poté popsána v příloze č.2 Akční roční plán a zásobník projektů města Litomyšl.

OBLAST A3) BEZPEČNOST VE MĚSTĚ

PŘEDSTAVENÍ SOUČASNÉHO STAVU

V oblasti bezpečnosti je ve městě zajištěno krizové řízení a dále zde působí jednotky požární ochrany, Městská police Litomyšl a Obvodní oddělení PČR v Litomyšli.

1) Krizové řízení

Město zajišťuje činnost krizového manažera a v jeho kompetenci je zajišťování připravenosti obce na řešení mimořádných událostí a krizových stavů, včetně případného zajišťování činnosti bezpečnostní rady města Litomyšl.

Mezi krizové a havarijní orgány města patří:

- Bezpečnostní rada obce s rozšířenou působností - její vznik a úkoly jsou vymezeny zákonem č.240/2000 Sb. (krizový zákon), § 21, 24 a nařízením vlády č.462/200 Sb., § 8, 9.
- Krizový štáb obce s rozšířenou působností – pracovní orgán starosty pro řešení krizových situací - Jeho vznik a úkoly jsou vymezeny zákonem č. 240/2000 Sb. (krizový zákon), § 21 a nařízením vlády č. 462/2000 Sb., § 12-14.
- Povodňová komise obce s rozšířenou působností – je zřízena v souladu se zákonem č.254/2001 Sb., § 79. V jejím čele stojí starosta města Litomyšl.
- Povodňová komise města Litomyšl - je zřízena v souladu se zákonem č. 254/2001 Sb., § 78. V jejím čele stojí starosta města Litomyšl.

Havarijní a krizové plánování

Krizový plán je základním, ale i obsáhlým dokumentem pro řešení krizových situací. Vymezuje působnost a odpovědnost orgánů veřejné správy a jiných orgánů, hodnotí možná krizová rizika a jejich dopad na území. Havarijní plánování je součástí krizového plánování a Havarijní plán kraje je přílohou Krizového plánu kraje.

Krizová situace je mimořádná událost, při níž je vyhlášen stav nebezpečí nebo nouzový stav nebo stav ohrožení státu. Mezi krizové stavy patří: Stav nebezpečí, nouzový stav a stav ohrožení státu.

Podrobnější informace o krizovém řízení, včetně informací pro obyvatele města pro případ ohrožení jsou k dispozici na stránkách města na odkazu zde: [Město Litomyšl - Krizové řízení - Informace pro obyvatele pro případ ohrožení \(litomysl.cz\)](#)

2) Jednotky požární ochrany

Ve městě Litomyšl je požární ochrana zabezpečena těmito jednotkami požární ochrany:

1) **Požární stanice Litomyšl, Hasičský záchranný sbor Pardubického kraje.** Tato jednotka Hasičského záchranného sboru ČR, **kategorie JPO I**, mj. poskytuje pomoc obcím speciální a ostatní technikou v území své působnosti. Požární jednotka má každoročně cca 300 výjezdů.

2) Město Litomyšl k 1. 1. 2009 zřídilo usnesením zastupitelstva **Jednotku sboru dobrovolných hasičů Litomyšl, kategorie JPO II/1.** Tato jednotka zabezpečuje výjezd družstva o zmenšeném početním stavu a je složena ze tří družstev po pěti členech.

3) Město Litomyšl je rovněž zřizovatelem těchto **jednotek sboru dobrovolných hasičů kategorie JPO V** (JSDH Pohodlí, JSDH Kornice, JSDH Pazucha, JSDH Nedošín, JSDH Nová Ves).

3) Městská policie Litomyšl

Po nabytí účinnosti zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii, schválilo městské zastupitelstvo závaznou vyhlášku, jíž s platností od 2. dubna 1992 zřídilo městskou policii.

Aktuálně zřízení městské policie upravuje Obecně závazná vyhláška č. 4/1997 s účinností od 3.1.1998. Činnost Městské policie Litomyšl spočívá především v zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku v rámci působnosti města a integrovaných obcí. Náplň práce městské policie tvoří mimo jiné:

- přispívání k ochraně bezpečnosti osob a majetku,
- dohlížení nad dodržováním pravidel občanského soužití,
- podílení se na dodržování právních předpisů o ochraně veřejného pořádku a v rozsahu svých povinností a oprávnění,
- podílení se na prevenci kriminality v obci,
- podílení se v rozsahu stanoveném tímto nebo zvláštním zákonem na dohledu na bezpečnost a plynulost provozu na pozemních komunikacích.

Strážníci Městské policie Litomyšl slouží v nepřetržitém provozu aktuálně v celkovém počtu 11 strážníků.

4) Obvodní oddělení PČR v Litomyšli

Obvodní oddělení PČR v Litomyšli je základní útvar PČR, kde je plněna funkce nepřetržité dozorcí služby a hlídkové služby na území města a integrovaných obcí. Dozorcí služba zajišťuje prvotní kontakt s občany při přijímání oznámení, servis pro jednotlivé hlídky v území a spolupráci s dalšími složkami veřejné sféry. Při službě v území policisté působí preventivně a rovněž represivně při zákrocích proti pachatelům protiprávních jednání.

Obě policie, městská i republiková, velmi úzce spolupracují. Spolupráce v oblasti zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku je upravena koordinační dohodou.

Kamerový systém ve městě

Ve městě funguje kamerový systém hlídající devět lokalit, na rok 2022 a následující je naplánována jeho kompletní modernizace. Dohledové pracoviště MKDS Městské policie Litomyšl je umístěno v přízemí budovy Městské policie Litomyšl.

V nedávné době bylo rozhodnuto o modernizaci dohledového pracoviště MP Litomyšl takovým způsobem, který by po technické stránce umožnil zvýšení počtu kamerových bodů a obrazovek MKDS. Samostatný přístup k ovládání MKDS mají na svém pracovišti i policisté OO PČR Litomyšl. Hlavním přínosem MKDS je tedy především prevence a objektivní zvýšení pocitu bezpečí občanů města i jeho návštěvníků.

Problémové lokality

Na území města jsou jako problémové lokality z hlediska bezpečnosti vnímány prostory autobusového nádraží, prostor před OD Billa, OD Albert, PENNY MARKET a okolí kolem nočního klubu a rockového klubu, kde dochází k vyššímu výskytu osob se sklonem k páchání přestupkové či trestné činnosti. V případě vyjmenovaných lokalit není asi na místě hovořit přímo o kriminalitě. V praxi je zde možné se setkat spíše s nežádoucím chováním.

VÝSLEDKY DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

Celkem 91 % zapojených obyvatel je spokojeno s bezpečnostní situací ve městě, vnímání se neliší napříč jednotlivými skupinami obyvatel, ani dle místa bydliště v rámci města.

Mezi hlavní problematika místa patří nebezpečné přechody (např. u Penny), ohrožení chodců obecně, okolí autobusového nádraží, nedostatečné pokrytí kamerovým systémem, nedostatečné pochůzky městské policie mimo centrum města.

SROVNÁNÍ S OSTATNÍMI MĚSTY

V otázce vývoje kriminality v letech 2015-2020 dochází ve městě k postupnému snižování trestných činů celkem, a tím i celkového indexu kriminality. V roce 2015 bylo v Litomyšli spácháno celkem 247 trestných činů, v roce 2020 klesl jejich počet na 172.

Ze srovnávaných měst dle indexu kriminality tak patří město Litomyšl mezi města s nejnižší hodnotou. Srovnání bylo provedeno za období 09/2019-09/2020.

V Litomyšli bylo v roce 2019 zaznamenáno celkem 109 dopravních nehod, což odpovídá 10,48 nehodám na 1000 obyvatel, a město se tak v porovnání s ostatními řadí na druhou pozici s největším počtem dopravních nehod na území ORP.

ZHODNOCENÍ STÁVAJÍCÍ SITUACE – SWOT ANALÝZA

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
Zřízení městské policie s odpovídajícím počtem strážníků. Zřízení bezplatné tísňové linky „156“, provoz MP 24/7.	Ohrožení chodců nadměrným provozem.
Relativně nízký počet problémových občanů, prakticky neexistence vyloučených lokalit.	Nedostatečná kontrola autobusového nádraží a dalších problematických lokalit.
Absence nonstop barů a heren – zákaz hazardu snížil drobnou kriminalitu.	Malé pokrytí kamerovým systémem.
Dobrá spolupráce všech složek integrovaného záchranného systému navzájem i se zástupci města.	Chybí strategie prevence kriminality města Litomyšl
Úsekové měření v místech s vysokou intenzitou dopravy (I/35) nebo potencionálně vyšší mírou rizika střetu s chodci a cyklisty (T. G. Masaryka aj.)	Nízká informovanost občanů v oblasti prevence kriminality.
Klidné město s nízkým indexem kriminality a klesající mírou kriminality.	Absence krizového bydlení.
Zřízení Městského kamerového dohledového systému (MKDS) provozovaný MP.	
Město s výraznou historií a kulturou s vysokým indexem hrdosti obyvatel na své město.	
PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
Rozšíření a modernizace kamerového systému - příprava projektu, dostupnost nových technologií pro provoz MKDS.	Zvyšující se počet agenturních zaměstnanců a cizinců na území města.
Další opatření v oblasti zklidnění dopravy a bezpečnosti v dopravě (přechody, měření rychlosti aj.)	Tranzitní poloha města a s tím spojené nájezdní skupiny páchající trestnou a přestupkovou činností.
Zvýšení povědomí občanů o preventivních programech např. prostřednictvím realizace projektů.	Nárůst sociálně slabší vrstvy obyvatelstva se sklony k páčání přestupkové či trestné činnosti.
Využití externích finančních zdrojů – dotace.	Nezájem o řešení problémů prevence kriminality ze strany obyvatel.
Zřízení koordinátora prevence kriminality, lepší funkčnost komise prevence kriminality.	Nedostatek finančních prostředků.
Modernizace pultu centrální ochrany.	Špatná komunikace mezi jednotlivými složkami podílejícími se na prevenci kriminality.

OPATŘENÍ

A.3.1 Obnova kamerového systému pro zajištění lepší prevence kriminality a pro zvýšení pocitu bezpečí u občanů města (*modernizace a rozšíření kamerového systému pro městskou policii*).

A.3.2 Častější pochůzky státní i městské policie nejenom v problémových lokalitách (*častější monitoring prostoru autobusového nádraží, prostoru před OD Billa, OD Albert a okolí kolem restaurace Na Sídlišti*).

A.3.3 Uniforma v ulicích - zajištění častějšího pěšího výkonu služby strážníků a policistů v ulicích města.

A.3.4 Lepší informování občanů o prevenci kriminality.

A.3.5 Rekonstrukce budov, včetně materiálního vybavení pro adekvátní zajištění ochrany obyvatel (*rekonstrukce budov a průběžné získávání státních a krajských dotací pro vybavení a zásah JPO II, poskytování dotací z rozpočtu města*).

A.3.6 Vytvoření koncepce práce se sociálně slabými vrstvami obyvatel.

A.3.7 Ponechání/rozšíření úsekového měření rychlosti v ulicích.

A.3.8 Využívání VPP a alternativních trestů k úklidu města.

A.3.9 Spolupráce s IZS a jejich podpora.

V závorkách je (v některých případech) za výše definovanými opatřeními uvedeno zacílení projektů. Konkretizace je poté popsána v příloze č.2 Akční roční plán a zásobník projektů města Litomyšl.

OBLAST A4) EKONOMIKA A TRH PRÁCE

PŘEDSTAVENÍ SOUČASNÉHO STAVU

Litomyšl se dlouhodobě řadí k místům s podprůměrnou nezaměstnaností. K 30.6.2021 nezaměstnanost v Litomyšli dosahovala 1,46 % nezaměstnanosti, což je hluboko pod republikovým (3,73 %), krajským (2,37 %) i okresním (2,25 %) průměrem. K tomuto datu bylo v evidenci uchazečů o zaměstnání v Litomyšli registrováno celkem 94 osob, z čehož 51 bylo žen. V evidenci úřadu práce bylo k tomuto datu na 443 volných pracovních míst. K 30.4.2022 dosahovala nezaměstnanost hodnoty 1,7 %.

Podobně jako na území celého státu došlo v posledních 30 letech k výrazné proměně ekonomické struktury. Ve městě, původně s velkým podílem zaměstnanosti v zemědělství a ve státních podnicích, dochází k rozvoji malého a středního podnikání. V Litomyšli bylo k 31.12.2020 registrováno na 2846 podnikatelských subjektů, početně převládají fyzické osoby podnikající, kterých je ve městě 2166. Právnických osob je zde registrováno celkem 670 a nejčastěji se jedná o obchodní společnosti.

Početně nejvíce ekonomických subjektů se věnuje velkoobchodu, maloobchodu, opravám a údržbě motorových vozidel, celkem 21 %. Čtrnáct procent ekonomických subjektů podniká v oblasti průmyslu, 12 % vědecké, profesní a technické činnosti. Významný podíl ekonomických subjektů se věnuje také stavebnictví (10 %), ubytování, stravování a pohostinství (6 %), nemovitostem (6 %) ostatní odvětví jsou zastoupena nižším procentuálním podílem.

Dle údajů zjištěných z daňových přiznání fyzických a právnických osob za rok 2020 má v Litomyšli své sídlo celkem 409 právnických osob. Jejich čistý obrat za rok 2020 byl ve výši 9,5 miliardy Kč. Fyzických osob se sídlem v Litomyšli bylo za rok 2020 celkem 957 s obratem 814 milionu Kč.

Mezi nejvýznamnější zaměstnavatele (podnikatelské subjekty zaměstnávající více než 100 osob) v Litomyšli patří:

- SAINT-GOBAIN ADFORS CZ s.r.o.,
- Nemocnice Pardubického kraje, a.s. – Nemocnice Litomyšl,
- Umdasch Story Design a.s.,
- T&T – trade Holding s.r.o.,
- MACH DRŮBEŽ a.s.,
- H. R. G. spol. s r.o.,
- CIMBRIA HMD, s.r.o.,
- město Litomyšl,
- Střední škola zahradnická a technická Litomyšl.

Dalšími významnými zaměstnavateli v Litomyšli jsou: Dentimed s.r.o., Kubík a.s., LITEX AIR s.r.o., Profistav Litomyšl, a.s., SaM silnice a mosty Litomyšl a.s., Velkoobchod Orion, s.r.o., Bohemiatex house, s.r.o., a další, u těchto firem počet zaměstnanců spadá do kategorie 50 –100 zaměstnanců.

V Litomyšli působí spolek Made in Litomyšl, sdružující přes 50 firem, podnikatelů a živnostníků se vztahem k městu (více na www.madeinlitomysl.cz).

VÝSLEDKY DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

Zapojení obyvatelé jsou z hlediska vnímání dostatečnosti nabídky pracovních míst poměrně rozděleni (pro 40 % dostatečná vs. 39 % nedostatečná). Na nedostatečné uplatnění si stěžují častěji lidé nad 40 let a ženy obecně. I dle komentářů pak v Litomyšli chybí hlavně uplatnění v administrativě a pro zájemce s kvalifikací. Situaci však obyvatelé spíše nepovažují za problém města.

SROVNÁNÍ S OSTATNÍMI MĚSTY

Litomyšl měla v roce 2019 druhý nejnižší podíl nezaměstnaných, a to 1,51 % hned za městem Ústí nad Orlicí, které dosáhlo na 1,41 % nezaměstnanosti.

Další charakteristikou, která byla porovnáována v této oblasti bylo srovnání počtu pracovních pozic inzerovaných úřadem práce a na pracovních portálech.

Litomyšl dosahuje velmi nízkého počtu inzerovaných pozic ÚP, ale také na pracovních portálech, neboť počet pozic inzerovaných ÚP za týden je pouze 22 (tedy 2,14 na 1000 obyvatel) a na pracovních portálech pouze 7 za týden. Lépe si Litomyšl v porovnání s okolními městy vede v počtu inzerovaných pracovních pozic za týden v oblasti do 30 km. I zde je patrné, že umístění Litomyšle uprostřed dalších mikroregionálních středisek je značnou výhodou.

ZHODNOCENÍ STÁVAJÍCÍ SITUACE – SWOT ANALÝZA

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
Dlouhodobě nízká nezaměstnanost.	Menší nabídky na trhu práce v některých oblastech poptávky (administrativa) či na částečný úvazek, popř. příležitosti pro ženy, absolventy či hendikepované.
Spolupráce mezi místními firmami (např. v rámci Made in Litomyšl), portfolio úspěšných firem.	Nedostatek rozvojových ploch (volných pozemků k prodeji) v průmyslových zónách.
Ziskové firmy investují zpět do města a občanů.	Nepřípravenost na změny v moderních technologiích (metropolitní síť, fotovoltaika).
Vzdělanost obyvatelstva zapříčiněná tradicí kvalitních základních a středních škol, univerzitní fakulta ve městě.	Nedostatek kvalifikované pracovní síly.

PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
Využití nových technologií a proměny ekonomiky (prodej on-line, internet věcí, průmysl 4.0. udržitelnost aj.)	Nedostatek pracovních sil pro další rozvoj stávajících firem a zaměstnavatelů.
Podpora rozvoje místních firem.	Nárůst dopravy a s ním spojené komplikace v logistice.
Rekonstrukce starších areálů ve městě (brownfieldů) k dalšímu rozvoji podnikatelských subjektů.	Existence jednoho velmi dominantního zaměstnavatele ve městě (Saint Gobain ADFORS).
	Nárůst agenturních zaměstnanců bez vztahu k městu.
	Ekonomický útlum a výkyvy na trhu – nedostatek materiálu pro výrobu.

OPATŘENÍ

A.4.1 Změny územního plánu pro rozvoj průmyslových zón (*změny ÚP v lokalitě průmyslové zóny Pohodlí za účelem dalšího rozvoje zóny*).

A.4.2 Výkup pozemků pro rozvoj průmyslových zón (*výkup nebo výměna pozemků v průmyslové zóně Moravská vedoucí ke scelení pozemků ve vlastnictví města, které město může do budoucna nabízet zájemcům o výstavbu objektů v průmyslové zóně*).

A.4.3 Podpora spolupráce mezi firmami ve městě (*podpora spolupráce mezi firmami ve městě - Made in Litomyšl, setkání vedení města s podnikateli*).

V závorkách je (v některých případech) za výše definovanými opatřeními uvedeno zacílení projektů. Konkretizace je poté popsána v příloze č.2 Akční roční plán a zásobník projektů města Litomyšl.

Prioritní okruh B) VZDĚLANÉ MĚSTO S MODERNÍM PŘÍSTUPEM

Druhý prioritní okruh zastřešuje další významné oblasti života občanů města Litomyšle. Průřezově se zabývá tématy, jako jsou školství a vzdělávání, efektivní samospráva a komunikace s veřejností a hospodaření města.

Přehled řešených oblastí

B.1 Školství a vzdělávání

B.2 Moderní a efektivní vedení města, komunikace s veřejností

B.3 Hospodaření a finanční řízení města

STANOVENÉ CÍLE

- Návaznost na historickou úlohu vzdělání v rozvoji Litomyšle.
- Omezení byrokracie, využívání moderních komunikačních prostředků a postupů ve vedení města.
- Maximální investice do oprav majetku města, včetně školských zařízení, hledání externích zdrojů bez zvyšování dluhové služby města.
- Zachování a rozvoj základních, středních škol i fakulty restaurování.
- Otevřená komunikace, objektivita v informování veřejnosti, maximální participace občanů.
- Rozvoj celoživotního vzdělávání.
- Pokračování v nákupech nového vybavení tříd a v modernizaci škol.
- Zajištění příjemného prostředí pro děti a žáky ve třídách a zajištění vhodných podmínek pro činnost pedagogů.
- Zajištění monitoringu plnění strategie prostřednictvím jednotlivých aktivit definovaných v akčním plánu.
- Zajištění dostatečné informovanosti veřejnosti o důležitých tématech v městském zpravodaji Lilie.
- Nabídka občanům pro větší zapojení se do správy města.
- Zapojení veřejnosti a studentů do spolurozhodování.
- Nominace do pracovních skupin a komisí (kromě politické reprezentace) také odborníků a aktivních občanů, kteří se chtějí zapojit do dění ve městě.
- Zajištění kvalitního života obyvatelům, kdy jsou jako nástroj využívány moderní technologie pro ovlivňování kvality života ve městě a následně k dosahování hospodářských a sociálních cílů města.

OBLAST B1) ŠKOLSTVÍ A VZDĚLÁVÁNÍ

PŘEDSTAVENÍ SOUČASNÉHO STAVU

Školství a vzdělávání má ve městě staletou tradici. V Litomyšli se nachází všechny stupně vzdělávání, od předškolkových dětských skupin po vysokou školu. Město samotné zřizuje mateřské a základní školy, základní uměleckou školu a středisko volného času.

Mateřské školy - ve městě se nachází 2 mateřské školy zřizované městem, a to:

- Mateřská škola v Líbánkách – sedmitřídní s kapacitou 177 dětí
- Mateřská škola Sedmikráska – sedmitřídní s kapacitou 196 dětí

Mateřské školy mají v průměru naplněnost 90 %, celkem je navštěvuje přes 330 dětí.

Základní školy - na území města Litomyšl fungují v současné době tři základní školy zřizované městem, a to:

- Základní škola Litomyšl, Zámecká 496, okres Svitavy - tzv. „žlutá škola“ je největší základní školou ve městě s kapacitou 619 žáků,
- Základní škola Litomyšl, U Školek 1117, okres Svitavy - tzv. „červená škola“ je úplnou školou od 1. do 9. ročníku a zahrnuje celkem 17 kmenových tříd s kapacitou 420 žáků,
- Základní škola Litomyšl, T. G. Masaryka 1145, okres Svitavy – tzv. „modrá škola“, jedná se o nejmladší školní budovu ve městě s kapacitou 450 žáků.

Základní školy mají v průměru naplněnost 68 %, celkem je navštěvuje 1300 žáků.

Základní umělecká škola

Město Litomyšl dále zřizuje Základní uměleckou školu Bedřicha Smetany s kapacitou 657 dětí, žáků a studentů. Škola vyučuje předměty v hudebním, výtvarném, tanečním a literárně-dramatickém oboru.

Středisko volného času

Středisko volného času Litomyšl je školské zařízení pro zájmové vzdělávání zabezpečující volnočasové aktivity. Aktivity jsou určeny veřejnosti od předškolního věku do dospělosti. Středisko volného času mimo jiné zajišťuje přes 60 kroužků pro děti i dospělé, které souhrnně navštěvuje přes 700 osob.

Ostatní organizace nezřizované městem

Ve městě dále působí **2 základní školy**. Speciální základní škola Litomyšl je zřizovaná krajem. Základní škola Školamyšl je soukromou školou rodinného a komunitního typu.

Na území města Litomyšl se dále nachází **4 střední školy** – tři školy jsou zřizované krajem, jedna škola je soukromá. Jedná se o Gymnázium Aloise Jiráka (342 studentů), Vyšší odbornou školu pedagogickou a Střední pedagogickou školu Litomyšl (429), Střední školu zahradnickou a technickou Litomyšl (799) a Soukromou střední odbornou školu TRADING CENTRE s.r.o. (125). *Pozn.: Čísla v závorkách u středních škol výše definují počty žáků za školní rok 2020/2021.*

Litomyšl

U středních škol naplněnost kolísá od 49 % (Střední škola zahradnická a technická Litomyšl) až po 90 % (Gymnázium Aloise Jiráska). Celkem zdejší střední školy navštěvuje přes 1600 studentů.

- Ve městě také funguje jedna vyšší odborná škola, a to při Vyšší odborné škole pedagogické a Střední pedagogické škole, Litomyšl, Komenského nám. 22, na VOŠ studuje na 289 studentů, z čehož 101 navštěvuje denní studium a 188 studium dálkové.
- Ve městě funguje Fakulta restaurování Univerzity Pardubice, jejím zřizovatelem je MŠMT ČR a ve školním roce 2020/21 zde studovalo 92 studentů na bakalářském a magisterském studiu.
- Ve městě také působí Soukromá **základní umělecká škola**, o.p.s.
- Svou pobočku Univerzity třetího věku neboli „U3V“ má v Litomyšli i Univerzita Pardubice, která ve spolupráci s litomyšlskou knihovnou nabízí řadu aktivit podporujících celoživotní vzdělávání.
- Ve městě se také nachází **dětské skupiny**, jejichž zřizovatelem je soukromý subjekt. Jedná se o tyto organizace: Tulipánek Litomyšl, z.s., Kopretinka Litomyšl, z.s., DS Zámecká Litomyšl a Mikrojesle – Rodinné centrum.

Oblast základního a předškolního vzdělávání je dlouhodobě mapována prostřednictvím dokumentu Místní akční plán rozvoje vzdělávání na území ORP Litomyšl (MAP). Aktuální dokument MAP je zveřejněn zde: <https://www.litomysl.cz/map/dokumenty>

Město Litomyšl také realizuje řadu vzdělávacích akcí podporujících celoživotní vzdělávání, v Litomyšli probíhají i mnohé konference a veřejné debaty organizované dalšími subjekty. Roční podpora ze strany města do oblasti vzdělávání **byla v roce 2021 v celkové výši 15 mil Kč**. Jedná se o rozdíl mezi výdaji (provozní i investiční) a příjmy (např. přijaté dotace).

Poradenská pracoviště

Školám poskytuje své odborné služby organizace **Pedagogicko-psychologická poradna**, **Speciálně pedagogické centrum** a **Středisko výchovné péče – Alfa Svitavy**. Poskytování poradenských služeb ve školách bývá zajišťováno i školním psychologem nebo školním speciálním pedagogem.

VÝSLEDKY DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

Oblast školství a vzdělávání je občany hodnocena pozitivně a většina obyvatel ji považuje za klíčovou pro budoucí rozvoj města. Nespokojenost s technickým stavem budov škol je pouze výjimečná. Co se týče kvality výuky, jednalo se o pozitivní tendenci v hodnocení.

SROVNÁNÍ S OSTATNÍMI MĚSTY

Litomyšl, ani obce v okolí nemají problém s nedostatečnou kapacitou subjektů. Školy v ORP Litomyšl mají kapacitu 3878 žáků, v současné době základní školy navštěvuje 2626 žáků ve věku od 6 do 14 let. Kapacita zařízení v ORP je naplněna na 68 %. Největší obsazenost škol je ve Vysokém Mýtě, kde je atakována hranice 90 %. V Litomyšli jsou 4 střední školy, dalších 6 je v dojezdové vzdálenosti do 30 minut.

ZHODNOCENÍ STÁVAJÍCÍ SITUACE – SWOT ANALÝZA

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
Kapacita mateřských a základních škol.	Nedostatečná vlastní ubytovací kapacita pro studenty středních škol a univerzity.
Tradice vzdělání ve městě, zájem ze strany veřejnosti o vzdělávání, diskuse, debaty a konference a dostatečná síť a kapacita mateřských i základních škol.	Špatné uzemní rozmístění MŠ (dvě velké školky na jedné straně města).
Podpora škol v rámci MAP (finanční, organizační), koordinace spolupráce učitelů i ředitelů (tzv. kabinety).	Nedokončené hřiště na ZŠ U Školek, nevyhovující tělocvična na ZŠ Zámecká, nedokončená oprava prostor MŠ Sedmikráska.
Existence soukromých vzdělávacích subjektů, např. dětských skupin, školek/škol s alternativním vzdělávacím programem (Školamyšl).	Zastaralé zázemí odborných učeben a zázemí pro zaměstnance.
Nabídka vzdělávacích akcí pro pedagogy i širokou veřejnost a efektivní zapojení dalších subjektů do vzdělávání.	Nedostatečné vybavení škol IT technikou.
Profilování základních škol dle nadstandardní nabídky pro žáky.	Špatné zázemí jídelen, šaten, sociálního zařízení, klimatizace a akustiky jídelen.
Pestrá nabídka vzdělávacích oborů na středních školách..	Málo dostupné služby speciálních pedagogů a školních psychologů.
Existence speciální školy, ZUŠ (státní i soukromé), SVC, vysoké školy, univerzity třetího věku.	Přeplněnost některých tříd MŠ a ZŠ.
Dlouhodobá péče o stav školních budov (MŠ, ZŠ) ze strany zřizovatele.	Nevybavené školní zahrady MŠ, ZŠ U Školek a ZŠ T. G. Masaryka.
Smysluplná podpora ze strany zřizovatele bez dalšího administrativního zatížení škol.	
Omezení využívání mobilů ve školách zřizovaných městem.	
Snaha města o jejich zapojení do místní školní komunity (týká se zejména ZŠ).	
Finanční podpora rodilým mluvčím na ZŠ.	

PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
Podpora spolupráce mezi poskytovateli vzdělávání, sdílení a komunikace mezi MŠ, ZŠ, SŠ i dalších poskytovatelů vzdělávání ve městě.	Nedostatek finančních prostředků na opravy, provoz zřizovaných škol.
Větší investice do moderního vzdělávání - vyhledání nových finančních zdrojů, které školám pomohou v pravidelné inovaci stárnoucího vybavení učeben, kabinetů, IT techniky.	Nedostatek kvalitních lidských zdrojů a nekvalitní učitelé, kteří snižují standard v současné době poskytovaného vzdělání.
Spolkový život + vzdělávání dospělých, mobilita dětí v cestě do školy (kola, chůze), zapojení žáků ZŠ a studentů SŠ do městského života.	Demografické výkyvy - nízká/vysoká porodnost a volné /nedostatečné kapacity škol.
Výuka psaní všemi deseti na ZŠ, důraz na podporu logického myšlení a týmové spolupráce.	Nedostatečná či chybná (neempatická, nevstřícná, odbývající) komunikace vedení školy/učitelů směrem k zákonným zástupcům dětí/žáků.
Spolupráce MŠ, ZŠ, SŠ, VŠ, NNO, veřejnosti a školských zařízení.	Pedagogické sbory, v nichž začnou převažovat učitelé, kteří nechtějí usilovat o svůj profesní rozvoj.
Podpora škol ze strany zřizovatele či Středního článku MŠMT při administraci finančních projektů.	Nechť některých učitelů měnit školství od znalostního směrem k dovednostnímu, bezpečnost v okolí škol a ve škole.
Externí supervize/mentoring pro učitele/učitelké týmy jako nástroj podpory jejich rozvoje i prevence syndromu vyhoření.	Nedostatek finančních prostředků na odborné pozice (speciálního pedagoga, psychologa, asistenta pedagoga).
Koučink pro vedení MŠ a ZŠ jako nástroj pro hledání nových příležitosti i prevence syndromu vyhoření.	Vysoké nároky na vedení škol – od státu, od rodičů.
Zapojení středních škol do systému sdílení pedagogických pracovníků.	Orientace na úspěšný přechod do vyššího stupně vzdělávání (typicky na SŠ) na úkor rozvoje dalších cílů vzdělávání (tedy těch, které nejsou objektem hodnocení např. při přijímacích zkouškách).
Nabídka dalšího vzdělávání pedagogických i nepedagogických pracovníků.	Nároky na pedagog. týmy (rodiče, vyšší věk sborovny, stresové prostředí, distanční výuka).
Školní psycholog na každé škole.	Nedostatek pedagogů technických oborů.
Přechod na formativní hodnocení od známkování.	Zastarávání IT techniky a její pomalá obměna (pohled zákonných zástupců).
Podpora polytechnického vzdělávání (MŠ/ZŠ) – podpora manuálních dovedností dětí, zvýšení zájmu o technické obory.	Stav objektů městských MŠ a ZŠ.

OPATŘENÍ

B.1.1 Investice do údržby a modernizace školních budov, zázemí, sportovišť, zahrad a vybavení (*rekonstrukce a modernizace šaten, školní jídelny, učeben, chodeb, vybudování venkovních zázemí pro výuku a volnočasové aktivity, vybudování vnitřní konektivity školy, vybavení kabinetů, revitalizace a vybavení odborných učeben, rekonstrukce půdních prostor*).

B.1.2 Podpora vybudování nové koleje/internátu pro středoškoláky a vysokoškoláky (*podpora soukromých i veřejných investorů v oblasti ubytování pro studenty - internáty, koleje - ve městě i integrovaných obcích - výběr vhodných pozemků, změny ÚP*).

B.1.3 Soustavná podpora zaměstnanců a jejich profesního růstu (*supervize/mentoring/koučink na všech úrovních výchovně vzdělávacího procesu*).

B.1.4 Rozvoj dalšího vzdělávání a celoživotního učení (*podpora nabídky vzdělávání v oblasti jazykové, ICT zejména pro starší občany města - dotační podpora a propagace celoživotního vzdělávání v komunikačních kanálech města*).

B.1.5 Podpora inovací ve vzdělávání (*změna myšlení pedagogů i rodičů v závislosti na změnách kolem nás – globalizace, on-line práce, přechod na znalostní ekonomiku, internet věcí*).

B.1.6 Podpora škol v rozvoji klíčových gramotností, využití nových metod výuky a způsobů - dovedností na úkor znalostí (*realizace projektu Místní akční plán rozvoje vzdělávání na území ORP Litomyšl - komunikace s představiteli škol, aktualizace plánovacích dokumentů, zajištění dotačního managementu, realizace vzdělávacích aktivit, realizace aktivit spolupráce*).

B.1.7 Zapojení do státních programů.

V závorkách je (v některých případech) za výše definovanými opatřeními uvedeno zacílení projektů. Konkretizace je poté popsána v příloze č.2 Akční roční plán a zásobník projektů města Litomyšl.

OBLAST B2) MODERNÍ A EFEKTIVNÍ VEDENÍ MĚSTA, KOMUNIKACE S VEŘEJNOSTÍ

EFEKTIVNÍ SAMOSPRÁVA

PŘEDSTAVENÍ SOUČASNÉHO STAVU

Město Litomyšl je vykonavatelem veřejné správy v oblasti samostatné působnosti na svém území a vykonavatelem přenesené působnosti pro 34 obcí ve správním obvodu obce s rozšířenou působností.

Jednou z priorit samosprávy města je otevřená informovanost a komunikace s veřejností, a to dostatečně širokou škálou nástrojů (bezplatná distribuce měsíčníku LILIE do každé domácnosti, vysílání místní TV, informace na webových stránkách města, prostřednictvím sociálních sítí).

Do vlastního rozhodování o činnosti města vedení zapojuje občany například prostřednictvím participativního rozpočtu a zapojením do výborů zastupitelstva města, komisí rady města, odborných pracovních skupin, osadních výborů a školních parlamentů. Pro kontrolu činnosti samosprávy jsou zveřejňovány usnesení a zápisy z jednání zastupitelstva a rady města. Na webových stránkách města je přístupný rozklikávací rozpočet města i přímé kontakty na členy zastupitelstva města a úředníky městského úřadu nebo novinky z úřední desky.

Mezi hlavní strategické cíle města Litomyšl patří „Klientsky orientovaná veřejná správa“. Ta řeší nejen aktuální problémové oblasti, které se ve veřejné správě objevují, ale reaguje i na inovace a trendy ve veřejné správě. Klientem je myšlena především fyzická osoba, tj. občan a podnikající fyzická osoba, ale také další subjekty, které s veřejnou správou přicházejí do kontaktu, tedy právnické osoby, jako jsou obchodní společnosti, neziskové organizace a spolky. Zásadní pro naplnění tohoto cíle je zaměření na minimalizaci „obtěžování“ občana úřady, k čemuž mimo jiné může přispět elektronizace veřejné správy.

V posledních letech tak došlo k rozšíření nabídky on-line služeb pro občany, tak aby komunikace s úřady byla jednodušší a pohodlnější. Z tohoto pohledu je poskytování efektivních on-line služeb prostřednictvím digitálních platforem veřejné správy nejjednodušším a nejefektivnějším způsobem, který klientům usnadní jak dosažení jejich práv a nároků, tak splnění jejich povinností a závazků ve vztahu k městu Litomyšl a jeho orgánům (např. prostřednictvím portálu občana města Litomyšl).

V žádném případě však nelze opomenout klienty, kteří nemohou či z nějakého důvodu nechtějí on-line služby využívat. Právě těmto klientům musí veřejná správa vždy poskytovat dostupný a zároveň efektivně fungující systém prostřednictvím Městského úřadu Litomyšl. Došlo tak k rozšíření pracovní doby, aby i lidé, kteří nemohou vyřešit své záležitosti vzdáleně, měli více času na návštěvu úřadu. Za tímto účelem má Městský úřad Litomyšl úřední hodiny pro veřejnost 5 dní v týdnu, z toho dvakrát týdně do 17:00 a dvakrát týdně od 7:30 hod.

VÝSLEDKY DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

Všechny činnosti městského úřadu byly hodnoceny častěji pozitivně než negativně. Nejlépe bylo hodnoceno prostředí městského úřadu a bezbariérový přístup, dále informování o městě, informační systém v budovách úřadu, dostupnost informací na internetu a na sociálních sítích, přístup zaměstnanců a úroveň služeb. Horší známku v hodnocení obdržela činnost městské policie, městských služeb a městských lesů (2,2-2,3).

Práci městského úřadu, dalších městských institucí i jejich pracovníků zapojení občané často chválí, v případě negativních komentářů pak nejčastěji zmiňují nedostupnost pracovníků městského úřadu v odpoledních hodinách, omezené možnosti elektronického řešení záležitostí, nedostatečná činnost městských služeb hlavně v okrajových částech města, úklid městských lesů apod.

ZHODNOCENÍ STÁVAJÍCÍ SITUACE – SWOT ANALÝZA

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
Kontinuita ve vedení města (návaznost na činnost předcházejících zastupitelstev a pokračování v započatých projektech, stabilní personální složení zaměstnanců MěÚ apod.)	Neexistence koncepčního materiálu ve vztahu k efektivní, moderní a přátelské samosprávě (vize, strategie, cíle).
Zapojení veřejnosti do rozhodování o veřejných otázkách a kontrola veřejných výdajů (participativní rozpočet, rozklikávací rozpočet, osadní výbory a jejich rozpočty).	Poměrně vysoká dluhová služba města.
Informovanost klientů o činnosti veřejné správy a o záměrech radnice (prostřednictvím moderních webových stránek, sociálních sítí, tištěného měsíčníku LILIE, vysílání místního televizního kanálu – kabelové televize).	V některých oblastech zbytečná/nadměrná byrokracie ve vztahu ke klientům.
Již funkční „smart“ řešení digitalizace – rezervační systém, zasílání novinek do mailu, chytrá křižovatka.	Chybějící portál občana a další elektronické služby eGovernmentu.
Nezávislost správních orgánů zajišťujících výkon státní správy na samosprávě města v rámci spojeného modelu veřejné správy.	Absence dlouhodobého plánu oprav a investic do majetku města na 3-4 roky dopředu.
Schválený územní plán města Litomyšl.	Neexistence datové sítě ve vlastnictví města.
Využití stávajícího systému řízení vycházejícího z normy ISO 9001.	Nechut' některých zaměstnanců ke změnám a přizpůsobení se aktuálním trendům v oblasti moderního vedení města.
Realisticky nastavovaný rozpočet města.	Neexistence systémového sběru dat a jejich využívání a poskytování veřejnosti.

Obecně vstřícnost většiny zaměstnanců MěÚ k občanům a dalším subjektům (viz výsledky dotazníku).	Neexistence určeného pracovníka/odboru v oblasti strategického plánování a smart řešení.
Dílejší „chytré“ projekty využívající informační technologie v kontaktu s občany (on-line meetingy, on-line rezervace, nový web, i ve fungování města (chytré řízená křižovatka, EPC projekt snížení energetické náročnosti v městském majetku).	Malá motivovanost zaměstnanců MěÚ Litomyšl ke změnám.
PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
Ještě lepší informovanost a participace veřejnosti – častější dotazníková šetření, veřejná projednávání, on-line kanály, setkání a debaty, včetně využívání dotazníkových akcí pro získávání zpětné vazby od občanů i podnikatelů.	Přijímání dotací na projekty za každou cenu, tj. na akce, které město nemá zařazeno v plánu oprav a investic nebo strategickém plánu (zadlužování a zvyšování provozních výdajů).
Zpracovávání požadavků občanů do praxe.	Konzervativní přístup zaměstnanců města ke změnám a fungování úřadu v 21. století.
Zajištění finančních zdrojů pro realizaci strategických záměrů města z evropských fondů a dalších dotačních titulů.	Zvyšující se nároky na rozpočet města (mandatorní výdaje rozpočtu).
Větší míra digitalizace a elektronizace služeb.	Nesoulad v pohledu na rozvojové projekty – investoři, občané, město.
Vytvoření funkčního a efektivního systému komunikace mezi klienty a veřejnou správou (portál občana).	Nedostatek vlastních finančních zdrojů na investice a opravy majetku. (snižování daňových příjmů ze státního rozpočtu).
Monitorování požadavků klientů na veřejnou správu -pravidelné dotazníkové on-line šetření.	Snižující se příspěvky na státní správu při nárůstu požadavků na agendy.
Zvyšování kvalifikace úředníků.	Malá chuť se průběžně vzdělávat (odborná literatura, semináře, školení).
Plně využívat státní strategii rozvoje eGovernmentu.	U některých pracovníků nižší znalost práce s výpočetní technikou.
Chuť stávajícího vedení ke změnám v této oblasti.	
Nastavení kritérií (měřitelných cílů) ve strategickém plánu.	

OPATŘENÍ

B.2.1 Zajištění kvality řízení městského úřadu (*jasné vedení/řízení odborů i celého MěÚ, jednoduchost, efektivita, motivace, růst a opravdové kontinuální vzdělávání, DMS – systém správy dokumentů, datový sklad / BI / MIS / dashboardy, rozšíření týmové spolupráce a možnosti komunikace s občany*).

B.2.2 Vytváření rozpočtu města s vysokým důrazem na investice a opravy majetku a modernizaci úřadu (*zajištění pravidelné aktualizace plánu investic a oprav jako podkladu pro tvorbu rozpočtu města*).

B.2.3 Omezení byrokracie na městském úřadě v samosprávné působnosti (*průběžná kontrola nařízení a směrnic, ve kterých lze byrokracii směrem k občanům omezit, systém podávání a evidence žádostí o dotace města*).

B.2.4 Preference elektronické komunikace před papírovou (*průběžná kontrola nařízení a směrnic a hledání možností*).

B.2.5 Realizace participativního rozpočtu (*zapojení občanů do rozhodování o obecních financích*).

B.2.6 Zajištění kvalitního vzdělávání zaměstnanců městského úřadu (*v rámci nastaveného vzdělávacího systému*).

B.2.7 Kontinuita a spolupráce v zastupitelstvech města (*vyhledání shody mezi zastupitelstvy pro realizaci významných projektů i v dalších volebních obdobích*).

B.2.8 Zefektivnění a digitalizace poskytovaných služeb (*rezervační/objednávací) a vyvolávací systém pro MěÚ, elektronická úřední deska*).

B.2.9 Rekonstrukce a modernizace budov městského úřadu.

V závorkách je (v některých případech) za výše definovanými opatřeními uvedeno zacílení projektů. Konkretizace je poté popsána v příloze č.2 Akční roční plán a zásobník projektů města Litomyšl.

KOMUNIKACE S VEŘEJNOSTÍ

PŘEDSTAVENÍ SOUČASNÉHO STAVU

Komunikace s veřejností je jedním z předpokladů úspěšného řízení města. Město Litomyšl pro informovanost využívá úřední desku, elektronickou úřední desku, městský zpravodaj Lilie, weby www.litomysl.cz, nadace.litomysl.cz, dále pak FB profily, hlavním je Litomyšl – Město pro lidi, sekundárními pak Lilie – zpravodaj města Litomyšle a Naše Litomyšl. Město disponuje také instagramovým účtem Lázně ducha a spustilo vlastní Youtube kanál Litomyšl – Město pro lidi. Pro komunikaci jsou využívány také plakátovací plochy a městský rozhlas v historickém jádru, ve výjimečných případech letáky do schránek a reportáže kabelové televize CMS TV (počet reportáží ročně v místní kabelové televizi CMS TV v roce 2021 byl minimálně 138).

Město také pravidelně rozesílá informace novinářům z regionálních médií a pořádá tiskové konference. Do budoucna město plánuje vytvoření portálu občana pro možnost vyřizování záležitostí on-line bez nutné návštěvy MěÚ. Dále město uspořádalo různá setkání a ankety k některým projektům. Této oblasti se do budoucna chce město více věnovat a na pravidelných setkáních ještě více umožnit přímou participaci veřejnosti. Komunikační strategie města jako samostatný dokument není zpracována, v praxi vychází z programového prohlášení ZaM a z povinností vyplývajících z náplně práce tiskového oddělení. Do budoucna je možné ji vypracovat, ale ruku v ruce s design manuálem a dalšími nutnými prvky.

VÝSLEDKY DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

Všechny informační kanály MěÚ byly hodnoceny častěji pozitivně než negativně, zapojení obyvatelé oceňují hlavně tištěnou Lilii a FB profily Lilie a města, městská kabelová televize a rozhlas pak v hodnocení mírně propadají i kvůli nižší relevanci, dostupnosti i informační hodnotě těchto kanálů. Opakující se připomínky v souvislosti s informačními kanály se týkají hlavně nedostupnosti rozhlasu mimo náměstí, kabelovou CMS TV často obyvatelé nemají k dispozici. Pro získávání informací je nejvíce využíván zpravodaj LILIE a web města.

ZHDNOCENÍ STÁVAJÍCÍ SITUACE – SWOT ANALÝZA

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
Nové funkční webové stránky s velkým rozšířením obsahu a kontinuálním doplňováním dalších agend a informací pro lepší informovanost občanů.	Nedostatek informací a včasné komunikace uvnitř úřadu a s příspěvkovými organizacemi.
Zlepšování služeb na základě zpětné vazby od občanů a její aktivní vyhledávání.	Město nemá ustanovenou vizuální identitu - neexistence „corporate identity“ značky Litomyšl.
Funkční městský zpravodaj - velká čtenost městského tištěného měsíčníku Lilie, zájem obyvatel o dění ve městě.	Včasná komunikace uvnitř městských organizací o chystaných akcích.
Otevřenost vedení města a ochota naslouchat kritice, která je chápána jako zdroj cenné zpětné vazby, zájem občanů o dění ve městě.	Některé komunikační kanály nejsou využívány na 100 % (rozhlas, CMS TV), jiné jsou roztržštěné (FB).
Ochota zveřejňovat informace nad zákony definované minimum, široký záběr komunikačních kanálů.	Dualita komunikace směrem k občanům a směrem k turistům.
Nízké náklady, řadu věcí dělají zaměstnanci MěÚ sami, outsourcing se týká jen grafiky.	Slabší možnosti přímé (nouzové) komunikace, zejména se starší generací, která není on-line.
Možnost informování skrze soukromá média – díky spolupráci s novináři a pravidelným tiskovým konferencím.	Poškozená značka Litomyšl – moderní historické město – negativní konotace pro místní občany (namyšlenost, efekt nad funkčností – hlavně oblast architektury a výstavby).

Město má v některých oblastech informační náskok, do určité míry si určujeme nastavování agend vůči veřejnosti.	Neexistence strategického dokumentu ke komunikaci.
PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
Provedení veřejného průzkumu s cílem zjištění skutečné poptávky občanů po mobilní aplikaci, která může zajistit lepší a včasější komunikaci.	Neochota zaměstnanců města prezentovat svou práci a dostatečně informovat veřejnost.
Aktivnější informování o chystaných projektech prostřednictvím veřejných (on-line) setkání pro občany.	Odklon od politiky „dělejme to pro lidi“ – urgování úředníků, aby sami aktivně hledali témata, o kterých má veřejnost vědět.
Častější průzkumy spokojenosti a sběr zpětné vazby.	Ztráta důvěry zapříčiněná neochotou naslouchat veřejnosti.
Nabídnutí možnosti on-line komunikace s MěÚ pro občany i další subjekty.	Nedostatek lidských zdrojů, neochota akceptovat a využívat nové kanály komunikace, únava některých úředníků vedoucí k omezení komunikace s veřejností
Design manuál pro komunikaci města, jednotný vizuální styl.	Pokračování rozkolu mezi Městem pro lidi x Moderní historické město x Lázně ducha x Archimyšl apod.
Sjednocení informačních kanálů města, sjednocení v komunikaci a propagaci.	Nedostatek finančních prostředků.
Nastavení jednotného stylu komunikace s veřejností (úřad, MSL, příspěvkovky) v dopisech, cedulích a oznámeních. 4 P, která nebolí a otvírají dveře – pozdravit, poděkovat, poprosit, popřát pěkný den.	
Lepší využití komunikačních kanálů/strategií – blog, podcast, infografiky a další formy, zájem občanů o starostovu odpověď na webu města.	
Online přenosy ZaM, participace veřejnosti při investičních projektech, veřejná setkání k problémům.	
Demokratizace zveřejňovaných informací – RaM, ZaM hlasování; úřední deska; přílohy usnesení; publicity projektů v Lilii.	
Sledovanost CMS TV, kterou sponzoruje město, by mohla být vyšší. Funkční rozhlas pro obyvatele středu města.	
Nastartování funkčního Youtube kanálu s unikátním a pravidelným obsahem.	

OPATŘENÍ

B.2.10 Vytvoření vizuální identity města (*corporate identity manuálu značky „Litomyšl“-manuálu vzhledu tiskovin, informačního systému a dalších prvků vnější identity města*).

B.2.11 Zprovoznění portálu občana (*možnost vyřizování záležitostí on-line, analýza kybernetické bezpečnosti infrastruktury města a městských organizací, zpracování možných hrozeb a zajištění bezpečnosti*).

B.2.12 Lepší spolupráce s místními komunitami a organizacemi při informování veřejnosti.

B.2.13 Sjedení FB profilů a komunikace na sociálních sítích.

B.2.14 Otevřenost – informování o všech tématech.

B.2.15 Kybernetická bezpečnost (*analýza kybernetické bezpečnosti infrastruktury města a městských organizací, zpracování možných hrozeb a zajištění bezpečnosti v této oblasti pomocí odpovídajících investic, nejlépe za pomoci dotací*).

V závorkách je (v některých případech) za výše definovanými opatřeními uvedeno zacílení projektů. Konkretizace je poté popsána v příloze č.2 Akční roční plán a zásobník projektů města Litomyšl.

SMART CITY

PŘEDSTAVENÍ SOUČASNÉHO STAVU

Pojmem Smart City je míněn koncept strategického řízení města za využití moderních technologií ke zlepšení kvality života obyvatel města a dalších subjektů. Do současné doby nebyl tento koncept systematicky v Litomyšli řízeně využíván. Koncept pracuje s udržitelným rozvojem města, klade důraz na ekologii, hospodárnost a efektivitu, kvalitní urbanismus města, zdraví, bezpečnost a ochranu obyvatel i dalších subjektů ve městě, otevřenost a komunikaci, občanskou společnost a komunitu, dobré vládnutí, a to vše za využívání relevantních dat a rozhodování na základě kvantifikovaných podkladů. S tím souvisí sběr a řízená publikace dat (open data). V celkovém pohledu jde konceptu chytrého města o dlouhodobě „moudře“ vedený rozvoj města neboli vedení města „se zdravým selským rozumem“. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR připravilo Metodiku pro Smart Cities, z této metodiky by mělo město Litomyšl vycházet při zavádění konceptu Smart City. Při prosazování a zavádění konceptu Smart City je důležitá politická podpora – vize inteligentního města. Zastupitelstvo města se schválením strategického plánu zavazuje k zavádění řízení pomocí konceptu Smart City.

VÝSLEDKY DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

Výsledky ukazují, že z nabízených aktivit i realizací mezi obyvateli ze SMART CITY řešení vítězí Chytré parkování (71 % pro), Chytrý svoz komunálního odpadu (70 % pro) a Chytré veřejné osvětlení (69 % pro). Následují Chytrý monitoring živ. prostředí (62 % pro) Chytrá veřejná doprava (60 % pro), Chytrý kamerový systém (59 % pro) a Portál občana (54 % pro). V hodnocení výrazně propadly Chytré lavičky (pouze 36 % pro). Aktivity SMART CITY však v hodnocení „trpěly“ nízkou srozumitelností.

Zjištění ukazují na nutnost osvěty a efektivní komunikace v této oblasti. Průměrně ¼ respondentů nebyla schopna hodnotit, nejméně srozumitelný se jeví Portál občana (37 % nedokáže posoudit). Z komentářů vyplývají i další doporučení na chytrá řešení – chytré semaforey/křižovatky (funkční pro plynulost dopravy), mobilní aplikace města (nabídne informace, upozorní na termíny...), větší využívání obnovitelných zdrojů energie městem atd. Často však panuje i obava, zda jsou tato řešení pro menší město obecně důležitá, zda jsou výhodnou investicí, zda si tato řešení město „může dovolit“.

ZHODNOCENÍ STÁVAJÍCÍ SITUACE – SWOT ANALÝZA

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
Již započaté projekty a chuť většiny společnosti k digitalizaci a využívání moderních technologií.	Nízká chuť k zavádění změn a změně myšlení u některých institucí a zaměstnanců úřadu.
Vyspělost města, aktivita a vzdělanost jeho obyvatel, sociální homogenost.	Prakticky nulové zapojení energie z obnovitelných zdrojů v městském využití.
Vyhledávání možných kroků ke zlepšení.	Nejasné vize a cíle v této oblasti formálně schválené ze strany vedení města.
Kvalitní urbanismus – město krátkých vzdáleností, fungující historický střed města jako nákupní i kulturní centrum.	Nedostatečná vlastní ICT infrastruktura na území města.
Kontinuální politický vývoj a stabilita po roce 1989, všeobecná shoda se základním směřováním města napříč politickým spektrem zastupitelstva, široké koalice ve vedení města.	Nedostatečné personální zajištění pro monitoring a vyhodnocování výsledků projektů. Neexistence systémového sběru a využívání dat, neexistence publikování open-dat.
Rozvod optických kabelů do velké části domácností a firem po městě.	Absence on-line portálu občana a aplikace pro občany a další subjekty.
Konkurenceschopnost a přidaná hodnota firem a podnikatelů ve městě – firmy, které pracují s moderními technologiemi a s nimiž můžeme spolupracovat.	Nízká míra projektového řízení (zápisy, termínování, odpovědné osoby, pravidelné porady...).
PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
Podpora státu v zavádění konceptů Smart City.	Citlivost dat a práce s nimi, ochrana dat.
Spolupráce s místními podnikateli a společnostmi v oblasti open dat.	Politická podpora v průběhu dalších volebních období.
Připravované evropské a státní dotační tituly v oblasti chytrých řešení, úspor v energetice a dalších nákladech, modrozelené infrastruktury, udržitelné mobility.	Rozhodování o realizacích projektů bez přihlídnutí k principům Smart City.

Spolupráce s místními poskytovateli připojení k internetu i dalšími firmami a podnikateli.	Vyšší náklady na financování a možná neefektivnost jednotlivých projektů při zapojení moderních technologií.
Využití stávajícího průtahu I/35 po dobudování dálnice D35 kolem města.	
Konsolidace existujících dat přes různá oddělení města, stávající data nebo jejich kombinace mohou vyústit v reálný dopad, bez investic do technologie, získání důvěry komunity.	

OPATŘENÍ

B.2.16 Test připravenosti města na Smart City (*příprava analýz a projektů v oblasti Smart city pro možnosti čerpání dotačních prostředků*).

B.2.17 Participace veřejnosti při rozhodování (*pravidelná veřejná setkání představitelů města s občany s cílem řešení problémů a informovanosti o připravovaných záměrech*).

B.2.18 Open data – monitoring a datové otevírání města pro veřejnost a odborníky v různých oblastech života (*volně dostupná otevřená data z různých oblastí života pro potřeby občanů s možností dalšího publikování*).

B.2.19 Monitoring stavu životního prostředí (*zajištění monitoringu životního prostředí a zveřejňování získaných dat*).

B.2.20 Monitoring dopravní infrastruktury (*monitoring dopravní infrastruktury na úseku MHD, cyklo a pěších*).

B.2.21 Zveřejnění soupisu aktuálních projektů pro veřejnost na webu města (*roadmapa aktuálních projektů pro veřejnost na www.litomysl.cz*).

B.2.22 Propojení konceptu Smart city do dalších oblastí strategického plánu (*posuzování projektů z ostatních oblastí vzhledem k principům Smart city*).

B.2.23 Využívání moderních technologií a dat při správě města (*využívání dat získaných z dotazníkových šetření a relevantních aplikací k rozhodování a ke komunikaci s občany se zřetelem na četnost opakujících se názorů*).

B.2.24 Systém pro řízení projektů.

B.2.25 Fotovoltaika na městských budovách.

B.2.26 Výstavba metropolitní optické sítě města Litomyšl.

V závorkách je (v některých případech) za výše definovanými opatřeními uvedeno zacílení projektů. Konkretizace je poté popsána v příloze č.2 Akční roční plán a zásobník projektů města Litomyšl.

OBLAST B3) HOSPODAŘENÍ A FINANČNÍ ŘÍZENÍ MĚSTA

PŘEDSTAVENÍ SOUČASNÉHO STAVU

Finanční plánování a hospodaření města se řídí zejména zákonem č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů. Město Litomyšl je územní samosprávný celek, který vlastní majetek a hospodaří podle vlastního rozpočtu.

Pro finanční řízení jsou dalším jedinečným zdrojem ekonomických dat nezbytných pro přijímání efektivních ekonomických rozhodnutí tyto dokumenty, zveřejněné na webových stránkách zde: https://www.litomysl.cz/hospodareni_mesta Město Litomyšl - Hospodaření města v roce 2021 (litomysl.cz).

Hospodaření města - finančně plánovací dokumenty jsou nástrojem pro efektivní využívání disponibilních zdrojů, plánování projektů a identifikaci potřeb financování a rozfázování větších investičních akcí.

Mezi tyto dokumenty patří:

- **Střednědobý výhled rozpočtu** představuje ekonomickou úvahu o schopnosti města plnit závazky, obsahuje údaje o očekávaném vývoji celkových příjmů, výdajů a slouží ke střednědobému finančnímu plánování v horizontu 2-5 let.
- **Rozpočet** je finanční plán toku hotovosti na daný rok a slouží k řízení financování činností obce. Dokument obsahuje také plán hospodářské činnosti města Litomyšl. **Závěrečný účet** město zpracovává po skončení kalendářního roku.
- **Rozpočty a střednědobé výhledy rozpočtů organizací zřízených městem.**
- **Rozklikávací rozpočet a hospodářský plán.**
- **Participativní rozpočet** má u občanů zvýšit zájem o veřejné dění a dát jim možnost, aby sami navrhovali a vybírali projekty, které zvýší kvalitu jejich života.

Město jako správce městského majetku musí zajistit obnovu majetku i jeho další rozvoj. Objem běžných ročních příjmů včetně neinvestičních dotací by měl nejen pokrýt běžné výdaje a splátky dluhů, ale vytvořit prostor minimálně ve výši ročních odpisů na pravidelnou obnovu majetku. Městu je proto doporučována opatrnost na straně provozních výdajů (z nichž téměř tři čtvrtiny mají charakter výdajů mandatorních) i optimalizace objemu městského majetku (Ing. Tesař, analýza 2019). V roce 2020 byly roční odpisy města Litomyšl cca 60 mil. Kč při majetku přesahujícím 2 mld. Kč.

Veřejné zakázky města Litomyšl

Investice a nákupy financované z veřejných zdrojů jsou realizovány v souladu se zákonem č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, a podle směrnice města. V případě veřejných zakázek malého rozsahu se postupuje podle směrnice města, a pokud hodnota zakázky přesáhne 500 tis. Kč, uveřejní se uzavřená smlouva na profilu zadavatele. V případě zakázek podlimitních a nadlimitních se postupuje podle zákona 134/2016 Sb. a zakázky jsou soutěženy s využitím elektronického nástroje E-ZAK.

S výjimkou některých zakázek malého rozsahu jsou prostřednictvím webu města dostupné informace o probíhajících i již realizovaných veřejných zakázkách <https://zakazky.litomysl.cz/>
Přehled - E-ZAK Litomyšl (litomysl.cz).

Vývoj příjmů a výdajů

Tab.2 Vývoj příjmů a výdajů v letech 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
<i>Zdroje k 1. 1.</i>	48 426,90	65 497,24	64 149,70	52 600,80	41 587,80	73 266,36
Třída 1 - Daňové příjmy	160 815,69	166 560,24	182 999,59	199 092,23	197 360,05	214 284,34
Třída 2 - Nedaňové příjmy	8 773,20	23 609,24	31 554,33	33 655,52	24 378,98	25 453,80
Třída 3 - Kapitálové příjmy	13 746,41	4 937,27	741,06	5	164	401,11
Třída 4 - Přijaté transfery	83 011,46	80 210,35	92 571,60	108 742,83	145 366,09	115 278,91
PŘÍJMY CELKEM	266 346,76	275 317,10	307 866,58	341 495,58	367 269,12	355 418,16
Třída 5 - Běžné výdaje	200 882,74	222 160,26	266 830,07	283 097,93	273 174,79	247 364,25
Třída 6 - Kapitálové výdaje	38 871,50	45 467,19	64 269,29	63 690,37	43 822,54	62 447,36
VÝDAJE CELKEM	239 754,24	267 627,45	331 099,36	346 788,30	316 997,34	309 811,61
ROZDÍL PŘÍJMŮ A VÝDAJŮ	26 592,52	7 689,65	-23 232,78	-5 292,73	50 271,78	45 606,55
Třída 8 - financování						
Přijaté půjčky a úvěry	0	0	19 219,82	73 438,03	0	0
Splátky půjček a úvěrů	-9 522,36	-9 037,41	-7 535,90	-9 967,31	-12 784,21	-13 185
Prostředky z minulých let	-17 070,35	1 347,58	11 548,86	-58 177,99	-37 487,57	42 578,45
Rezerva rady města na domov pro seniory					67 871,00	75 000
Zapojení rezervy na domov pro seniory					1 320,00	0
FINANCOVÁNÍ CELKEM	-26 592,71	-7 689,83	23 232,78	5 292,73	-50 271,78	-45 606,55
<i>Zdroje k 31. 12.</i>	65 497,25	64 149,66	52 600,84	110 778,80	148 266,36	105 687,91

Z tabulky č.2 výše je zřejmé, že hospodaření města je většinou přebytkové. Součástí příjmů města jsou i přijaté dotace na investiční a neinvestiční akce. V letech 2018 a 2019 byly investice hrazeny mimo jiné i z úvěrových zdrojů. Hospodaření města v těchto letech skončilo schodkem a ten byl financován úvěrem.

Realizací většiny investičních akcí je pověřen odbor rozvoje a investic, ve sledovaném období jím ročně prošly investiční výdaje od 35 do 60 mil. Kč.

V roce 2018 to byla např. rekonstrukce budovy Střediska volného času, v roce 2019 výdaje realizované z dotací do oblasti školství a v roce 2020 investice do sociálního bydlení.

Nejvýznamnějšími příjmy města jsou příjmy daňové, které město získává z přerozdělení státem vybraných daní (sdílené daně), z daně z nemovitých věcí, která je příjmem města v plné výši, a také z vybíraných místních a správních poplatků. Příjem ze sdílených daní město pozitivně ovlivňuje vytvářením dobrých podmínek pro život ve městě a podporou pracovních příležitostí, což v minulých letech skutečně vedlo ke zvýšení **počtu obyvatel**, zvýšení **počtu dětí v mateřských a základních školách zřizovaných městem** a zvýšení **počtu zaměstnanců, kteří mají v Litomyšli místo výkonu práce**.

Dalším kritériem, rozhodujícím pro podíl města na rozpočtovém určení daní od státu, je **rozloha katastrálního území města**. Tato výše uvedená čtyři kritéria (tučně) jsou základem pro výpočet daňových příjmů města v rámci rozpočtového určení daní. Město bude v roce 2022 hospodařit s rozpočtem ve výši 356,2 milionu Kč. Celkové příjmy jsou naplánovány ve výši 348,2 milionu. Rozpočet je sestaven jako schodkový, příjmy roku 2022 budou doplněny o 19,6 milionu ze zůstatků bankovních účtů města, aby byly pokryty očekávané výdaje.

Pro rok 2022 město plánuje investice a opravy za téměř 140 milionů korun. Mandatorní výdaje dosahují do výše 200 milionů a město mělo k 1. 1. 2022 úvěry ve výši 130 milionů. Kromě rozpočtu na aktuální rok 2022 radnice připravuje i střednědobý výhled pro plánování na následující roky. Občané mohou hospodaření města podrobně sledovat v aktualizovaném dokumentu na webu www.litomysl.cz/hospodareni_mesta či v rozklikávacím rozpočtu. Investice a nákupy financované z veřejných zdrojů jsou realizovány v souladu se zákonem.

Úvěry města

Tab.3 Úvěry města

Předmět úvěru	Rok zahájení čerpání	Rok konečné splatnosti	Poskytnuto (Kč)	Zůstatek k 31.12.2020 (Kč)	Roční splátka jistiny 2021	Úvěr od
Hypotéka na bytový dům Z. Kopala 1155 (A4)	2001	2021	23 000 000	500 798	500 798	Komerční banka
Hypotéka na bytový dům Z. Kopala 1161, 1162 (A2, A3)	2002	2022	21 000 000	2 100 000	1 050 000	Česká spořitelna
Úvěr na bytový dům Z. Kopala 1249	2013	2022	10 000 000	2 105 260	1 052 632	Česká spořitelna
Rekonstrukce čistírny odpadních vod	2013	2023	48 000 000	13 333 290	5 333 340	Česká spořitelna
Úvěr na bytový dům Z. Kopala 1180 (C10-14)	2004	2024	25 000 000	4 241 098	1 339 284	Česká spořitelna
Chlazení na zimním stadionu	2019	2028	8 699 550	7 829 454	870 096	SFŽP
Krytý plavecký bazén	2009	2029	65 000 000	28 888 880	3 611 112	Česká spořitelna
Úvěr na investice města	2018	2037	100 000 000	91 549 288	5 633 808	Česká spořitelna
Energetické úspory metodou EPC	2015	2025	39 548 700	19 774 350	3 954 870	D-energy s.r.o.

Zadluženost města

Zákon č. 23/2017 Sb., o pravidlech rozpočtové odpovědnosti, stanoví v § 17, že územní samosprávný celek hospodáří v zájmu zdravých a udržitelných veřejných financí tak, aby výše jeho dluhu nepřekročila k rozvahovému dni 60 % průměru jeho příjmů za poslední 4 rozpočtové roky. Město Litomyšl vykazuje tyto hodnoty: 38,97 % v roce 2016, 34,06 % v roce 2017, 35,52 % v roce 2018, 57,72 % v roce 2019 (nový úvěr na investice) a 46,78 % v roce 2020 (níže v tabulce údaje za rok 2020 i za okolní města).

SROVNÁNÍ S OSTATNÍMI MĚSTY

Tab.4 Srovnání s vybranými městy

Údaje k 31. 12. 2020	Počet obyv.	Průměrné příjmy za posl. 4 roky (tis. Kč)	Dlouh. úvěry (v tis. Kč)		Podíl dluhů k průměr. příjmům rozpočtu (sl. 3/sl. 2)	Daňové příjmy (bez správních poplatků a vč. daně z nemov. věcí)		Výnos daně z nemovitých věcí (v tis. Kč)	Přijaté investiční dotace (v tis. Kč)	Dlouh. hmotný majetek (mld. Kč)
						celkem (v tis. Kč)	na 1 obyv. (v tis. Kč) sl. 5/sl. 1			
sl.	1	2	3		4	5	6	7	8	9
Litomyšl	10 378	321 837	jen RČ	127 280	39,55 %	176 537	17,01	30 775	35 888	2,18
			vč. HČ	150 548	46,78 %					
Polička	8 813	313 019	RČ	36 445	11,64 %	151 602	17,2	8 616	20 595	1,74
Moravská Třebová	9 948	289 159		47 257	16,34 %	154 387	15,52	8 149	2 690	1,49
Vys. Mýto	12 288	316 353		66	0,02 %	196 821	16,01	11 303	1 331	1,57
Svitavy	16 758	525 579		60 653	11,54 %	262 884	16,69	15 196	46 054	2,02

Přehled přijatých dotací v letech 2016-2021

Rok 2016

- projekty ve školství 21.694 tis. Kč (projekty Cestou vzájemného porozumění (CVP) a Místní akční plán (MAP))
- obnova památek 1.139 tis. Kč (Smetanův dům, památková zóna)

Rok 2017

- projekty ve školství 22.499 tis. Kč (CVP a MAP)

Rok 2018

- projekty ve školství 24.727 tis. Kč (CVP a MAP)
- protipovodňová opatření 1.693 tis. Kč
- realizace úspor na objektu TJ Jiskra 1.973 tis. Kč (zateplení budovy)

Rok 2019

- projekty ve školství 12.465 tis. Kč (CVP a MAP)
- Středisko volného času 6.793 tis. Kč (rekonstrukce budovy)
- rekonstrukce strojovny na zimním stadionu 2.900 tis. Kč
- městské lesy 3.462 tis. Kč (traktor, kůrovcové škody)

Rok 2020

- projekty ve školství 3.267 tis. Kč (CVP a MAP)
- navýšení kapacit škol 32.565 tis. Kč (ZŠ U Školek nové učebny, II. MŠ dvě nové třídy, III. MŠ jedna nová třída)

Rok 2021

- projekty ve školství 1.460 tis. Kč (MAP 2)
- dynamické řízení světelné křižovatky 2.197 tis. Kč
- modernizace chodníku u hřbitova 867 tis. Kč
- sběrný dvůr 9.865 tis. Kč
- cisterny pro hasiče 500 tis. Kč

ZHDNOCENÍ STÁVAJÍCÍ SITUACE – SWOT ANALÝZA

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
Dlouhodobá snaha o vyrovnaný rozpočet.	Nedostatek vlastních naspořených finančních prostředků.
Úvěry jsou čerpány na projekty zvyšující občanskou vybavenost.	Město vlastní řadu budov a dalšího majetku, na jehož údržbu a opravy je potřeba dostatek finančních prostředků.
Dominantní jsou výdaje na investice a opravy.	Zvyšování mandatorních výdajů (mzdy, energie, provoz příspěvkových organizací apod.).
Dlouhodobé ziskové hospodaření městských lesů.	Relativní vyšší zadluženost města.
Úspěšné čerpání prostředků z dotačních zdrojů.	
Zvýšený příjem z daně z nemovitosti.	
Příjmy z pokut - měření rychlosti vozidel a jízdy na červenou.	
PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
Možnost získání a využití prostředků z dotačních titulů, např. fondů EU i národních zdrojů.	Nedostatek vlastních finančních prostředků na realizaci velkých investičních projektů.
Možnost investovat do nemovitostí a z nich realizovat budoucí příjmy (byty s komerčním nájemným).	Výrazné další zadlužení města pro novou výstavbu domova pro seniory.
Zvýšení příjmů z majetku (nájem bytových i nebytových prostor, prodej nepotřebného majetku).	Inflační znehodnocení volných finančních prostředků města.
Rozpočtové škrty v oblastech, které nejsou prioritní.	Chybějící finance na straně příjmů (krize ekonomiky a nižší sdílené daně).

OPATŘENÍ

B.3.1 Dodržování principů zdravého finančního řízení, včetně zefektivnění stávajícího systému *(důraz na riziko zadlužování z důvodu realizace zbytných projektů, smysluplné využití části finančních prostředků získaných prostředků z úsekového měření).*

B.3.2 Aktivní vyhledávání dotačních příležitostí a zpracovávání projektů pro získávání dotací *(zřízení samostatné dotační projektové kanceláře či personální posílení stávající struktury).*

B.3.3 Vyhledávání nových zdrojů pro navýšení příjmů obecního rozpočtu *(zvyšování daňových příjmů, snaha o zvýšení počtu osob s trvalým pobytem v Litomyšli, prodej nepotřebného městského majetku a zapojení zisků z něj do oprav stávajícího).*

B.3.4 Partnerství veřejného a soukromého sektoru - PPP projekty.

B.3.5 Vyhledání optimálního rozvržení činností mezi město a jím zřízené nebo založené organizace s ohledem na hospodárné využití majetku *(provedení revize právní struktury městských a příspěvkových ve spolupráci s daňovými poradci a právníky, centrální správa informačních a komunikačních technologií na zřizovaných organizacích).*

V závorkách je (v některých případech) za výše definovanými opatřeními uvedeno zacílení projektů. Konkretizace je poté popsána v příloze č.2 Akční roční plán a zásobník projektů města Litomyšl.

Prioritní okruh C) AKTIVNÍ A ATRAKTIVNÍ MĚSTO

Třetí prioritní okruh zastřešuje další z významných oblastí života občanů města Litomyšle. Průřezově se zabývá tématy, jako jsou kultura, spolková činnost, sportovní aktivity a související služby a možnosti trávení volného času.

Přehled řešených oblastí:

C.1 Kultura

C.2 Cestovní ruch

C.3 Sport a volný čas

STANOVENÉ CÍLE

- Zachování a podpora velmi silné občanské společnosti, které má historické vazby, zachování přívrstku tradičního českého města, které je otevřené lidem zvenku.
- Podpora kulturních akcí s místním regionálním dopadem.
- I přes důležitost cestovního ruchu chápání a podpora aktivit a činnosti města, (které rádo přivítá návštěvníky odjinud) především pro své občany.
- Využití potenciálu města jako rodiště Bedřicha Smetany.
- Fungující Smetanovo náměstí – množství služeb v centru, ale v celém městě – Litomyšl je kulturní a gastronomické centrum celého širšího regionu.
- Vybudování úplného zázemí pro provozování všech tradičních sportů (letní stadion, zimní stadion, plovárna i krytý bazén, sportovní haly...), investice do jejich údržby a modernizace.
- Zajištění dostatečného množství areálů pro aktivní trávení volného času, nabízené soukromými subjekty i městem (fotbalgolf, adventuregolf, discgolf, motokáry, bowling, rockový klub i diskotéka aj.).
- Formou přímých dotací dostatečná podpora sportovní činnosti úspěšných týmů i jednotlivců v různých disciplínách, zejména dětí a mládeže.

OBLAST C1) KULTURA

PŘEDSTAVENÍ SOUČASNÉHO STAVU

Litomyšl se dlouhodobě profiluje jako „moderní historické město“. Kultura jde ruku v ruce s historií a je také jedním z hlavních lákadel pro návštěvníky města. Velmi významná je i v této oblasti spolupráce všech subjektů bez ohledu na zřizovatele a také podpora města Litomyšl v oblasti společné propagace akcí a marketingu.

Ve městě se nachází celá řada významných kulturních organizací a zařízení:

- **Zámek Litomyšl**, národní kulturní památka a památka UNESCO je hlavní dominantou města. Zámek je jedním z turistických magnetů, které do Litomyšle každoročně přitahují tisíce turistů. Zámek je v majetku státu a ve správě Národního památkového ústavu. V prostorách zámku se kromě zámecké expozice (návštěvnícké okruhy) nachází tyto další subjekty: městská obrazárna a Stálá expozice soch Olbrama Zoubka.
- **Zámecké návrší Litomyšl** nabízí hned několik atraktivit na jednom místě. Kromě zámku se jedná především o kongresové a výstavní centrum v budově bývalého pivovaru, hostelové a hotelové pokoje + apartmány v budově bývalého pivovaru, chrám Nalezení sv. Kříže, Regionální muzeum v Litomyšli, Rodný byt Bedřicha Smetany i nedaleké Klášterní zahrady.
- **Regionální muzeum v Litomyšli (RML)** sídlí v barokní budově bývalých piaristických škol, která nedávno prošla generální rekonstrukcí dle projektu architekta Josefa Pleskota. Nová stálá expozice představuje nebývale bohaté dějiny Litomyšle od jejích počátků až do současnosti a muzeum pravidelně pořádá i krátkodobé výstavy, často mířené na mladší generaci a rodiny s dětmi.
- **Smetanův dům** (kulturní dům města) je příspěvková organizace města Litomyšl. Smetanův dům nabízí každoročně desítky společenských akcí v nejširším žánrovém spektru a prezentuje tvorbu bohaté škály různě zaměřených tvůrců – inscenátorů, režisérů a herců, tanečníků, zpěváků a hudebníků či návrhářů. Ve velkém sále se konají také plesy či slavnostní akce města i soukromých subjektů.
- **Kino Sokol** je pod přímou správou Smetanova domu a nachází se v pronajatých prostorách od Sokola a v nedávné době prošlo modernizací (digitální promítání, dolby stereo zvuk, nové sedačky).
- **Městská galerie Litomyšl** připravuje výstavy a na ně navázané lektorské aktivity ve dvou objektech – ve starobylém domě U Rytířů na Smetanově náměstí a v městské obrazárně umístěné ve druhém patře litomyšlského zámku, kde je k vidění stálá expozice umění 19. a 20. století.
- **Portmoneum – Museum Josefa Váchala** – jednalo se původně o dům Josefa Portmana (1893–1969), úředníka, soukromého tiskaře a sběratele umění, který si interiér svého domu nechal v letech 1920–1924 velmi netradičně vymalovat a vybavit originálním nábytkem od dnes slavného malíře, grafika, mystika a spisovatele Josefa Váchala (1884–1969). Portmoneum je v majetku Pardubického kraje, spravuje jej RML.

Litomyšl

- **Zámecké sklepení** Státního zámku Litomyšl je exklusivním prostorem s neopakovatelnou atmosférou. V současné době je ve sklepení umístěna expozice soch Olbrama Zoubka a Srdce pro Václava Havla, které provozuje Smetanova Litomyšl.
- **Music Club „Kotelna“**, kde se ročně koná více než 150 akcí, z toho na šest desítek živých vystoupení kapel nejrůznějších žánrů, zejména pro mladší generaci. Klub ve vlastnictví města Litomyšle provozuje soukromý subjekt a slouží i jako multifunkční sál.
- **Městská knihovna**, které zajišťuje půjčování knih, časopisů, map zvukových a elektronických knih. Dále poskytuje informace a přístup k internetu, zajišťuje půjčování knih v domě s pečovatelskou službou a donáškovou službu pro hůře pohyblivé spoluobčany. Pořádá také různé akce pro školy a veřejnost. Od roku 2007 organizuje i velmi oblíbenou Univerzitu 3. věku pro seniory.

Více informací o organizacích na webu města: <https://www.litomysl.cz/turista#kultura>

Ve městě dále působí organizace a zařízení, které jsou v majetku a správě soukromých osob. Jedná se např.: Galerie Miroslava Kubíka, Galerie Zdenek Sklenář, Muzeum domečků panenek a hraček, Galerie de Lara, Galerie Kroupa, Galerie Pakosta, Galerie Sofia, Galerie Dudycha a další.

Ve městě se také koná mnoho pravidelných festivalů:

- **Národní festival Smetanova Litomyšl** – patří k největším a nejvýznamnějším festivalům klasické hudby v České republice, zároveň se pyšní jednou z nejdelších tradic (založen již v roce 1946). Koná se každoročně na přelomu června a července přímo v místě narození hudebního skladatele Bedřicha Smetany – na litomyšlském zámku. Součástí národního festivalu jsou i **Festivalové zahrady** – koncerty a představení probíhající zdarma pro veřejnost v Klášterních zahradách.
- **Smetanova výtvarná Litomyšl** – cyklus výtvarných výstav každoročně doplňuje nabídku pro návštěvníky Národního festivalu Smetanova Litomyšl. Akce je pořádána nejen v galerijních prostorách Litomyšle, ale též v místech, jež se výstavními stávají jen na dobu jejího konání a v exteriérech města.
- **Lázně ducha Litomyšl** – zahájení litomyšlské lázeňské sezóny probíhá vždy poslední víkend v dubnu. Lázeňská kolonáda pravidelně ožívá slavnostním průvodem, ale i hudební a divadelní produkcí.
- **Gastronomické slavnosti M. D. Rettigové** – festival probíhá jeden víkend v květnu. Sejdou se zde milovníci dobrého jídla a pití s kuchaři, odborníky na moderní i klasickou gastronomii a společně zde předvedou své umění. Na pódiu na Smetanově náměstí běží bohatý doprovodný program.
- **Toulovcovy prázdninové pátky a Středa, hudby Vám třeba** – cílem série pohádek a koncertů, které se konají každý pátek a středu o prázdninách, je oživit prázdninovou Litomyšl a dát občanům města, ale také prázdninovým návštěvníkům malý dárek v podobě pohodově stráveného večera.

Litomyšl

- **Litomyšlské dny barokní tradice** – festival pořádaný Římskokatolickou farností - probošpstvím Litomyšl, je unikátní projekt, jehož hlavním cílem je připomenout pozitivní vliv barokní doby na českou kulturu.
- **ArchiMyšl aneb oslava Světového dne architektury** – oslavu světového dne architektury připravuje město Litomyšl a další spřátelené organizace vždy na první víkend v říjnu.
- **Andělský advent v Litomyšli** – o adventu ve zrekonstruovaném chrámu Nalezení sv. Kříže naleznou návštěvníci desítky betlémů a program Andělských adventních nedělí. Slavnostní rozsvícení stromu v první adventní neděli doprovází bohatý doprovodný program.
- **Opera pod májovým nebem** – Smetanův dům od roku 2010 pravidelně nabízí možnost mladým operním zpěvákům a dirigentům účinkovat na open-air festivalu na Smetanově náměstí.
- **Mladá Smetanova Litomyšl** – Hudební mládež ČR pořádá každoročně v září festival klasické i soudobé vážné hudby mladých interpretů pro mladé publikum.
- Další každoroční festivaly v Litomyšli: **Pivní festiválek, Festival bez ambicí, Litomyšlské dvorky, Dokufestival, Spacák párty, Den medu a další.**

Více informací o festivalech na webu města: [Město Litomyšl: Moderní historické město \(litomysl.cz\)](#)

Nabídka kulturních aktivit je v Litomyšli opravdu široká. Soupis všech kulturních, společenských a sportovních aktivit najdou obyvatelé Litomyšle každý měsíc ve zpravodaji Lilie, nebo je možné kalendář akcí v Litomyšli najít i na webových stránkách města. Například v roce 2019 se takových akcí ve městě uskutečnilo více než 1800. Zde jsou uvedeny nejen akce organizované městem, ale i dalšími organizacemi působícími ve městě:

https://www.litomysl.cz/kalendar_akci

Spolková činnost

Pospolitosť, občanská aktivita a sounáležitost místních s územím dává na území Litomyšle rozvoji bohaté spolkové činnosti, a to nejen v oblasti kultury a sportu, ale i v mnoha dalších odvětvích. V Litomyšli mají obyvatelé obecně chuť se potkávat, seznamovat a společně se zasazovat o lepší život na malém městě.

Mezi významné počiny spolkové činnosti patří akce „Uklidme Česko“, které se každoročně účastní až desetina obyvatel města. Vzájemná podpora místních podnikatelů a projektů je v Litomyšli realizována pod značkou Made in Litomyšl. Na spolkové činnosti se podílí mnoho organizací fungující ve městě, od těch tradičních, jako jsou Junáci, Rodinné centrum Litomyšl, Veterán klub Litomyšl, Včelaři Litomyšl, církevní organizace, sportovní spolky, kulturní organizace, ale také politická hnutí.

Soupis a více informací o registrovaných spolkových organizacích v Litomyšli je k nalezení na webu města: www.litomysl.cz/organizace/spolkove_organizace.

Mezi místní církevní organizace patří:

- Církev adventistů sedmého dne,
- Farní charita Litomyšl,
- Farní sbor Českobratrské církve evangelické,
- Farnost římskokatolické církve,
- Křesťané z Litomyšle,
- Místní skupina České křesťanské akademie,
- Náboženská obec církve československé husitské,
- Sbor Církve bratrské v Litomyšli.

Litomyšlské církve se kromě péče o vlastní farnosti zasazují o rozvoj ekumenické spolupráce. Tato spolupráce vznikla z iniciativy P. Františka Beneše a v Litomyšli si drží dlouholetou tradici, která spočívá nejen v ekumenických bohoslužbách, ekumenických setkáních, ale i akcí s kulturním přesahem, jako je například Noc kostelů. *Více informací o církevních organizacích na webu města [Město Litomyšl - Církve a církevní organizace \(litomysl.cz\)](http://www.litomysl.cz)*

Partnerská spolupráce

Litomyšl má tato partnerská města: Roden (Nizozemsko), San Polo d'Enza (Itálie) a Levoča (Slovensko). Spolupráci zajišťuje na základě dotace z rozpočtu města Europe Club Litomyšl a odehrává se většinou na úrovni spolků.

Dotace a podpora

Kromě provozu a údržby kulturních zařízení v majetku města podporuje radnice kulturu také formou přímých dotací, které můžeme rozdělit do dvou oblastí: **1) Podpora tzv. ostatní kulturní činnosti** – individuální podpora kulturních, spolkových i společenských aktivit. **2) Investiční podpora církví a církevních organizací** (včetně podpory obnovy židovského hřbitova).

Podmínky pro získání dotací včetně příslušných formulářů lze nalézt na webových stránkách města https://www.litomysl.cz/ucelove_dotace

Roční podpora ze strany města do oblasti kultury byla **v roce 2021 ve výši 26 mil. Kč**. Jedná se o rozdíl mezi výdaji (provozní i investiční) a příjmy (např. přijaté dotace).

VÝSLEDKY DOTAČNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

Možnosti kulturního a společenského vyžití hodnotí kladně 94 % zapojených obyvatel. Drtivá většina komentářů oceňuje možnosti, které v oblasti kultury a společenských aktivit město nabízí. Nedostatky jsou spíše ojedinělé, město by mělo zkvalitnit prostory a nabídku kina, také mohou chybět akce pro rodiny s dětmi a místní obecně.

SROVNÁNÍ S OSTATNÍMI MĚSTY

Jediná oblast, kterou „Obce v datech“ v oblasti kultury a cestovního ruchu sledují v rámci oblasti cestovního ruchu a kultury je kinematografie. V Litomyšli se promítne průměrných 8 filmů týdně, což odpovídá 0,72 filmu na 1000 obyvatel. V rámci porovnání s 8 dalšími městy se více filmů týdně promítne jen v Lanškrouně.

ZHODNOCENÍ STÁVAJÍCÍ SITUACE – SWOT ANALÝZA

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
Velké množství historických památek a objektů vhodných pro pořádání kulturních akcí, od historických po moderní budovy a kvalitní veřejné prostory.	Nedostatek parkovacích míst na záchytných parkovištích při větších kulturních akcích.
Velké množství organizátorů kulturních, spolkových a společenských akcí.	Špatný stav městské knihovny - potřeba modernizace.
Velké množství muzeí a galerií, včetně těch provozovaných soukromými zřizovateli.	Špatný stav budovy Domu U Rytířů.
Řada zajímavých kulturních akcí – snaha každý měsíc o jednu nadregionální.	Špatný stav budovy Kina Sokol, která navíc není ve vlastnictví města.
Živá ekumenická spolupráce litomyšlských církví.	V jeden den si může několik akcí konkurovat.
Spolupráce veřejných i soukromých institucí na koordinaci a propagaci akcí .	Nepružnost změny vyhlášky o nočním klidu.
Nezpochybnitelný genius loci mnoha míst, bohatý spolkový život.	Nedostatek finančního kapitálu na kvalitnější interpretu.
Rozsáhlé a jedinečné muzejní sbírky (Městská galerie Litomyšl, Regionální muzeum v Litomyšli).	
Každoroční podpora kulturní činnosti z rozpočtu města.	
PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
Lepší spolupráce a koordinace akcí, např. prodej vstupenek na jednom místě – i na akce a společná vstupenka do památkových objektů, vyšší podpora soukromých subjektů v organizování akcí v oblasti kultury.	Pandemie a opatření s ní spojená a z toho pramenící nejistota.
Další rozvoj festivalu Smetanova Litomyšl, spolupráce s Českou filharmonií mimo festival.	Velké množství kulturních akcí – především open air, které ruší obyvatele.
Revitalizace Rodného bytu Bedřicha Smetany.	Konkurence jiných regionů (propagace, oprava památek, festivaly...)

Rozvoj on-line i dalších technologií (v případě prodeje vstupenek), vznik volnočasového portálu.	Zvyšování sazby DPH na vstupenky.
Modernizace Městské obrazárny a na to navázané zlepšení propagace, navrácení kulturní funkce Lidovému domu, zviditelnění konání akcí ve veřejném prostoru, oživení vztahů s partnerskými městy, využití osobností s vazbou na Litomyšl, oživení činnosti sálu v hospodě U Černého orla.	

OPATŘENÍ

C.1.1 Modernizace/oprava objektů a prostranství vhodných pro pořádání kulturních akcí s cílem zajištění kvalitních služeb a podmínek (*zed' pod piaristickým chrámem, nadchod u Smetanova domu, rodný byt Bedřicha Smetany, městská knihovna, městská obrazárna, Dům u Rytířů, městská (galerie).*

C.1.2 Vyřešení záchytného parkování při větších akcích ve městě (*monitoring možností vybudování nového odstavného parkoviště a využívání stávajících záchytných parkovišť).*

C.1.3 Společná koordinace a společná propagace kulturních akcí (*efektivní využití systému pro společnou koordinaci a propagaci pro organizátory kulturních akcí).*

C.1.4 Podpora uměleckých skupin, ostatních kulturních spolků a zařízení a pořadatelů akcí (*finanční i nefinanční podpora uměleckých skupin, kulturních spolků, zařízení a pořadatelů kulturních akcí).*

C.1.5 Podpora ekumenické spolupráce litomyšlských církví (*pravidelná osobní setkání představitelů církví s vedením města, info v komunikačních kanálech města, dotační tituly, koordinace akcí).*

C.1.6 Podpora kulturních akcí s regionálním dopadem (*zásadní podpora národnímu opernímu festivalu - finanční (dotace, pronájmy apod.) i politická, finanční a organizační podpora výtvarnému festivalu Smetanova výtvarná Litomyšl).*

C.1.7 Zkvalitnění a rozvoj doprovodných služeb kulturních akcí (*vyhledání slabých stránek v oblasti služeb pro turisty a návštěvníky kulturních akcí s cílem jejich odstranění).*

C.1.8 Podpora menších akcí pro občany a rodiny s dětmi.

C.1.9 Podpora provozovatelů kulturních zařízení.

V závorkách jsou v některých případech) za výše definovanými opatřeními uvedeny příklady zacílení projektů. Jejich konkretizace je poté popsána v příloze č.2 Akční roční plán a zásobník projektů města Litomyšl.

OBLAST C2) CESTOVNÍ RUCH

PŘEDSTAVENÍ SOUČASNÉHO STAVU

Litomyšl má velký potenciál pro rozvoj cestovního ruchu – včetně neměřitelných ukazatelů, jako je genius loci mnoha míst. Velmi důležitá je spolupráce mezi samosprávou, správci památkových objektů i soukromým sektorem, ale také oblastní destinační management i zapojení Litomyšle do svazků obcí s nadregionálním dopadem. Slogan „Litomyšl – moderní historické město“ přesně vystihuje to, jak chceme, aby byla Litomyšl vnímána.

Konkrétní turistické cíle

Velkým turistickým lákadlem je litomyšlský zámek, festival Smetanova Litomyšl, dále také Klášterní zahrady, historické centrum, Vodní valy či litomyšlské kostely. Turisty také zajímá litomyšlská moderní architektura.

V roce 2019 byl nejvíce navštěvovaný Zámek Litomyšl – počet návštěvníků přesahoval více než 50 tis. (do návštěvnosti zámku se započítávali i návštěvníci Smetanovy Litomyšle). Hranici 10 tis. návštěvníků překonal v roce 2019 Rodný byt B. Smetany. V roce 2019 se ve městě uskutečnilo 1807 kulturních, společenských a sportovních akcí. Další vyhledávané turistické cíle, mezi které patří **kulturní zařízení** a pravidelně pořádané akce jsou blíže definované v oblasti C1.

Turisty také zaujímají objekty s moderní architekturou, např. městský bazén a celý sportovní areál, univerzitní knihovna a městská obřadní síň, úpravy zámeckého návrší a regionálního muzea, úpravy Vodních valů, Nový kostel, městská sportovní hala, tenisová hala s bowlingem, budova Základní školy T.G. Masaryka a autobusové nádraží (Bělidla). Moderní architekturu ve městě mohou turisté poznávat mj. díky on-line aplikaci LAM.

Programy na podporu rozvoje cestovního ruchu

Na podporu rozvoje cestovního ruchu je ve městě zrealizováno mnoho programů, např. dětský program Litomyšlení, Litomyšlský architektonický manuál (LAM), celoroční soutěž Lázeňské prameny, Litomyšlské stezky apod. Důležité jsou i soutěže sdružení, kterých je Litomyšl členem.

Návštěvnost

Jak je zřejmé z tabulky č.5 byl v roce 2019 nejvíce navštěvovaný Zámek Litomyšl – počet návštěvníků přesahoval více než 50 tis. (do návštěvnosti zámku se započítávali i návštěvníci Smetanovy Litomyšle).

Hranici 10 tis. návštěvníků překonal v roce 2019 Rodný byt B. Smetany.

Zámecké sklepení dosáhlo v roce 2019 téměř 8,7 tis. návštěv a téměř 6 tis. návštěvníků měla Městská galerie v domě U Rytířů a Portmoneum - Museum J. Váchala.

V roce 2020 byla návštěvnost ovlivněna epidemií koronaviru.

Tab. č 5 - Návštěvnost v letech 2011-2020

Atraktivita / rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Zámek Litomyšl*	34 669	26 076	36 690	51 610	50 888	50 249	48 318	52 675	53 292	26 641
Městská galerie v domě U Rytířů	1 848	3 746	4 865	6 303	4 543	6 044	5 332	4 460	5 923	3 216
Městská obrazárna na zámku	5 018	3 508	595	2 614	2 617	1 708	1 758	1 850	2 284	1 738
Zámecké sklepení	5 465	8 258	5 336	9 310	7 703	7 373	8 564	9 368	8 682	2 760
Rodný byt B. Smetany	6 607	5 515	5 399	8 129	8 769	8 853	10 451	9 891	10 488	6 670
Portmoneum - Museum J. Váchala							6 727	6 942	5 594	6 268
Muzeum dom., panenek a hraček							3 769	3 382	2 858	2 409
Informační centrum (Smetanovo náměstí)	85 938	80 292	90 950	98 642	97 314	100 700	99 233	98 603	95 456	54 404

* od roku 2014 až 2019 se do návštěvnosti zámku započítávali i návštěvníci Smetanovy Litomyšle

Služby v oblasti cestovního ruchu

• Ubytovací služby

Služby v oblasti ubytování ve městě poskytuje celkem 5 hotelů, 10 penzionů, 12 privátů a apartmánů, 3 hostely, 13 ubytovacích zařízení v okolí (chata, hájenka) a 1 autokemp. Celkem se tak jedná o 44 objektů s 781 počtem lůžek a 78 s možnými přistýlkami (stav k 30.6.2021).

Více informací k ubytování je k dispozici na webových stránkách města.

Pro oblast ubytování: <https://www.litomysl.cz/ubytovani>

• Stravování

Na území města se nachází k polovině roku 2021 celkem 62 stravovacích zařízení. Z toho: 16 barů a vináren, 12 kaváren a cukráren, 14 bufetů, a provozů s rychlým občerstvením, 5 hospod, 18 restaurací. Některá zařízení lze zařadit do více skupin. Litomyšl platí za regionální gastronomické centrum, kam jezdí turisté za dobrým jídlem či posezením v kavárně, nebo v cukrárně.

Více informací ke stravování je k dispozici na webových stránkách města.

Pro oblast stravování: <https://www.litomysl.cz/stravovani>

Kongres a konference

Ve městě se nachází řada organizací, které mají ideální předpoklady pro rozvoj kongresové a konferenční turistiky, nebo které dokážou tyto akce organizačně zajistit. Největší kapacitu 1310 osob má Zámecké návrší, z.ú. Další v pořadí je Smetanův dům s max. kapacitou 600 osob. Třetí v pořadí je Zámecké kongresové centrum s max. kapacitou 380 osob.

Parkování

Seznam parkovacích ploch, včetně kapacit je zveřejněn na webu města:

<https://www.litomysl.cz/doprava/parkovani>

Zpoplatněno je 493 míst, nezaplatněno 707 míst (z toho 80 míst s časovým omezením 1 hodina a 2 hodiny). Bus zpoplatněno 15 míst, nezaplatněna 2 místa. U letního a zimního stadionu možnost parkování BUS sportovních oddílů, při akcích na návrší až 117 míst v areálu zámku a Jiráskovy ulice (svatby, konference, společenské akce apod).

Největší parkovací plochy jsou: Smetanovo náměstí (411 OA), odstavné parkoviště T.G. Masaryka (105 míst pro OA), u plovárny (80 OA), v areálu nemocnice (77 OA), u nemocnice (76 OA), autobusové nádraží (60 OA), u zimního stadionu (53 OA).

Nicméně zejména během národního festivalu Smetanova Litomyšl je poznatelný nedostatek parkovacích míst pro návštěvníky a účinkující a také v historickém centru na Smetanově náměstí bývá problém najít snadno volné parkovací místo. Za tímto účelem město zadalo studii na využití parkování stávajícího průtahu I/35 poté, co bude kolem Litomyšle vybudována v budoucnu dálnice D35, a tranzit tak bude vyveden z města.

VÝSLEDKY DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

Zapojení obyvatelé typicky cestovní ruch v Litomyšli výrazněji nepocítují (spíše je neomezuje, ani jim vědomě nic zásadního nepřináší). Opakuje se chvála práce informačního centra, často pak i doporučení využívat i jiná kulturní zařízení, kromě v poslední době preferovaného Zámeckého návrší. Hlavní vnímaná pozitiva: široké možnosti akcí, festivalů, slavností, prestiž a dobrá reklama města, turismus zvyšuje kvalitu a množství služeb, udržované město, výdělků podnikatelům, pracovní příležitosti a brigád. Hlavní vnímaná negativa: špatné parkování (náměstí, zámek a okolí), omezení v době konání festivalů, hluk z open-air akcí, zvýšená doprava, zátěž pro rozpočet, vysoké ceny (života v Litomyšli obecně), strach z budoucího vývoje (Litomyšl jako druhý Český Krumlov), „Turista>místní“ a „efekt>užitek“.

SROVNÁNÍ S OSTATNÍMI MĚSTY

V otázce počtu restaurací na území obce na 1000 obyvatel dosahuje město Litomyšl v porovnání s ostatními 8 městy nejvyšší hodnoty. Na 1000 obyvatel v Litomyšli tedy připadá 3,26 restaurací.

ZHODNOCENÍ STÁVAJÍCÍ SITUACE – SWOT ANALÝZA

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
Zámecký areál Litomyšl na Seznamu UNESCO.	Neexistence odstavných parkovišť.
Velké množství historických a architektonických památek a jejich koncentrace na malém území.	Nedostatek ubytovacích kapacit během festivalu Smetanova Litomyšl.
Bohatá nabídka kulturních akcí, které jsou důležité i pro cestovní ruch.	Minimální propagace Litomyšle jako rodiště Bedřicha Smetany.
Národní hudební festival Smetanova Litomyšl a Smetanova výtvarná Litomyšl.	Nedostatečná nabídka atrakcí a služeb pro rodiny s dětmi.

Kvalitní soudobá architektura (přezdívka „hlavní město moderní architektury“) a dostatečná informovanost o tomto tématu v LAMu.	Nedostatek cyklostezek a cyklotras.
Čisté a bezpečné město, hrdost Litomyšlanů na svoje město.	Neexistence specializovaného turistického a volnočasového portálu města.
Rodiště Bedřicha Smetany.	Slabá kooperace mezi jednotlivými poskytovateli služeb v cestovním ruchu – nízká koordinovanost akcí ve městě.
Velmi široká gastronomická nabídka.	Početná klientela preferující pouze krátkodobé jednodenní pobyty bez ubytování.
Zapojení do regionálních a nadregionálních organizací a koordinace některých nadregionálních aktivit (České dědictví UNESCO, Českomoravské pomezí, Česká inspirace, DS Východní Čechy, Kraj Smetany a Martinů).	Rozdělení města průtahem I/35.
Nákupní centrum „naležato“ v historickém jádru města (Smetanovo náměstí s více než stovkou obchodů a provozoven).	
PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
Celoroční provoz zámku, Rodného bytu Bedřicha Smetany, případně některých galerií.	Přílišné zaměření Litomyšle na cestovní ruch.
Prodloužení délky pobytu návštěvníků města.	Turismus na úkor kvality života místních občanů.
Zavedení jednotné vstupenky do různých institucí (zámek, muzeum, galerie...).	Konkurence jiných regionů s větší atraktivitou, infrastrukturní vybaveností a službami.
Samostatný volnočasový a turistický portál, koordinovaný postup a vytvoření vyspělého a optimálního managementu a marketingu v turistické oblasti Českomoravské pomezí.	Nezájem o památky ze strany veřejnosti.
Rozvoj on-line prezentace a sociálních sítí, využití dobrého jména města Litomyšl, využití významných osobností s vazbou na Litomyšl k propagaci.	Nezájem veřejných a soukromých subjektů na spolupráci při realizaci aktivit na podporu rozvoje cestovního ruchu.
Zkvalitnění stání pro karavany a zlepšení stavu kempu, zmodernizovat vítací tabule.	Nedostatek kvalitních pracovníků v oblasti služeb ČR.
Objevení Litomyšle pro turisty, kongresové a event agentury, zapojení do koordinovaných a koncepčních aktivit turistického regionu Východní Čechy, potenciál přílivu turistů z přeplněných center do méně známých, ze zahraničí do DCR.	Nedostatek finančních prostředků na rekonstrukci a údržbu památek a turistických tras.

Vytvoření ucelených nabídkových programů pro prodloužení a opakování pobytů široké skupiny klientů.	Zvýšení daňového zatížení v oblasti služeb cestovního ruchu.
Snížení individuální dopravy v historickém jádru města, výstavba dálnice a tím zlepšení dopravní dostupnosti.	Odkládání výstavby D35.
Vytvoření specifických produktů pro specializované klienty (handicapovaní, školy, firmy...).	
Získání dat – např. profil návštěvníka, věková a národnostní struktura, důvody návštěvy...	

OPATŘENÍ

C.2.1 Využití potenciálu města jako rodiště Bedřicha Smetany (*příprava marketingového projektu na zdůraznění rodáka B. Smetany pro turisty - billboardy na I/35, větší propagace Rodného bytu Bedřicha Smetany, extra webové stránky a letáky*).

C.2.2 Zvýšení kapacity ubytování pro možnost pořádání větších kongresů ve městě, zejména na Zámeckém návrší (*podpora výstavby a rekonstrukcí nemovitostí ve městě pro zvýšení kapacity ubytování ve městě*).

C.2.3 Vnější a vnitřní koordinace a spolupráce subjektů zapojených v oblasti cestovního ruchu (*spolupráce samosprávy, krajských organizací i soukromých poskytovatelů služeb a dalších organizací*).

C.2.4 Marketingová komunikace s cílovými skupinami (*zpracování studie cestovního ruchu, vytipování vhodných cílových skupin a precizace nabízených produktů na míru cílovým skupinám*).

C.2.5 Spolupráce se zámekem a návrším a jeho využití.

C.2.6 Vybudování sítě cyklostezek vedoucích z Litomyšle do okolních obcí.

C.2.7 Oživení atraktivit cestovního ruchu a zkvalitnění stávajících poskytovaných služeb (*poskytování dotačních prostředků majitelům domů v centru města do oprav a obnov fasád domů, zpřístupnění Radniční věže pro turisty- přestěhování informačního centra*).

C.2.8 Doplnění a zkvalitnění stávajících ubytovacích zařízení (*rekonstrukce podkrovní zimního stadionu na podnikatelské účely*).

C.2.9 Vybudování záchytných parkovišť a systému navigace během větších akcí ve městě.

V závorkách je (v některých případech) za výše definovanými opatřeními uvedeno zacílení projektů. Konkretizace je poté popsána v příloze č.2 Akční roční plán a zásobník projektů města Litomyšl.

OBLAST C3) SPORT A VOLNÝ ČAS

PŘEDSTAVENÍ SOUČASNÉHO STAVU

Město Litomyšl má zájem o rozvoj sportu, o čemž vypovídá i jeho podpora této oblasti a také rozmanitá nabídka aktivit a sportovišť. Volný čas mohou občané města aktivně trávit nejen na městských i soukromých sportovištích, ale i v parcích a lesoparcích a při mnoha dalších aktivitách.

Organizovaný sport

Ve městě funguje mnoho sportovních oddílů, které nabízejí pestrou škálu sportovních odvětví. Mezi nejrozšířenější sporty ve městě patří: atletika, basketbal, florbal, fotbal, hokej, jezdeckví, karate, plavání, tenis, volejbal a další. Ve městě působí přes 40 sportovních oddílů a klubů, mezi organizace s největší členskou základnou a ty, které vedou nejvíce dětí, patří:

- TJ Jiskra Litomyšl, z.s. – největší sportovní organizace ve městě. Sdružuje téměř 400 členů, spadá pod ní fotbal, atletika, stolní tenis a lyžování,
- Basketbalový klub Litomyšl,
- Florbal Litomyšl,
- Hokejový club Litomyšl,
- Tennis club Litomyšl, z.s.,
- Volejbalový klub Litomyšl z.s.

Přehled všech organizací: www.litomysl.cz/organizace/sportovni_organizace

Volnočasový sport

Mezi širokou nabídku neorganizovaných aktivit, které lze v Litomyšli provozovat, patří například: badminton, bowling, fotbalgolf, minigolf, discgolf, motokáry, squash a další.

Sportoviště

Ve městě je velmi pestrá a bohatá sportovní infrastruktura. Nachází se zde celá řada sportovišť, zdejší sportovní kluby a oddíly navštěvuje přes 500 místních dětí, o které se stará přes 30 trenérů. Aktuální počet sportovišť je v roce 2022 počtu 51.

Mezi nejvytíženější sportoviště patří:

- Městský stadion Černá hora (atletický a fotbalový stadion)
- Sportcentrum (tenisové, volejbalové a squashové kurty, bowlingové dráhy, tenisová hala)
- Městský bazén a plovárna

Litomyšl

- Zimní stadion
- Městská sportovní hala
- Sportovní areál za sokolovnou vč. adventure golfu
- Areál Fotbalgolfu,
- Areál „Wembley“ vč. dopravního hřiště
- A-kart aréna

Přehled všech sportovišť: <https://www.litomysl.cz/sportoviste>

Na území města a integrovaných obcí se také nachází 23 dětských hřišť.

Přehled všech dětských hřišť: www.litomysl.cz/detska_hriste

Dotace a podpora

Kromě provozu a údržby sportovních zařízení podporuje město sport a sportovní organizace také formou přímých dotací, které jsou rozděleny do čtyř základních oblastí podpory.

Oblasti podpory města formou přímých dotací:

- Podpora organizované sportovní **činnosti dětí a mládeže** – *program je určen na činnost sportovní organizace, oddílu, klubu – především materiálně technické zabezpečení (sportovní vybavení, sportovní výstroj, výzbroj), účast na soutěžích, soustředěních (doprava dětí, startovné), odměny rozhodčím, podpora vzdělávání trenérů dětí a mládeže*
- Podpora **provozních nákladů** sportovních klubů – *program je určen na provoz sportovních organizací – nájem, plyn, elektrická energie, vodné, stočné (takovéto provozní výdaje nejsou historicky hrazeny oddílům ledního hokeje, fotbalu a atletiky, neboť tyto oddíly nehradí městu nájemné na zimním a letním stadionu, které spravují Městské služby Litomyšl s dotací města).*
- Podpora **sportovních akcí** – *nejsou daná speciální pravidla. O podporu jednorázových sportovních akcí lze požádat po celý rok.*
- Podpora **trenérů** a pracovníků s mládeží – *finanční odměny jsou vypláceny na základě kritérií, která vytvořila komise pro sport a tělovýchovu města Litomyšl. Trenér musí mimo jiné pravidelně pracovat s dětmi či mládeží (od 5 do 19 let včetně), kteří mají trvalé bydliště na území města a mít platnou trenérskou licenci.*

Roční podpora ze strany města do oblastí sportu byla v roce 2021 ve výši 18 mil. Kč. Jedná se o rozdíl mezi výdaji (provozní i investiční) a příjmy (např. přijaté dotace).

VÝSLEDKY DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

Možnosti sportovního vyžití hodnotí kladně 85 % zapojených obyvatel. Kritické komentáře jsou spíše ojedinělé, obyvatelé však často sdílejí doporučení na chybějící cyklostezky, méně na omezení využívání krytého bazénu a zimního stadionu. Spíše jednotlivě pak chybí i lezecká stěna, venkovní posilovny, revitalizace staré plovárny a hřiště Wembley nebo např. hřiště na discgolf (pozn. to bylo městem vybudováno v roce 2021, po dotazníkovém šetření). Celkem 87 % zapojených obyvatel považuje nabídku zájmových a volnočasových aktivit za dostatečnou. Obyvatelé v komentářích chválí SVČ, neobjevuje se zásadní (často sdílený) nedostatek, chybět může hlavně širší nabídka vyžití pro dospělé.

ZHODNOCENÍ STÁVAJÍCÍ SITUACE – SWOT ANALÝZA

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
Široká a pestrá sportovní infrastruktura.	Nedostatečná síť vzájemně propojených cyklostezek.
Velký počet sportovních klubů a organizací nabízejících své aktivity.	Nedostatek kvalitních multifunkčních venkovních hřišť s umělým povrchem, otevřených veřejnosti.
Výrazná dotace města na sport - podpora sportovních organizací formou dotací na provozní náklady, činnost dětí a mládeže, jednorázové akce, odměny trenérům a pracovníkům s mládeží .	Nedostatečná kapacita sportovních hal (poptávka ze strany klubů převyšuje nabídku).
Množství soukromých areálů pro sportovní a volnočasové vyžití (A-kart aréna, jízdárna – hřebčín Suchá, Sportovní areál za sokolovnou vč. Adventure golfu a sauny, areál pro Fotbalgolf).	Nižší kvalita a údržba veřejných venkovních sportovišť a dětských hřišť (např. Areál „Wembley“, hřiště Větrník, hřiště u základních škol, umělý povrch na atletickém stadionu, zastaralé odvodnění trávníku fotbalového hřiště).
Dostatečně kapacitní a udržovaná městská sportovní hala.	Malá parkovací kapacita u Městského stadionu Černá hora a zimního stadionu.
Široká základna sportovců všech generací.	Sportoviště často stavěná na estetiku místo účelnosti.
Dopravní hřiště.	Relativní nedostatek dobrovolníků a kvalifikovaných trenérů.
Široká nabídka venkovních sportovišť a dětských hřišť rozmístěných po celém městě a integrovaných obcích.	Stav a provozní záležitosti Sportcentra.
System podpory sportování mládeže a městské dotace a podpora trenérů.	Vysoká teplota v městské sportovní hale v letních měsících.
Široká nabídka venkovních sportovišť a dětských hřišť rozmístěných po celém městě a integrovaných obcích.	Malá parkovací kapacita u Městského stadionu Černá hora a zimního stadionu.
Aktuální informace o sportovních událostech na webu města a ve zpravodaji Lilie.	Sportoviště často stavěná na estetiku místo účelnosti.

Koncepčně vybudovaný areál pro provozování sportů v jedné části města: Městský stadion Černá hora (atletický a fotbalový stadion), příměstský les Černá hora – lesopark vč. Autokempu Primátor, Sportcentrum (tenisové, volejbalové a squashové kurty, bowlingové dráhy, tenisová hala), městský bazén a plovárna, zimní stadion s možností letního využití (in-line povrch), Fitcentrum Fila.	
PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
Vybudování kvalitního venkovního multifunkčního hřiště na Městském stadionu Černá hora a u ZŠ U Školek.	Stárnoucí sportovní infrastruktura vyžadující značné finanční náklady na provoz i údržbu.
Průběžně vyčlenit dostatečné finanční prostředky na údržbu sportovišť.	Úbytek zájmu o sport a pohybové aktivity (především ze strany dětí a mládeže).
Vybudování areálu pumptrack.	Nedostatek lidských zdrojů (trenéři, ale i sportující děti a mládež).
Vybudování cyklostezek.	Nedostatečné využití dotačních možností
Získávání finančních prostředků z cizích zdrojů – dotace.	Snížení financí městského rozpočtu a tím šetření i v oblasti sportu.
Opravy a rekonstrukce stávajících hřišť.	Snížení dotačních titulů pro obce i kluby.
Vybudování hřiště pro parkour.	Vandalismus na sportovištích.
Přestavba tenisové haly na multifunkční halu.	Vysoké nároky a různorodá očekávání obyvatel.
Dovybavit dětská hřiště.	
Rekonstrukce a zatraktivnění Areálu „Wembley“ a hřiště Větrník.	
Vybudování dalších měkkých běžeckých tras.	
Vybudování beach volejbalového hřiště u Sportcentra a dobudování zázemí.	
Otevření zahrad mateřských škol.	
Vybudování horolezecké stěny.	
Vytvoření volnočasového portálu.	

OPATŘENÍ

C.3.1 Vybudování, modernizace, údržba a rozvoj infrastruktury a zázemí pro sportovní a volnočasové aktivity, včetně vyhledávání vhodných zdrojů financování (*revitalizace hřišť a sportovišť, vybudování nového parku, technická úprava městské sportovní haly, revitalizace stadionu*).

C.3.2 Podpora zdravého životního stylu a „ekologické“ mobility v rámci města okolí (*dostatečná propagace udržitelné mobility - chůze, jízda na kole, sportování a zdravý životní styl v městském zpravodaji, na webu města i sociálních sítích*).

C.3.3 Maximální zpřístupnění existujících vnitřních i venkovních sportovišť veřejnosti.

C.3.4 Zajištění efektivního provozu sportovišť.

C.3.5 Získávání finančních prostředků z cizích zdrojů pro zachování současného financování sportu.

C.3.6 Podpora prezentace sportovních a volnočasových organizací a jejich aktivit.

V závorkách je (v některých případech) za výše definovanými opatřeními uvedeno zacílení projektů. Konkretizace je poté popsána v příloze č.2 Akční roční plán a zásobník projektů města Litomyšl.

Prioritní okruh D) ZELENÉ A ČISTÉ MĚSTO

Poslední z prioritních okruhů zastřešuje další významné oblasti života občanů města Litomyšle. Průřezově se zabývá tématy, jako jsou různé druhy dopravy ve městě, komunikace ve vlastnictví města a také ve vlastnictví státu, životní prostředí, technická infrastruktura a nakládáním s odpady a správa a údržba majetku města.

Přehled řešených oblastí

D.1 Doprava a komunikace v majetku města

D.2 Životní prostředí a technická infrastruktura

D.3 Správa a údržba majetku města

STANOVENÉ CÍLE

- Ochrana životního prostředí, budování modrozelené infrastruktury.
- Preference udržitelné mobility.
- Maximální oprava majetku města, vč. komunikací.
- Budování sítě cyklostezek ven z města do okolních obcí.
- Ochrana vodních zdrojů.
- Budování parků na okraji města.
- Dostatečná komunikace se spoluobčany o výhodnosti využití pěší chůze nad častým využíváním osobní dopravy po městě.
- Podpora třídění formou veřejné osvěty – občanům nabídnout další motivaci k tomu, aby odpad třídili.

OBLAST D1) DOPRAVA A KOMUNIKACE V MAJETKU MĚSTA

PŘEDSTAVENÍ SOUČASNÉHO STAVU

Dálková doprava

Město Litomyšl má z hlediska dálkové dopravy velice výhodnou polohu, neboť dopravní spojení s okolními městy zajišťuje hustá síť silnic II. a III. třídy, dálkové spojení zajišťuje silnice I/35. Město tedy lze označit jako tranzitní se všemi negativy s tím spojenými. Litomyšlí denně projede kolem 20 tisíc vozidel.

Autobusová, vlaková a letecká doprava

Město bylo v polovině roku 2021 s okolím spojeno 3 mezinárodními, 19 dálkovými a 20 příměstskými vnitrostátními autobusovými linkami. Pro cykloturistické spojení funguje v Litomyšli ve spolupráci s okolními městy již 15. rokem cyklobus, který je v provozu od konce května do konce září.

Na území Litomyšle je také provozována městská hromadná doprava (dále jen MHD), která je tvořena jednou linkou, která projíždí autobusovým nádražím. Linka má tři okruhy A, B a C, které lze u vybraných spojů projet bez přestupování. Linka je v provozu pouze v pracovní dny. Na území města MHD obsluhuje 30 zastávek a je financována z rozpočtu města.

Co se týče železniční dopravy, město Litomyšl leží na regionální železniční trati 018 a její význam je spíše symbolický, denně městem projede 13 spojů. Jedná se o trať jednokolejnou, provozovanou Českými drahami. Dle platného jízdního řádu pro rok 2021 je v pracovní dny v provozu 7 spojů ve směru Litomyšl – Vysoké Mýto – Choceň a 6 spojů ve směru Choceň – Vysoké Mýto – Litomyšl.

Stejně okrajový význam má i letecká doprava. Směrem na východ od centra je v obci Vlkov umístěno modelářské letiště. Pro město je důležitý heliport – plocha pro přistávání vrtulníků záchranné služby, který je umístěný nedaleko nemocnice. Nejbližší sportovní letiště je ve Vysokém Mýtě, veřejné vnitrostátní v Poličce, mezinárodní letiště pro osobní dopravu pak až v Pardubicích.

Nejvíce limitujícím v úpravách dopravy na území města je především značná dopravní zátěž v podobě silnice I/35, která neprakticky vede značný dopravní proud (od 17 000 do 21 000 automobilů za den) přímo středem města. Projevuje se tak naprosto klíčový nedostatek města – chybějící obchvat, který by měla v budoucnu simulovat novostavba dálnice D35. Dalším faktorem ovlivňujícím dopravu v Litomyšli je kumulace výrobních podniků se shodnou pracovní dobou, do nichž se denně přesouvá vozidly značné množství mimoměstských zaměstnanců. To zvyšuje nároky na parkovací kapacity a zejména ve špičkách (7:00 – 9:00 hod. a 14:00 – 16:00 hod.) a vytěžuje kapacitu komunikační sítě. Komplikace se pojí i s historickým charakterem města. Jde o stísněný uliční prostor, který značně komplikuje nejen vedení dopravy, ale především vznik parkovacích stání a doplnění cyklopruhů.

Posledním faktorem, který do značné míry ovlivňuje provoz v Litomyšli, je lokální georeliéf, kdy centrum města leží nejnižší a do okrajových částí převažuje stoupání.

Tím je do značné míry ztíženo využití kol a chůze jako možných způsobů transportu po městě a velká část obyvatel tak opět využívá i pro městské cesty vozidla.

Komunikace ve vlastnictví státu/kraje

Přetížené komunikace I. a II. třídy nejsou v majetku města. Krajská silnice II/358 na Českou Třebovou je po nedávné celkové rekonstrukci. Silnice II/360 je ve směru na Poličku po rekonstrukci, v první polovině roku 2022 dojde k rekonstrukci této silnice ve směru na Sloupnici (ul. Zahájská). Neuspokojivý je pouze stav od okružní křižovatky (včetně celé této OK) u nemocnice po světelnou křižovatku (ul. Mařákova). Neuspokojivý stav vykazuje silnice II/359 (ul. Mařákova) ve směru na Dolní Újezd včetně neexistence chodníku v části od restaurace u KOLJI dále k MSL, potažmo k obci Osík. Silnice III. tříd v Litomyšli vykazují spíše neuspokojivý stav povrchů. Za zmínku stojí špatný stav živičných krytů silnice I/35 ve vlastnictví státu, což je samozřejmě dáno intenzitou dopravy na této silnici.

Komunikace ve vlastnictví města

Město v rámci správy majetku opravuje místní komunikace. Co se týče kvality komunikací ve vlastnictví města, lze konstatovat, že je převážně dobrá. Pravidelně dochází k opravám poškozených úseků, staré asfaltové chodníky jsou nahrazovány dlážděnými, včetně úprav bezbariérových přechodů pro chodce. Toto tvrzení potvrzují i závěry dotazníkového šetření mezi obyvateli města, kteří se v naprosté většině shodli na dobrém stavu městských komunikací. Rekonstrukci by si zasloužily ul. Portmanka, ul. Lomená, ul. Vodní valy (od silnice II/358 po jez na Loučné) a také Nerudova, Na Lánech a Trstěnická. Dále by měla být upřena pozornost ohledně oprav povrchů na některé místní komunikace v místních částech Suchá, Pazucha, Nová Ves, Pohodlí, Kornice. Pro příští roky jsou naplánovány další opravy silnic, mimo jiné průtahu města.

Roční podpora ze strany města do oblasti Dopravy a komunikace v majetku města **byla v roce 2021 ve výši 11 mil. Kč**. Jedná se o rozdíl mezi výdaji (provozní i investiční) a příjmy (např. přijaté dotace).

VÝSLEDKY DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

S kvalitou silnic ve městě je spokojeno téměř 75 % zapojených obyvatel, obyvatelé si nejčastěji stěžují na stav silnice u světelné křižovatky – silnice I/35. Stav chodníků ve městě se jeví jako ještě lepší, 81 % zapojených obyvatel je spokojeno s jejich kvalitou. Více než polovina zapojených obyvatel města považuje dopravu ve městě za příliš intenzivní, rezonuje nutnost co nejdříve postavit obchvat/dálnici. Nedostatek parkovacích míst vnímá zhruba 75 % obyvatel. Parkování (hlavně v centru) považují za dlouho neřešený problém, chybí parkovací domy a omezení pro celodenní parkování v rezidenčních oblastech a u obchodů. Rozdělující téma, zapojení obyvatel se z hlediska postojů k omezení parkování na Smetanově náměstí dělí na dva stejně velké tábory příznivců a odpůrců.

SROVNÁNÍ S OSTATNÍMI MĚSTY

Vlakový způsob dopravy má v Litomyšli pouze okrajový význam a ve městě staví jen osobní vlaky. Z tohoto důvodu tak ve srovnání s porovnávanými městy vykazuje Litomyšl s hodnotou 405 nejnižší počet vlakových spojů, které ve městě zastaví za jeden měsíc.

ZHODNOCENÍ STÁVAJÍCÍ SITUACE – SWOT ANALÝZA

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
Snaha o povolování smíšených stezek pro chodce a cyklisty v rámci stávajících místních komunikací.	Nadměrná dopravní zatíženost (I/35 i okresky).
Spolupráce s odbornými projektanty.	Nedostatek parkovacích míst i v centru města, chybějící parkovací domy.
Hustá komunikační síť.	Nedostatečná infrastruktura pro cyklisty, velmi těžký výkup pozemků pro cyklostezky, špatný technický stav obou nadchodů nad I/35.
Dobře odborně fungující Dopravní komise.	Nedostatek financí na opravy komunikací a budování parkovišť.
Kvalita komunikací.	Nedostatek odborných profesí (projektanti) a jejich chybovost v projektech.
Dostatek dat pro plánování z radarů.	Není napojení na vlak.
Příprava projektů na propojení cyklostezkami na okolní obce (Osík, Strakov, Cerekvice, Němčice aj.) pro budoucí možné dotace.	Zdlouhavé plánování a schvalování.
PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
Zřízení klidové zóny na Smetanovu náměstí.	Tranzitní poloha města.
Zklidnění průtahu I/35 po výstavbě D35, včetně využití k parkování a vedení cyklistické dopravy.	Nárůst dopravy i nehodovosti.
Výstavba parkovacích domů a záchytných parkovišť.	V případě opoždění výstavby D35 kolem Litomyšle bude dálniční doprava svedena na stávající průtah I/35.
Drobnými úpravami zvětšit kapacitu parkovacích ploch.	Stavební uspořádání, zejména v centru.
Propojení cyklostezkami s okolními obcemi (Strakov, Osík, Němčice, Cerekvice apod.)	Vytížení I/35.
Opravy a rekonstrukce komunikací, vytváření prostoru pro alternativní způsoby dopravy, povolování smíšených stezek pro chodce a cyklisty, pokračování v započatých projektech cyklostezek.	Minimální snaha zavádění nových poznatků v oblasti zklidňování dopravy.

Omezení tranzitu přes Smetanovo náměstí	Výrazné omezení dotačních titulů státu v závislosti na aktuální ekonomické situaci ČR (zadlužení, inflace).
Vybudování více stojanů pro kola se zabezpečením proti krádeži , monitoring a obnova stávajícího dopravního značení.	

OPATŘENÍ

D.1.1 Podpora urychlené výstavby D35 a příprava koncepce dopravy na stávající I/35 po její výstavbě (*aktivní účast na jednání a efektivní komunikace s ŘSD vedoucí k co nejrychlejší realizaci dálnice D35 kolem Litomyšle*).

D.1.2 Zajištění dostatečných podmínek pro alternativní způsoby dopravy (*vybudování cyklostezek, úprava nábřeží, opravy a rekonstrukce chodníků, komunikací, včetně lesních cest*).

D.1.3 Vybudování parkovacích domů, případně rozšíření stávajících parkovacích míst.

D.1.4 Zlepšení kvality cestování veřejné linkové dopravy a na pozemních komunikacích (*podpora výstavby okružní křižovatky u výjezdu z města, rekonstrukce nadchodu*).

D.1.5 Vytvoření kvalitní koncepce parkování a realizace konkrétních opatření (*zpracování studie a analýzy ohledně parkování a dopravy ve městě*).

D.1.6 Efektivní monitoring a využití možností externího financování.

D.1.7 Aktivní komunikace s vlastníky/správci silnic ve městě.

D.1.8 Zklidňování vybraných lokalit s převážně obytnou zástavbou.

D.1.9 Řízení parkování a kontrola pomocí moderních technologií.

D.1.10 Příprava projektů, výkup pozemků.

D.1.11 Osvěta a podpora udržitelné mobility (*pěší, cyklo, MHD, vlaky - nabíječky, stojany, opravy komunikací, propojky, cyklopruhy*).

D.1.12 Projektová příprava na plánované projekty.

D.1.13 Preference podzemního parkování, kde je to možné.

V závorkách je (v některých případech) za výše definovanými opatřeními uvedeno zacílení projektů. Konkretizace je poté popsána v příloze č.2 Akční roční plán a zásobník projektů města Litomyšl.

OBLAST D2) ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ A TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA

PŘEDSTAVENÍ SOUČASNÉHO STAVU

ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Životní prostředí v Litomyšli lze hodnotit ze dvou základních pohledů. První prezentuje objektivní měřitelné údaje o stavu životního prostředí, které umožňují srovnání jak s platnými předpisy a limity, tak i se stavem životního prostředí v jiných městech Pardubického kraje a České republiky. Druhým hlediskem je vnímání kvality života v Litomyšli samotnými obyvateli. Nejvýznamnější akce, které probíhají v Litomyšli v rámci EVVO (*Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta*) jsou Evropský týden mobility/Den bez aut (spolupráce se SVČ, policií, MŠ, ZŠ, ZUŠ), Den Země (SVČ, SZŠ, gymnázium), Světový den vody či Uklid'me Česko (GENERACE 89)

Přírodní a klimatické podmínky

Geomorfologicky náleží oblast do Svitavské pahorkatiny, zastoupena je zde Loučenská tabule a na severovýchodě do území zasahuje Českotřebovská vrchovina. Průměrná nadmořská výška města je 330 m n.m.

Hydrogeologicky území spadá pod Vysokomýtskou synklinálu, která je součástí CHOPAV Východočeská křída a vyznačuje se značnými zásobami kvalitní podzemní vody. Jsou zde zastoupeny čtyři svrchnokřídové kolektory podzemních vod. Průměrná roční teplota v roce 2020 činila 7,9°C. Průměrné množství srážek dosahuje 704 mm ročně.

Ovzduší

Emise škodlivých látek do ovzduší kopírují v Litomyšli a okolí vývoj v této oblasti v Pardubickém kraji i celé ČR. Po zásadním snížení produkce SO₂ i dalších významných škodlivin u velkých zdrojů znečištění ovzduší došlo na přelomu století ke stagnaci poklesu a v posledních letech také k mírnému – v případě oxidů dusíku a oxidu uhelnatého – nárůstu množství emisí. U středních zdrojů a malých zdrojů došlo za poslední rok k mírnému nárůstu emisí. Začátkem roku 2022 byla na základě aktivit Komise pro životní prostředí zprovozněna měřící stanice od firmy AgDATA pro monitoring složek ovzduší, výsledky jsou zveřejňovány na webových stránkách města.

Voda

Město Litomyšl spadá do hlavního povodí řeky Labe, do povodí horního a středního toku Loučné. Místní hydrologickou síť tvoří řeka Loučná, říčka Desná, Končinský potok, Drahoška a síť bezejmenných místních vodotečí, případně melioračních odpadů. V části Vlkov se nachází Růžový rybník, z něj vytéká vodoteč přítok Gregorky, která protéká Hlubokým rybníkem (tzv. Starou plovárnou) a vlévá se do Loučné. Řeka Desná protéká na jižní hranici města Litomyšle Oseckým údolím a vlévá se do Loučné až za Nedošínským hájem.

Litomyšl

Kornický potok pramení na západním okraji obce Kornice, protéká kolem uzavřené skládky odpadů (monitoring vývěřů) a vlévá se do Loučné v Tržku. Řeka Loučná trpí malými průtoky. Zvýšené průtoky v řece nastávají po jarním tání a tok postupně vysychá většinou v průběhu června. V západní části významně ovlivňují hydrologické poměry rybníky Velký a Malý Košíř, ve východní části jsou menší rybníky Růžový a Hluboký. Území města náchylné na povodně, které byly v minulosti způsobené jarním táním a přívalovými srážkami.

Půdy

V zájmovém území se vyskytují na největší ploše sprašové hlíny, na tomto substrátu se vytvořily převážně hnědozemě slabě oglejené. Lokálně vystupují na povrch křídové slíny, v nižších polohách hnědozemě oglejené. V nivách místních vodotečí se vyskytují nivní uloženiny a vytvořily se na nich nivní a nivní oglejené půdy. V okolí rybníků v části Nedošín se vyskytují vápnité nivní uloženiny a vznikly na nich nivní půdy glejové karbonátové.

Na území města Litomyšle se vyskytuje několik bonitovaných půd, všechny spadají dle tříd ochrany zemědělské půdy do I. a II. třídy, tedy do kategorie nejcennějších, respektive nadprůměrně produkčních půd.

Příroda

Díky příhodným podmínkám pro zemědělství byla v minulosti krajina kolem města ve velké míře odlesněna. Převažuje zemědělská půda s vysokým podílem orné půdy a minimálním podílem luk. Krajinná zeleň zůstala zachována jen v minimální míře. V blízkosti města se nacházejí pouze tři významnější lesní komplexy ve správě Městských lesů Litomyšl (les v katastru obce Pazucha, les v Nedošínském háji, lesopark na Černé hoře). Les v Nedošínském háji je přírodní památkou. Předmětem ochrany jsou společenstva dubohabrového a lužního lesa s cenným bylinným patrem a významné geologické jevy (prameny vody sledované ČHMÚ).

Územní systém ekologické stability (ÚSES)

Nadregionální ÚSES tvoří regionální biocentrum (dále RBC): Vysoký les (92 ha na jihu), Nedošínský háj (35 ha), Končiny (65 ha, sever) a Jalový potok (21 ha, jih). Základem regionálního ÚSES je regionální biokoridor (dále RBK) Loučná. Ten je tvořen břehovým porostem a loukami v nivě Loučné.

Regionální biocentrum (RBC) na tomto RBK je Nedošínský háj. Je tvořeno přírodním parkem Nedošínský háj, což je dubohabřina s bohatou vegetací a významným krajinným prvkem Velký a Malý Košíř a Desná. Hranice zájmového území v severní části sousedí s RBK Končiny, což jsou listnaté háje s teplomilnou květenou. Dalšími RBK je okolí Vlčkovského potoka (k.ú. Kornice), údolí Desné a RBK Jalový potok (k.ú. Pohodlí).

Lesy a krajinná zeleň

Území je poměrně odlesněné vlivem intenzivní zemědělské výroby. Lesy pokrývají jen ojedinělé plochy v širším okolí, přibližně 2 000 ha v majetku města Litomyšl. Východním směrem od Primátorské hráze se kolem komunikace vedoucí k obci Strakov táhne lesní pás končící na Černé hoře.

Litomyšl

Černá hora je lesem zvláštního určení – příměstským lesem s funkcí hospodářskou i rekreační (s naučnou stezkou). Na východě území v katastru obce Pazucha se nachází les s místním názvem Lipovec. Na severozápadě mezi Nedošínem a obcí Tržek je umístěn přírodní park Nedošínský háj. Aktuální stav krajinné zeleně je důsledkem jednak dlouhodobě intenzivního zemědělského využívání území, jednak negativních zásahů v krajině v posledních padesáti letech, které se mj. projevily úbytkem rozptýlené zeleně.

Veřejná zeleň

Veřejná zeleň tvoří základní článek stability a kvality života obyvatel a životního prostředí ve městě. Zeleň má také ochrannou funkci při eliminaci dopadů na životní prostředí (hluk z dopravy, prašnost, vysokých teplot a zvyšování vlhkosti).

Ve městě se nachází několik parků s rozličnou zelení. Největším parkem ve městě je zámecká zahrada, ta prošla v minulých letech rekonstrukcí. Dále se ve městě nachází Klášterní zahrady, kde byly vybudovány rozlehlé travnaté plochy a vysazeno zde bylo více než 20 stromů. Z ekologického hlediska je cenný park za Smetanovým domem a lesopark U Školek. Kvalitní zeleň je na plovárně, na Jiráskově náměstí a na hřbitově. Zastoupení zeleně v intravilánu města Litomyšl je v dobré kvalitě a přijatelném množství. V realizaci je vybudování parku s retencí vody v lokalitě u nemocnice (Z. Kopala), který by měl být dokončen během roku 2022.

Důležitou částí správy zeleně je zapojení veřejnosti do tvorby a údržby zeleně. To se městu daří například pomocí participativního rozpočtu, kde občané mohou přihlásit svůj projekt. Díky tomuto rozpočtu se realizoval projekt Stromy života (obnovení sadu) nebo revitalizace Oseckého údolí.

Světelné a hlukové znečištění

Hlavním zdrojem hlukového znečištění je v současné době silnice I/35 protínající město. Další vzrůstajícím znečištěním je tzv. světelný smog, který pochází nejen od veřejného osvětlení, ale i od nasvícení památek.

TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA A NAKLÁDÁNÍ S ODPADY

Vodovod

Samotné město Litomyšl je zásobeno pitnou vodou ze 2 zdrojů – Vrt L11 Nedošín s úpravnou vody odželezněním (dezinfekce plynným chlorem) přes vodojem Zaháj (2x1000m³), druhé tlakové pásmo zásobují vrty BT1 a BT2 s čerpací stanicí přes vodojem (2x 400 m³) (dezinfekce chlornanem sodným). Z vodojemu Zaháj je dále zásobena m.č. Kornice a dříve i ZDCHP, které nyní přešlo na vlastní zdroj. Na vodovodu jsou ve městě další 3 automatické tlakové stanice pro posílení tlaku. Místní části Pazucha a Suchá jsou zásobeny z vodovodu, který má samostatný zdroj – vrt s čerpací stanicí a 2 vodojemy (20 m³ a 50 m³). Objekty jsou napojeny na vodárenský dispečink.

Vodovod v m.č. Nová Ves je zásoben odbočkou ze Skupinového vodovodu Poličko vodou přebíranou od firmy VHOS a.s. Moravská Třebová. Stejně tak Vodovod v m.č. Pohodlí, který odebírá vodu přes vodojem (420 m³) odbočkou z výtlačného řadu z ČS Nová Ves do ČS Sebranice. Vodovod Pohodlí zásobuje i areál bývalého vysílače Českých radiokomunikací. V rámci obnovy probíhá výměna původních litinových a azbestocementových trub za PE.

Litomyšl

Na vodovodní řad je napojeno téměř 100 % obyvatelstva a ostatních odběratelů, výhradně individuální zásobování z vrtů nebo studen jsou jednotky případů, někteří odběratelé využívají současně vodu z vlastních zdrojů pro závlahu nebo jako užitkovou. Denní výroba vody je cca 1800–2000 m³. Mezi nejvýznamnější odběratele patří objekty místní nemocnice a podnik SGA ADFORS, který využívá i vlastních zdrojů vody a recyklaci.

Kanalizace a ČOV

Odpadní vody z území města Litomyšle odvádí historická kanalizace, která byla postupně budovaná od konce 19. stol. průběžně až do posledních nových úseků v nedávné době. Nejstarší stoky jsou zděné, vejčité, podstatnou část tvoří řady betonové a kameninové a od 90. let jsou řady hlavně plastové. Jedná se z převážné části o jednotnou kanalizaci s 20 odlehčovacemi komorami a rozdělovacími objekty. Odpadní vody z města a značná část vod srážkových jsou gravitačně odváděny na čistírnu odpadních vod (poslední rekonstrukce dokončena 2016/2017). V místní části Nedošín je tlaková kanalizace. Průběžně dochází v rámci obnovy k vložkování vybraných problematických úseků (netěsnost stok, průniky balastních vod a pramenů) i zařízení ČOV. Na veřejnou kanalizaci je napojeno téměř 98 % objektů. Od konce roku 2016 je přebírána odpadní voda od sousedních obcí Benátky a Osík, které nemají vlastní ČOV. Denně je na MěČOV vyčištěno 6000–8000 m³ odpadní vody, která odtéká do řeky Loučné. Vyčištěné odpadní vody je možné v případě potřeby použít jako požární nebo technologickou vodu pro průmyslový podnik SAINT-GOBAIN ADFORS CZ s.r.o., jehož sídlo je v blízkosti MěČOV a je z hlediska produkce nejvýznamnějším producentem odpadních vod.

V místních částech Kornice, Pazucha, Suchá, Pohodlí a Nová Ves veřejná kanalizace není. Likvidaci odpadních vod řeší jednotlivé objekty individuálně – jímky, septiky a domovní ČOV s odvozem k vyčištění na MěČOV Litomyšl.

Srážkové vody jsou v některých oblastech odváděny do přilehlých vodních toků dešťovými kanalizacemi.

Energetika

- Zásobování elektrickou energií

Distributorem elektřiny pro Litomyšl je ČEZ Distribuce, a.s. Město nemá vlastní napájecí bod VVN/VN. Severozápadním okrajem města prochází dvojitá linka VVN 110 kV pro R 110/35 kV závodu Vertex Litomyšl. Město a okolí je napájeno z napájecího bodu R 110/35 kV Česká Třebová. Ve městě se nachází transformovna 35/10 kV a primární rozvod po městě je proveden napětím 10 kV. Okrajové části města jsou napájeny z vrchních vedení 35 kV. Z R 35/10 kV je vyvedeno 6 kabelových vývodů do města. Na území města je cca 64 transformačních stanic.

- Zásobování zemním plynem

Litomyšl je zásobována zemním plynem ze stávajícího vysokotlakého plynovodu DN 500 Litomyšl – Pardubice. Centrum města je zásobováno přes dvě vysokotlaké regulační stanice s výkonem 2x 3 000 m³/hod. Dále jsou vybudovány dvě vysokotlaké přípojky průmyslového charakteru pro RD 5 000 m³/hod. Vertex, a.s. a RS Silnice a.s. Litomyšl. RD je také využita pro oblast Nedošina.

Litomyšl

Zásobování odběratelů v soustředné zástavbě je zajišťováno na úrovni nízkotlakého a středotlakého systému.

- Centrální zásobování teplem

Litomyšl má 8 plynových kotelen s charakterem centrálního zásobování teplem. Z těchto kotelen je zásobováno cca 680 bytů, přičemž téměř 50 % z těchto bytů je zásobováno z výtopny kpt. Jaroše, která je největším výtopenským zařízením tohoto typu. Provoz výtopny zajišťuje soukromý subjekt na základě smlouvy s městem.

- Obnovitelné zdroje energie

V menší míře jsou v Litomyšli využívány obnovitelné zdroje v podobě biomasy (zejména dřevo a dřevní štěpka) a sluneční energie (fotovoltaické výroby). Obnovitelné zdroje jsou v současnosti využívány převážně v soukromé sféře podnikateli a fyzickými osobami.

Technické služby ve městě zajišťuje zejména společnost Městské služby Litomyšl s.r.o. Její činnost byla zahájena k 1. 7. 2010. Společnost zajišťuje pro město Litomyšl údržbu místních komunikací, chodníků, mostů a lávek, údržbu dopravního značení, dopravní mechanizační činnost, údržbu zeleně, veřejného osvětlení, hřbitova a evidence hrobů, evidence budov, agendu nájemného a služeb souvisejících s užíváním bytů a nebytových prostor, správu, provoz a údržbu veškerých sportovišť včetně dětských hřišť, zajišťování kulturních, společenských a sportovních akcí.

Nakládání s odpady je ve městě upraveno:

Obecně závaznou vyhláškou č. 01/2015 o systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů a nakládání se stavebním odpadem v městě Litomyšl a integrovaných obcích, Obecně závaznou vyhláškou č. 04/2015, o místním poplatku ze systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů. Plánem odpadového hospodářství města Litomyšl z roku 2016, platný na dobu 5 let. Platnost tohoto dokumentu skončila v prosinci 2021.

Ve městě se nachází 55 stanovišť s kontejnery na sběr tříděného odpadu (plasty, papír, sklo a ve vybraných lokalitách také kovové obaly, textil, oleje či elektrospotřebiče). Pro občany jsou na webovém portálu města přístupná sekce odpadového hospodářství s kompletním popisem systému, odkaz: https://www.litomysl.cz/svoz_komunalniho_odpadu a mapa rozmístění sběrných míst, odkaz: <http://gis.litomysl.cz/gis/>.

V Litomyšli nejsou nainstalovány kontejnery na bioodpad, namísto toho mohou občané bioodpad zavést po celý rok do kontejneru u sběrného dvora nebo ukládat do kompostérů, na které město občanům poskytuje dotace. Městské služby Litomyšl s.r.o. provozují městskou kompostárnu biologického odpadu.

Město v minulosti obdrželo za fungování odpadového systému ocenění v celostátní soutěži O křišťálovou popelnici.

Správu odpadového hospodářství města má na starosti odbor místního a silničního hospodářství. Služby týkající se odpadového hospodářství v současné době zajišťují pro město níže uvedené společnosti.

- LIKO SVITAVY, a.s. (mimo svozu odpadu provozuje ve městě také Sběrný dvůr pro občany). Odkaz: <https://www.likosvitavy.cz/>
- Městské služby Litomyšl s.r.o. Odkaz: <http://www.mslit.cz/>

Podrobné informace jsou k nalezení v Plánu odpadového hospodářství, který je přístupný na webových stránkách města:

https://www.litomysl.cz/soubor/1601472591629_plan_odpadoveho_hospodarstvi.pdf

VÝSLEDKY DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

Jako největší problémy v oblasti životního prostředí (nejhorší získané průměrné známky) ve městě se jeví hlukové znečištění, kvalita ovzduší/imise a možnosti třídění odpadu.

Hodnocení úrovně životního prostředí se nijak statisticky významně neliší napříč různými skupinami obyvatel. Zapojení obyvatelé si ve sdílených komentářích nejčastěji stěžují na nedostatky související s nakládáním s odpady, a to na nedostatečný odvoz tříděného odpadu (přeplněné nádoby), nedostatek nádob pro třídění kovů, olejů a tetrapaků. Obyvatelům chybí i kontejnery na textil a nádoby na bioodpad. Spíše jednotlivě byly pak zmíněny problémy nedostatku zeleně ve městě i okolí, přílišný světlý smog z osvětlení památek, hluk a znečištění spojené s dopravou na I/35 a Smetanově náměstí. Objevila se i kritika znečištěné a odpadky zanesené Loučné a příliš chlorované vody ve vodovodu v centru města.

87 % zapojených obyvatel města jsou spokojeni s údržbou a čistotou veřejných prostranství.

Opakovaně bylo však kriticky zmiňováno okolí autobusového nádraží a poměrně častý pocit, že údržbě centra je oproti periferiím věnováno více pozornosti. Mezi hlavní problematická místa patří autobusové nádraží, Billa, okolí kontejnerů na tříděný odpad obecně, pozdní sekání/úklid sněhu, psí výkaly (problémem samotní pejskaři i nedostatek košů).

SROVNÁNÍ S OSTATNÍMI MĚSTY

V rámci porovnání města Litomyšle s dalším 8 městy v otázce velikosti plochy chráněných území v oblasti do 30 km od radnice obce se město Litomyšl nachází na 3 místě s nejvyšší hodnotou. Nejvíce km² chráněných území se nachází v oblasti do 30 km od obce Polička (598 km²). V okolí Litomyšle je plocha chráněného území o rozloze 266 km².

V otázce váženého počtu firem se zaznamenanými úniky škodlivých látek zaznamenalo jednoznačně nejvyšší hodnotu město Chrudim (932). Město Litomyšl s hodnotou 11 patří mezi města s nejnižším počtem znečišťovatelů.

ZHODNOCENÍ STÁVAJÍCÍ SITUACE – SWOT ANALÝZA

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
Zavedený systém sběru odpadů, odpovědnost občanů za dobrovolné třídění.	Nedostatečná rozloha vodních ploch s funkcí zvlhčování ovzduší v intravilánu města.
Rozšíření sběrného dvora.	Postupný zábor kvalitní zemědělské půdy pro výstavbu.
Kvantitativně velké plochy zeleně na území města.	Nedostatečný odvoz tříděného odpadu. Nedostatek nádob pro třídění kovů, olejů a tetrapaků kontejnerů na textil a nádob na bioodpad.
Sestupný nebo stagnující trend znečištění ovzduší některými škodlivinami (oxid siřičitý).	Nedostatečná funkční zeleň a dostupnost městské i krajinné zeleně z centra města do extravilánu.
Většina území ORP spadá do oblasti s nízkým znečištěním ovzduší.	Nedostatečné propojení lokalit s rekreačním potenciálem prostřednictvím sítě pěšin a cyklostezek.
Spolupráce města a dominantního podniku města v ochraně ŽP - společností SAINT-GOBAIN ADFORS CZ s.r.o	Znečištěné okolí kontejnerů a řeky Loučné.
Kvalitní životní prostředí vhodné pro rekreaci a turismus vč. cyklistiky v širším okolí.	Vysoký podíl balastních vod v kanalizaci. Špatný technický stav stokové sítě.
Podprůměrné ohrožení riziky tzv. „starých zátěží“.	Negativní vlivy dopravy ze stávající silnice I/35 (hluk, exhalace, bariérový efekt).
Přítomnost ochrannásky významných lokalit, zvláště chráněných a ohrožených druhů rostlin a živočichů.	Intenzivní zemědělské, lesnické a rybářské hospodaření a významné antropogenní ovlivnění vodních toků.
Zapojování veřejnosti a školní mládeže do environmentálních akcí.	Nízká ekologická stabilita krajiny – převaha málo stabilních ploch (orná půda, zástavba).
Dotované kompostéry.	Nepořádek kolem supermarketů (zejména Billa – autobusové nádraží, ale i Penny či Albert).
	Velké procento zornění zemědělského půdního fondu (ZPF), významný podíl geograficky nepůvodních dřevin na lesních pozemcích.
PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
Zvyšování retenční schopnosti krajiny, revitalizace a renaturace vodních toků, obnova mokřadů, budování krajinných a protierozních prvků.	Zvyšující se extremita klimatu s vyšší pravděpodobností vzniků povodňových průtoků a suchých období.
Využití dotačních prostředků pro oblast životního prostředí a městské zeleně, mj. do využívání obnovitelných zdrojů v městských budovách a pro budování modrozelené infrastruktury a záchyt vody v krajině.	Rozorávání trvalých travních porostů za účelem jejich obnovy či přeměny na ornou půdu.

Realizace dálničního obchvatu, která omezí negativní dopady silniční dopavy.	Negativní vlivy dopavy ze stávající silnice I/35 (hluk, exhalace, bariérový efekt).
Propojení lokalit vhodných ke krátkodobé rekreaci s intravilánem prostřednictvím budovaných nebo obnovených stezek.	Ohrožení majetku a infrastruktury při bleskových povodních z důvodu neuplatňování protierozních postupů hospodářů na půdě.
Zlepšení funkcí technické infrastruktury (sběrné dvory) a nakládání s některými komoditami.	Snížení kvality podzemní vody čerpané pro městský vodovod z důvodu nedostatečného monitoringu a neuvážených zásahů v rámci hydrogeologického rajónu „Vysokomýtská synklinála“.
Vnímání kvalitního životního prostředí jako základního předpokladu rostoucí kvality života obyvatel vzhledem k ostatním prioritám.	Růst nákladů na zajištění služeb v oblasti životního prostředí.
Zlepšení kvality ovzduší (mj. zlepšením organizace dopavy, zkvalitněním zeleně, rozšířením vodních ploch v intravilánu. Zlepšení čistoty vod a biologických funkcí toku Loučné).	Potřeba vyšších nákladů a pracovníků na údržbu zeleně v případě zvýšené výsadby ovocných stromů.
Zlepšení návaznosti, údržby a struktury městské zeleně, včetně aktualizace generelu zeleně..	Přeměna ochrannářsky hodnotných ploch v důsledku jejich neobhospodařování.
Budování zelených ploch na okrajích města.	Rozšiřování geograficky nepůvodních či expanzivních druhů.
Možnosti ekologického či trvale udržitelného hospodaření v zemědělství, lesnictví i rybářství.	Zastavování ekologicky atraktivních ploch, zvyšování poměru zastavěných ploch ve srovnání s plochami zeleně.
Snížení podílu BRKO ve směsném komunálním odpadu.	Zvyšování poměru zastavěných ploch ve srovnání s plochami zeleně.

OPATŘENÍ

D.2.1 Zadržování vody v krajině i ve městě - budování mokřad, meandrů, poldrů, rybníků, biotopů, zeleně, vsakovacího parkování, zelených střech (*vybudování zádrže vody v krajině na malých tocích, vybudování retenční nádrže na zachycení dešťových srážek, vybudování nového rybníku, poldru, technické zhodnocení retenční nádrže*).

D.2.2 Realizace protipovodňových opatření (*výkupy pozemků a následná realizace*).

D.2.3 Stálá podpora kompostování v místě vzniku biologického odpadu (*informační kampaní důsledně podporovat potřebu kompostování v místě vzniku biologického odpadu*).

D.2.4 Zahájení informační kampaně vedoucí k efektivnějšímu třídění a nakládání s odpadem (*příprava vybudování re-use centra v novém sběrném dvoře*).

D.2.5 Zefektivnění údržby městské zeleně (*nastavení procesu kvalitní údržby městské zeleně s důrazem na centrum města a místa, kde se pohybuje nejvíce lidí*).

D.2.6 **Obnova alejí a porostů** (*obnova alejí z města do volné krajiny*).

D.2.7 **„Ozeleňování“ a snižování energetické náročnosti budov v majetku města, využívání obnovitelných zdrojů energií v městských budovách** (*vysazování popínavých rostlin kolem městských budov, osazení fotovoltaiky na vytipované městské budovy, kompletní rekonstrukce zelených střech, příprava projektu na úspory energií*).

D.2.8 **Pokračování ve znovu-zalesňování Nedošínského háje a Černé hory.**

D.2.9 **Propojování lokalit vhodných ke krátkodobé rekreaci s intravilánem prostřednictvím budovaných stezek.**

D.2.10 **Vybudování „obchvatu“ města a využití stávající komunikace pro cyklodopravu, parkování a zeleň.**

D.2.11 **Monitoring kvality ovzduší, popř. kvality vody v Loučném.**

D.2.12 **Ochrana podzemních vod.**

D.2.13 **Zlepšování čistoty vod, břehů a biologických funkcí toku Loučném.**

D.2.14 **Vybudování a rekonstrukce technické infrastruktury - vodovody a kanalizace** (*vybudování nových kanalizací, rekonstrukce vodovodů*).

D.2.15 **Řešení dostatečné kapacity kompostárny (rozšíření manipulační plochy).**

D.2.16 **Zapojení poznatků ze Smart City – vodoměry na dálku, nové technologie.**

D.2.17 **Analýza současného stavu, získávání dat o využívání městské infrastruktury a jejich zapojení do moderního řízení.**

V závorkách je (v některých případech) za výše definovanými opatřeními uvedeno zacílení projektů. Konkretizace je poté popsána v příloze č.2 Akční roční plán a zásobník projektů města Litomyšl.

OBLAST D3) SPRÁVA A ÚDRŽBA MAJETKU MĚSTA

PŘEDSTAVENÍ SOUČASNÉHO STAVU

Město Litomyšl má ve svém majetku mnoho movitého i nemovitého majetku. Celková odhadovaná částka majetku se pohybuje přibližně kolem 2,5 miliardy Kč.

Správu a údržbu nemovitostí v majetku města mají podle kompetencí na starosti jednotlivé odbory městského úřadu a městem zřízené příspěvkové organizace a společnosti.

Budovy

- **Historické budovy** – zámecký pivovar, jízdárna, konírna, úřednický dům, dům U Rytířů, Smetanovo náměstí – šest domů (č.p. 37, 49, 50, 61, 72, 96), Ropkova 51, Šantovo náměstí 154, Rektora Strítěského 194, B. Němcové 142.
- **Tři budovy městského úřadu** – Bří Šťastných 1000, J. E. Purkyně 918, Bří Šťastných 597.
- **Budovy příspěvkových organizací** (2 budovy Centra sociální pomoci města Litomyše, Mateřská škola Sedmikráska, Mateřská škola v Líbáncích vč. odloučeného pracoviště Zámecká, Městská knihovna Litomyšl – bývalá radnice, Smetanův dům Litomyšl, Středisko volného času Litomyšl, Základní škola Litomyšl T. G. Masaryka 1145, Základní škola Litomyšl U Školek 1117, Základní škola Litomyšl Zámecká 496, Základní umělecká škola Bedřicha Smetany, budovy Zámeckého návrší).
- **Další budovy** – bytové domy a sportoviště ve správě Městských služeb Litomyšl s.r.o., jejich provozní areál, budovy správy městských lesů, budovy související s vodovodní a kanalizační sítí (vodní zdroje, čerpací stanice, vodojemy, čistírna odpadních vod), hasičské zbrojnice (Pohodlí, Nová Ves u Litomyše, Suchá, Pazucha, Kornice, Nedošín, Lány), kaple, kulturní dům Pohodlí, kotelna Kpt. Jaroše, kotelna 17. listopadu, tenisová a bowlingová hala, autokemp, sběrný dvůr.

Byty – Město Litomyšl má ve svém majetku dva domy zvláštního určení (dříve dům s pečovatelskou službou). Město Litomyšl dále disponuje celkem 317 městskými byty, a to zejména v ulicích J. E. Purkyně a Z. Kopala.

Na podzim roku 2021 byl dostavěn nový dům se sociálními byty na ulici Zahájská. Město byty zpravidla neprodává, případné podmínky prodeje jsou zveřejněny na úřední desce MěÚ. Správu a údržbu zajišťují Městské služby Litomyšl s.r.o.

Nebytové prostory – Město pronajímá nebytové prostory v několika budovách. Nabídka nebytových prostorů volných k pronájmu je vždy zveřejněna na úřední desce. Uzavírání nájemních smluv zajišťuje majetkoprávní oddělení městského úřadu po předchozím projednání v radě města.

Litomyšl

Sportoviště – město má v majetku většinu sportovišť na území města, zejména se jedná o letní a zimní stadion, koupaliště, krytý bazén, sportovní haly, hřiště Větrník, dětská hřiště na území města a integrovaných obcí, správu zajišťují zejména Městské služby Litomyšl s.r.o. a školské příspěvkové organizace.

Pozemky – město má v majetku 2495 ha pozemků různého určení a využití. Část pozemků jsou veřejné komunikace a zeleň. Město má také pozemky vhodné jak k prodeji (omezeně) a ke směně, tak k pronájmu. Nabídka je vždy zveřejňována na úřední desce. V případě zájmu koupě či pronájmu pozemků může zájemce podat žádost, která je následně projednána příslušnými orgány obce.

Správa a údržba pozemků je zajišťována dle jejich využití, komunikace a zeleň udržují Městské služby Litomyšl s.r.o. nebo externí firmy, zemědělské pozemky jsou propachtovány. Uzavírání nájemních smluv a související práce zajišťuje majetkoprávní oddělení městského úřadu.

Lesy – město má v majetku kolem 2000 ha lesa. Jejich správu (z toho 200 ha s prioritou ochrany přírody) kolem města a přilehlých obcí zajišťuje odbor městských lesů.

Ubytovací zařízení – město disponuje třemi hájenkami, které slouží k pronájmu za účelem rekreace. Správu těchto objektů zajišťuje odbor městských lesů. Další ubytovací prostory jsou v zámeckém pivovaru, jejich správu a provoz zajišťuje Zámecké návrší z.ú. a Smetanova Litomyšl o.p.s.

Město Litomyšl má velké množství majetku nejrůznějšího druhu a využití. Správu většiny majetku zajišťují jednotlivé odbory města a organizace a společnosti městem založené, částečně je majetek pronajatý a správu tak zajišťují soukromé společnosti z pozice nájemníků. Majetek je v různém stáří a stavu, vyžaduje pravidelnou údržbu i větší investice do oprav.

Komunikace, veřejné osvětlení atd.

Město Litomyšl vlastní přibližně 41 km pojižděných místních komunikací, 33 km samostatných chodníků a 16 km účelových komunikací.

Veřejné osvětlení – město vlastní cca 1200 světelných bodů. Většina je v rámci realizovaného projektu EPC vybaveny úspornými zdroji světla.

Vodovodní a kanalizační síť – popsáno v sekci „Technická infrastruktura“. Sítě jsou městem pronajaty firmě VODOVODY spol. s. r. o. Odkaz: <https://vodovody-litomysl.cz/>. Stanovení cen vodného a stočného provádí orgány města.

Na území města jsou rozmístěny lavičky, odpadkové koše, stojany na kola, nádoby na zeleň, pítka s pitnou vodou, parkovací automaty, vodní prvky apod. Lavičky jsou zaneseny v portálu GIS města, odkaz na pasport laviček: <http://gis.litomysl.cz/gis/>.

O městský mobiliář, komunikace, veřejné osvětlení atd. se starají městské služby. Odkaz: <http://www.mslit.cz/>. Jejich činnost je popsána také v oblasti D3.

Požadavky na potřebné opravy se projednávají každý rok v rámci schvalování rozpočtu města a hospodářského plánu na další rok. Potřeby nutných oprav a havárií se projednávají i mimo schvalování rozpočtu v průběhu roku.

VÝSLEDKY DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

Kvalita péče o majetek města byla hodnocena pozitivně, největší spokojenost se známkou 1,8. je s péčí o kulturní zařízení (knihovna, galerie, zámecké návrší, Smetanův dům), dále panuje spokojenost s péčí o veřejné osvětlení a o sportoviště pro neorganizovaný sport (1,9), veřejné prostranství (2,0), o městský mobiliář (2,1). Nejhorší známku obdržela péče města o dětská hřiště. Zapojení obyvatelé na otázku, jak jsou spokojeni s péčí města o budovy města, prostranství a městský mobiliář, nejčastěji doporučují: rozšířit a zrekonstruovat prostory knihovny; budovat další dětská hřiště v rezidenčních oblastech; upravit stávající dětská hřiště – nebezpečná skluzavka a chybějící prvky pro předškolní děti na Valech; nedostatek herních prvků na hřištích obecně; budovat nová (nonstop dostupná) veřejná WC; tlumit veřejné osvětlení - omezit světelný smog, nepoužívat agresivní bílé/modré osvětlení; opravit sgrafita na zámku. Spíše jednotlivě byly pak zmíněny další konkrétní nedostatky v jednotlivých lokalitách bydliště respondentů, místa s chybějícím osvětlením, lavičkami atd.

ZHODNOCENÍ STÁVAJÍCÍ SITUACE – SWOT ANALÝZA

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
Investice do oprav a rekonstrukcí mají v posledních letech prioritu - dobrá kvalita péče o majetek města (knihovna, galerie, zámecké návrší, Smetanův dům).	Nedostatečná kvalita péče města o dětská hřiště.
Dobrá kvalita péče o veřejné osvětlení a o sportoviště pro neorganizovaný sport .	Nedostatek finančních prostředků na pravidelnou a průběžnou údržbu a opravy majetku v rozpočtu města.
Dobrá kvalita péče o městský mobiliář.	S ohledem na nedostatek finančních prostředků dochází často ke změnám priorit, připravované akce se odsouvají, a naopak se narychlo připravují akce jiné (zpracování PD, stavební povolení, výkupy pozemků atd.)
PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
Investiční aktivity definované v akčním plánu zahrnout do plánu investic a potřebných oprav, včetně vyčíslení souvisejících nákladů na provoz.	Nedostatek finančních prostředků – snížení výše daňových příjmů do rozpočtu města.
Zajistit každoroční aktualizaci plánu investic a provozních výdajů s vazbou na rozpočet města.	Neočekávaná havárie/přírodní katastrofa, která výrazně poškodí majetek a rozpočet města.
Využívání dat a moderních technologií.	
Prodej nepotřebného majetku, peníze použít na nezbytné opravy.	

OPATŘENÍ

D.3.1 Zpracování a pravidelná aktualizace „Plánu investic a potřebných oprav do majetku města“ (*systematické zpracování realizačních plánů investic a oprav do majetku města s konkrétnější specifikací a následné zajištění realizace akcí*).

D.3.2 Komplexní rozpočtová příprava nových staveb (*nastavení kontrolního systému pro přípravu nových staveb a investic i z hlediska budoucích nákladů na údržbu, provoz a další související náklady a nutné investice*).

D.3.3 Zpracování pasportu majetku města (*zpracování pasportu nemovitostí v majetku města - domy, byty i nebytové prostory, pozemky*).

D.3.4 Příprava systémového řešení investic do bytových i nebytových prostor (*systémové řešení s cílem řešení postupné obnovy a zamezení dezolátního stavu nemovitostí ve vlastnictví města*).

D.3.5 Provedení energetických auditů budov a nalezení možných úspor a možností přechodů na alternativní zdroje.

D.3.6 Vyhledání vhodných smart řešení - fotovoltaika na budovy města, tep. Čerpadla.

V závorkách jsou (v některých případech) za výše definovanými opatřeními popsány uvedeny příklady zacílení projektů. Jejich konkretizace je poté popsána v příloze č.2 Akční roční plán a zásobník projektů města Litomyšl.

Další kroky v oblasti strategického plánování

Realizace strategie a hodnocení plnění cílů

Práce s dokumentem

Úspěšnost realizace strategického plánu je závislá především na tom, aby strategický plán zůstal stále „živým“ dokumentem. Proto je nezbytné zajistit jeho aktualizaci a také hodnocení plnění stanovených cílů.

Během kalendářního roku tak budou probíhat následující činnosti

- 1) Kontrola plnění cílů strategického plánu
- 2) Vytvoření akčního plánu

Na těchto činnostech se budou podílet tyto aktéři

- Rada města a zastupitelstvo města.
- Řídící skupina strategie – starosta města, tajemník, vybraní pracovníci města.
- Pracovní skupiny: Ke každé oblasti rozvoje je ustanovena pracovní skupina (dále jen PS). PS má svého vedoucího a jejich členové jsou odborníky v dané oblasti. Zástupci PS komunikují dle potřeby s dalšími organizacemi.
- Zástupci široké veřejnosti.

ad1) Kontrola plnění cílů strategického plánu

Úspěšnost realizace strategického plánu bude každoročně vyhodnocována na základě kontroly naplňování stanovených cílů, které jsou definovány u daného prioritního okruhu. Cíle jsou dále vždy konkretizovány opatřeními. Dílčí aktivity tohoto procesu musí být realizovány postupně tak, aby bylo možné případné závěry promítnout do přípravy akčního plánu.

Popis každoroční kontroly plnění cílů strategického plánu

- Proběhne vyhodnocení plnění opatření za předchozí rok. Vyhodnocení provedou zástupci řídicí skupiny strategie ve spolupráci s vedoucími jednotlivých pracovních skupin.
- Na základě získaných dat bude zpracována Sebehodnotící zpráva, která bude obsahovat kromě zhodnocení plnění opatření také vyhodnocení plnění akčního plánu.
- Návrh Sebehodnotící zprávy s připomínkami občanů předložen k projednání pracovním skupinám.
- Po vypořádání relevantních připomínek bude Sebehodnotící zpráva předložena ke schválení radě města.

Ad2) Vytvoření akčního plánu

Naplňování cílů ve strategii podpoří akční plán, který specifikuje projekty na období následujícího kalendářního roku. Do ročního akčního plánu budou řazeny investiční a neinvestiční projektové záměry v souladu s rozpočtem města. Akční plán bude aktualizován každý rok v návaznosti na dostupné finanční zdroje.

Vyhodnocení realizace akčního plánu:

- proběhne zhodnocení realizace akčního plánu,
- bude zahájena příprava Sebehodnotící zprávy,
- návrh Sebehodnotící zprávy projednají pracovní skupiny a zpráva bude předložena k projednání a následnému schválení radě města.

Aktualizace – tvorba AP:

- řídicí skupina strategie projedná s vedoucími jednotlivých PS nové záměry pro zařazení do akčního plánu,
- proběhne sběr námětů projektů od veřejnosti - poté pracovní skupiny projednají relevantnost navržených záměrů,
- pracovní skupiny posoudí veškeré náměty pro aktualizaci,
- Návrh aktualizace akčního plánu na další období bude projednán s Finančním odborem a ke každému záměru bude posouzeno finanční krytí,
- finální výběr projektů projedná Řídicí skupina strategie,
- návrh akčního plánu bude poté předložen ke schválení radě města.

Aktualizaci akčního plánu lze provést i mimo výše stanovený harmonogram, a to na základě mimořádné události či zjištění. O tomto kroku musí být informováni členové PS a vedoucí finančního odboru. Mimořádnou aktualizaci schvaluje na svém jednání rada města.

AKTUALIZACE STRATEGICKÉHO PLÁNU

Se schváleným dokumentem město aktivně pracuje, přistupuje k pravidelné kontrole a k hodnocení plnění cílů. Z výsledků hodnocení však mohou vyplynout potřeby změn v dokumentu, a může tak vzniknout potřeba aktualizace dříve, než skončí jeho stanovená platnost. V případě, že se aktualizace bude opět týkat již schválených opatření, zastupitelstvo města schválí aktualizaci návrhové části dokumentu. Doplnění nových opatření či úprava cílů jsou však významnějším zásahem do schváleného dokumentu. Jde o změnu základních stavebních kamenů strategie, a proto je třeba o tomto záměru informovat veřejnost, záměr zdůvodnit a následně schválit změnu jako aktualizaci dokumentu k určitému datu.

ZPŘÍSTUPNĚNÍ DOKUMENTU

Dokument bude dostupný z webových stránek města Litomyšl, v tištěné podobě pak bude k dispozici u starosty města.

Přílohy

1. Vyhodnocení dotazníkového šetření spokojenosti obyvatel města
2. Akční roční plán a zásobník projektů
3. Strategický plán města 2020-2030 – zkrácená verze

ZÁVĚR

Strategický plán města byl projednán a chválen na jednání Zastupitelstva města Litomyše dne

Podpis starosty města

V Litomyšli dne